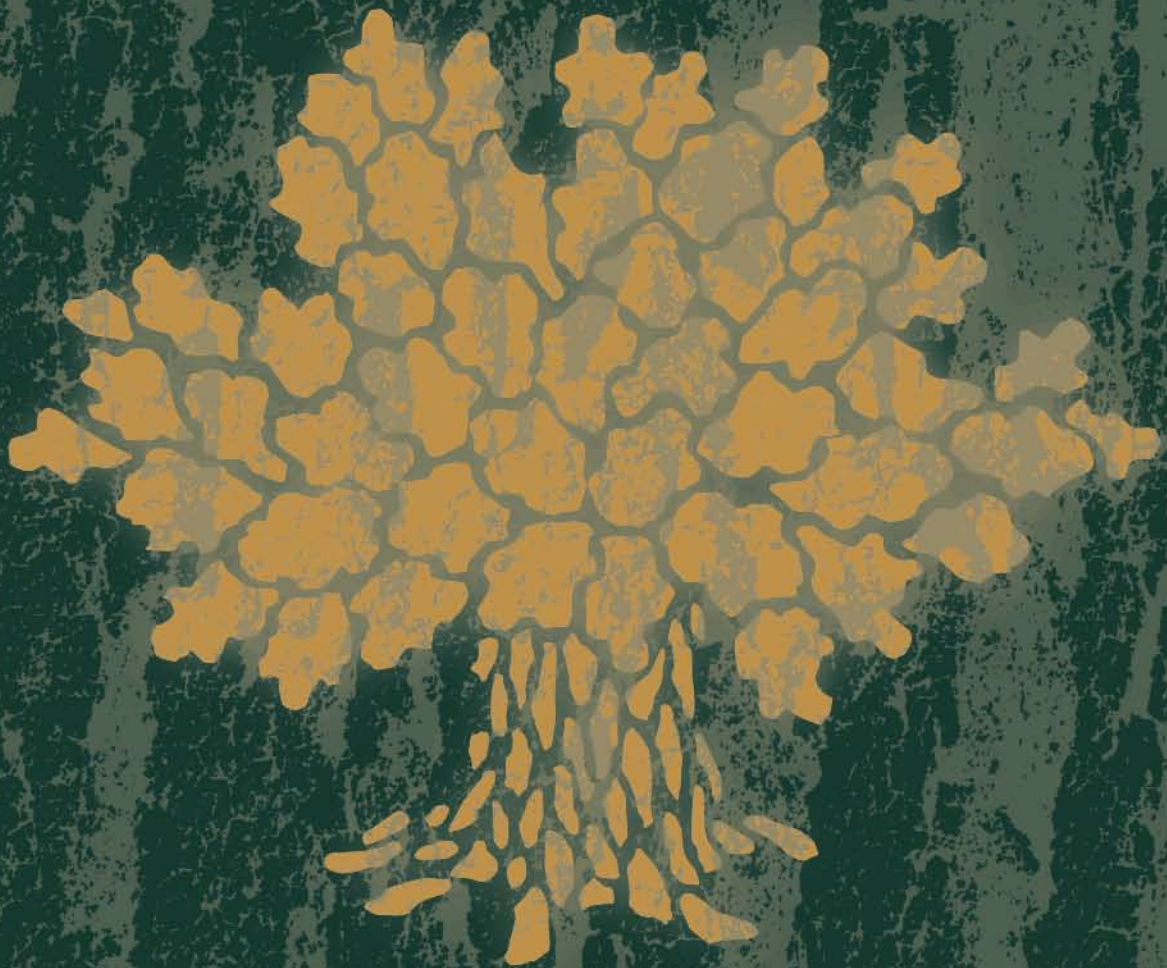

Latvijas Republikas Zemkopības ministrija

2004. gada publiskais pārskats

Godātais lasītāj!

2004. gads Latvijai bija pirmais Eiropas Savienības (ES) gads, un, jāatzīst, ka mūsu lauksaimnieki ļoti veiksmīgi ir integrējušies ES Kopējā Lauksaimniecības politikā (KLP). Šis laiks pierādīja, ka Latvijas iestāšanās ES pozitīvi ietekmējusi lauksaimniecības sektoru. Pārorientēšanās uz saimniekošanu Eiropas mērogā saskaņā ar ES KLP un ES normatīvajiem aktiem notikusi bez lieliem satricinājumiem un līdzsvaroti.

Lauksaimniecības nozarē joprojām valda stabilitāte, pieaug lauksaimnieku aktivitāte. Vēl pavisam nesen – 2003. gadā – lauksaimnieki dažādos ES un nacionālā budžeta maksājumus saņēma tikai 34 miljonus latu, taču 2004. gadā – jau 110,5 miljonus latu, bet 2005. gadā lauksaimniecības sektors valstī dažādos atbalsta maksājumus saņems līdz pat 200 miljoniem latu. Izaugsme ir skaidri redzama. Bez tam arvien vairāk atbalsta līdzekļu ieguvušas arī tās mazās saimniecības, kam līdz šim maksājumi nebija pieejami. Ņemot vērā ES atbalsta plašās iespējas, atbalsta saņēmēju skaitam ar katru gadu ir tendence pieaugt. Tas apliecina lauku iedzīvotāju saimnieciskās aktivitātes celšanos un tādējādi sniedz cerīgas prognozes tautsaimniecības tālākai attīstībai. Piemēram, pērn vienotajam platības maksājumam pieteicās apmēram 70 tūkstoši zemnieku saimniecību.

Neraugoties uz skeptiķu paustajām bažām, ka iestāšanās ES samazinās Latvijas lauksaimnieku konkurētspēju, rezultāti ir iepriecinoši. Pēc ES paplašināšanās Latvijas lauksaimniecības un to pārstrādes produktu realizācijas vērtība ES kopējā tirgū 2004. gadā, salīdzinot ar 2003. gadu, kopumā palielinājusies par 27%. Tāpat ES Kopienas tirgū 2004. gadā, salīdzinot ar 2003. gadu, lauksaimniecības un zivsaimniecības produkti realizēti par 27% vairāk. Piena iepirkuma cena kopš 2003. gada marta palielinājusies 1,5 reizes.

Jau kopš 2001. gada Latvijā tiek realizēta lauksaimniecības un pārtikas preču tirgus veicināšanas programma, kuras patronese ir Valsts prezidente Vaira Vīķe-Freiberga. Preču zīme “Kvalitatīvs produkts” (jeb tautā labi pazīstamā “karotīte”) un “Growing Green in Latvia” gan Latvijā, gan ārpus tās robežām arvien vairāk ir atpazīstama. Tā, piemēram, tagad jau vairāk nekā 70% Latvijas iedzīvotāju atpazīst “karotīti” kā kvalitātes logo.

2004. gada laikā ir izpildītas ES izvirzītās prasības administrēšanas un kontroles funkciju veikšanai lauksaimniecības tiešā atbalsta nodrošināšanai. Latvijā ir izveidota Integrētās administrēšanas sistēma, ar kuras palīdzību tiek administrēts ES tiešais atbalsts lauksaimniecībai un lielākā daļa Lauku attīstības plāna līdzekļu. Kopš Latvijas iestāšanās ES ievērojami uzlabojusies maksājumu administrēšana, samazinot kļūdaino projektu un pieteikumu īpatsvaru un radot iespēju raitāk administrēt pieteikumu izskatīšanu un apstiprināšanu, maksājumu izsniegšanu un kontroli. Jā, arī mums bija dažas kļūdas, daži normatīvi savulaik nebija līdz galam saskaņoti, bet tik lielu pārmaiņu laikā, tas bija neizbēgami.

Esmu pārliecināts, ka 2005. gads lauksaimniekiem sniegs pozitīvas pārmaiņas. Zemkopības ministrija un tās padotības iestādes vienmēr būs kopā ar jums, lai strādātu ilgtspējīgas lauksaimniecības vārdā.

Zemkopības ministrs Mārtiņš Roze

SATURA RĀDĪTĀJS

1. Iestādes juridiskais statuss, funkcijas, struktūra.....	3
1.1. Iestādes departamenti un patstāvīgā nodaļa, to funkcijas.....	6
1.2. Izmaiņas padotības iestāžu, valsts uzņēmumu un kapitālsabiedrību juridiskajā statusā.....	10
2. Galvenie uzdevumi, prioritātes un sasniegumi pārskata gadā.....	14
3. Padotībā esošās iestādes un kapitālsabiedrības.....	17
3.1. Padotības iestādes.....	17
3.2. Citas ministrijas padotībā un pārziņā esošās iestādes, aģentūras un kapitālsabiedrības.....	20
4. 2004. gada darbības rezultāti un to izvērtējums.....	21
4.1. Drošas, nekaitīgas un kvalitatīvas pārtikas nodrošināšana tirgū, tās izplatīšana atbilstoši patērētāju prasībām.....	21
4.2. Lauku ekonomikas attīstības sekmēšana.....	23
4.2.1. Atbalsts lauksaimniecības un lauku integrētai un konkurent-spējīgai attīstībai.....	23
4.2.2. Valsts un Eiropas Savienības atbalsta administrēšana.....	29
4.2.3. Intervences pasākumu nodrošināšana.....	29
4.2.4. Finansējums Eiropas lauksaimniecības virzības un garantiju fonda garantiju daļas pasākumu finansēšanai.....	30
4.2.5. Izglītība un kultūra.....	31
4.2.6. Pieaugušo tālākizglītība.....	33
4.3. Dabas resursu ilgtspējīgas apsaimniekošanas sekmēšana.....	34
4.3.1. Meža resursu saglabāšana un ilgtspējīga izmantošana.....	34
4.3.2. Zivju resursu izmantošanas regulēšana un izpēte.....	36
4.3.3. Lauksaimniecībā izmantojamās zemes efektīva apsaimniekošana.....	37
4.3.4. Kultūraugu un lauksaimniecības dzīvnieku resursu saglabāšana, aizsardzība un aprītes uzraudzība.....	40
4.4. Iestādes efektīvas politikas plānošanas un īstenošanas nodrošināšana	
5. Pasākumi pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai un to rezultāti, prognozes un plāni 2005. gadam.....	44
5.1. Administrēšanas sistēmas uzlabošana.....	44
5.2. Sabiedriskās attiecības.....	51
5.3. Pētījumi, programmu novērtējumi.....	52
5.4. Starptautiskie projekti.....	53
6. Finansējums un tā izlietojums, finanšu saistības.....	55
Pielikums	
● Informācija par valsts budžeta līdzekļu izlietojumu.....	61
● Aktīvi un pasīvi.....	61
● Valsts pamatbudžeta līdzekļu izlietojums.....	62
● Valsts speciālā budžeta līdzekļu izlietojums.....	63
● Maksas pakalpojumi un to izcenojumi, citi pašu ieņēmumi.....	64
● Ministrijas pakļautībā un pārraudzībā esošo budžeta finansēto institūciju saņemto ziedojumu un dāvinājumu lietojums.....	65
● Iemaksas starptautiskajām organizācijām.....	66
Sāsinājumi.....	67
Kontaktinformācija.....	68

1. IESTĀDES JURIDISKAIS STATUSS, FUNKCIJAS, STRUKTŪRA

Zemkopības ministrija ir vadošā valsts pārvaldes iestāde lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozarē.

Ministrijas funkcijas ir:

- izstrādāt lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības politiku;
- organizēt un koordinēt lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības politikas īstenošanu;
- veikt citas ārējos normatīvajos aktos noteiktās funkcijas.

Ministrijas darbību reglamentē Valsts pārvaldes iekārtas likums un Ministru kabineta apstiprināts Zemkopības ministrijas nolikums.

Lai nodrošinātu funkciju izpildi, Zemkopības ministrija:

- izstrādā nozaru politikas dokumentu un normatīvo aktu projektus;
- īsteno Zemkopības ministrijas darbības stratēģiju;
- koordinē Zemkopības ministrijas struktūrvienību darbu;
- nodrošina budžeta izstrādi un tā izpildes kontroli;
- savas kompetences ietvaros pārstāv valsts intereses citās institūcijās;
- pārzina Zemkopības ministrijas un tās padotībā esošo valsts pārvaldes iestāžu un valsts uzņēmējdarbību (kapitālsabiedrību) darbu;
- nodrošina starptautisko sadarbību ministrijas kompetences ietvaros.

Par Zemkopības ministrijas darbu kopumā atbild ministrs. Parlamentārais sekretārs veic Valsts pārvaldes iekārtas likumā un citos normatīvajos aktos noteiktos pienākumus. Zemkopības ministrijas administratīvais vadītājs ir valsts sekretārs. Valsts sekretārei Laimdotai Straujumai 2004. gadā bija trīs vietnieki: Baiba Bāne (finanšu un administratīvajos jautājumos), Aivars Lapiņš (lauksaimniecības, pārtikas, veterinārijas un starptautisko lietu jautājumos) un Arvīds Ozols (meža jautājumos).

Zemkopības ministrijas struktūrvienības ir departamenti, to nodaļas un patstāvīgā nodaļa. Departamenti un patstāvīgā nodaļa ir pakļauti valsts sekretāram vai viņa vietniekam saskaņā ar valsts sekretāra noteikto funkciju sadalījumu. Departamentu vada departamenta direktors. Departamenta direktoram ir vietnieki. Patstāvīgo nodaļu vada nodaļas vadītājs, kuram arī var būt vietnieks.

Būtiskās izmaiņas statusā, struktūrā un funkcijās

Izvērtējot ministrijas struktūras un funkciju atbilstību darbam ar Eiropas Savienības institūcijām, Zemkopības ministrijas struktūrā tika veikti šādi grozījumi:

- Lauksaimniecības stratēģijas departaments pārveidots par Kopējās lauksaimniecības politikas departamentu. Stratēģijas nodaļa pārveidota par Politikas plānošanas nodaļu un Analīzes nodaļa – par Ekonomiskās informācijas nodaļu. Likvidēta Tirdzniecības nodaļa. Izveidotas divas jaunas nodaļas – Ārējo ekonomisko attiecību nodaļa un Tirgus attīstības nodaļa;
- Lauksaimniecības nozaru un pārstrādes attīstības departaments pārveidots par Lauksaimniecības departamentu. Nozaru atbalsta nodaļa pārveidota par Valsts atbalsta nodaļu. Izveidotas divas jaunas nodaļas – Sēklkopības nodaļa un Ciltsdarba nodaļa;
- Lauku attīstības departamentā likvidētas divas nodaļas – Lauku ekonomikas un vides attīstības nodaļa, Izglītības un zinātnes nodaļa – un izveidotas divas jaunas nodaļas – Lauku ekonomikas nodaļa un Vides attīstības nodaļa;
- Integrācijas Eiropas Savienībā un ārējo sakaru departaments pārveidots par Starptautisko lietu departamentu. Integrācijas nodaļa pārveidota par Eiropas Savienības lietu nodaļu;
- Iekšējā audita departamentā Pārvaldes sistēmu audita nodaļa pārveidota par Riska un kontroles novērtējuma nodaļu, Ārvalstu un nacionālā atbalsta nodaļa – par Korporatīvās vadības novērtējuma nodaļu;
- Juridiskajā departamentā Juridiskā nodaļa pārveidota par Tiesiskās uzraudzības nodaļu;
- Veterinārā un pārtikas departamenta Kvalitātes vadības nodaļa pārveidota par Kvalitātes nodaļu;
- Budžeta un finanšu departamenta Valsts īpašuma uzskaites un privatizācijas nodaļa pārveidota par Valsts īpašuma nodaļu.

1.1. IESTĀDES DERPARTAMENTI UN PATSTĀVĪGĀ NODAĻA, TO FUNKCIJAS

KOPĒJĀS LAUKSAIMNIECĪBAS POLITIKAS DEPARTAMENTA FUNKCIJAS

- Nodrošināt līdzdalību ES Kopējās lauksaimniecības politikas izstrādē un tās īstenošanu Latvijā.
- Nodrošināt lauksaimniecības ilgtermiņa un vidēja termiņa politikas mērķu noteikšanu un īstenošanu Latvijā saskaņā ar KLP un "Lauksaimniecības un lauku attīstības likumu".
- Nodrošināt lauksaimniecības ekonomiskās un statistiskās informācijas sistēmu vadīšanu, koordinēšanu un uzraudzību.
- Vadīt un koordinēt valsts un ES atbalsta programmu novērtēšanas pasākumus.
- Nodrošināt Latvijas intereses ES lauksaimniecības produktu tirdzniecības nosacījumu pilnveidošanas sarunās ar trešajām valstīm noslēgto tirdzniecības un sadarbības līgumu ietvaros.
- Nodrošināt ES lauksaimniecības produktu ārējās tirdzniecības režīma piemērošanu un administrēšanas procesa uzraudzību Latvijā.
- Pārstāvēt Latvijas intereses Pasaules Tirdzniecības organizācijā (PTO) un citās starptautiskajās organizācijās par lauksaimniecības un tirdzniecības politikas jautājumiem.
- Nodrošināt lauksaimniecības produktu un tirgus veicināšanas pasākumu realizēšanas koordinēšanu un līdzdalību ES produktu veicināšanas politikas izstrādē.
- Uzraudzīt lauksaimniecības produktu cenu un tirdzniecības apjomu ziņošanu Eiropas Komisijai.

STARPTAUTISKO LIETU DEPARTAMENTA FUNKCIJAS

- Nodrošināt informācijas apriti starp Eiropas Savienības institūcijām un ministriju, kā arī uzraudzīt Latvijas nacionālo interešu pārstāvēšanu ES un citās ārvalstu institūcijās ministrijas kompetences jomās.
- Nodrošināt Eiropas Savienības tehniskās palīdzības (PHARE u.c.) un citu starptautisko projektu īstenošanu ministrijas kompetences jomās.
- Koordinēt ministrijas un tās padotības iestāžu līdzdalību starptautiskās organizācijās ministrijas kompetences jomās.
- Nodrošināt ministrijas augstāko amatpersonu starptautisko pasākumu un oficiālo ārzemju vizīšu norisi, kā arī oficiālo ārzemju delegāciju uzņemšanu.

LAUKSAIMNIECĪBAS DEPARTAMENTA FUNKCIJAS

- Nodrošināt lauksaimniecības nozaru kopējā tirgus organizācijas instrumentu – intervences, ražošanas kvotu, atsevišķu tiešo maksājumu shēmu un iekšējā tirgus atbalsta pasākumu – izstrādi un realizēšanu.
- Nodrošināt ciltsdarba, sēklkopības, stādāmā materiāla, selekcionāru tiesību aizsardzības, mēslošanas līdzekļu, biškopības un lauksaimniecībā atjaunojamo enerģijas resursu ražošanas politikas izstrādi un īstenošanu.
- Nodrošināt dzīvnieku un augu ģenētisko resursu, ģenētiski modificēto kultūraugu audzēšanas politikas izstrādi un īstenošanu.
- Nodrošināt lauksaimniecības nozaru ražošanas attīstības politikas izstrādi un īstenošanu.
- Nodrošināt Eiropas Savienības un starptautisko tiesību aktu normu ievieša-

nu un nacionālo normatīvo aktu izstrādi sēklkopības, selekcionāru tiesību aizsardzības, mēslošanas līdzekļu, stādāmā materiāla, biškopības un ciltsdarba jomā, ganāmpulku un novietņu reģistrēšanas, dzīvnieku apzīmēšanas un reģistrēšanas jomā.

- Nodrošināt ciltsdarba, dzīvnieku un augu ģenētisko resursu saglabāšanas, sēklkopības, selekcionāru tiesību aizsardzības un mēslošanas līdzekļu, lauksaimniecībā atjaunojamo enerģijas resursu attīstības pasākumu izstrādi un īstenošanu.

LAUKU ATTĪSTĪBAS DEPARTAMENTA FUNKCIJAS

- Piedalīties lauku attīstības politikas izstrādāšanā un ieviešanā ministrijas kompetencē esošajās jomās.
- Izstrādāt un uzraudzīt lauksaimniecības zemes izmantošanas un meliorācijas politikas īstenošanu.
- Uzraudzīt izglītības un zinātnes politikas īstenošanu ministrijas padotībā esošajās augstākās izglītības iestādēs un zinātniskajās institūcijās saskaņā ar likumu "Par zinātnisko darbību" un "Augstskolu likumu".
- Izstrādāt un uzraudzīt lauksaimniecības radītā piesārņojuma samazināšanas un agrovīdes atbalsta pasākumu attīstības politikas īstenošanu.
- Izstrādāt normatīvos aktus lauksaimniecības un mežsaimniecības tehnikas atbilstības novērtēšanas, sertifikācijas, testēšanas, izmešu emisijas un biodegvielas ražošanas sektorā.
- Veicināt zemes resursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu.
- Izstrādāt tiesību aktus un uzraudzīt to ieviešanu kooperācijas jomā.
- Nodrošināt ministrijas sadarbību ar Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomi, Latvijas Pašvaldību savienību un citām sabiedriskajām organizācijām.

VETERINĀRĀ UN PĀRTIKAS DEPARTAMENTA FUNKCIJAS

- Izstrādāt ministrijas politiku drošas un nekaitīgas pārtikas aprites jomā, kā arī organizēt un koordinēt šīs politikas īstenošanu.
- Izstrādāt politikas īstenošanai nepieciešamo normatīvo aktu projektus pārtikas drošības un kvalitātes, dzīvnieku veselības, labturības, veterināro zāļu un dzīvnieku barības jomā.
- Analizēt EK politiku un normatīvos aktus, to projektus minētajās jomās un Latvijas normatīvos aktus, veikt atbilstības izvērtēšanu un sagatavot priekšlikumus normatīvo aktu grozījumiem.
- Piedalīties darba grupās EK politikas izstrādē departamenta kompetences jomā.
- Gatavot Latvijas pozīciju EK darba grupām departamenta kompetences jomā, sagatavot informāciju pozīcijas pamatošanai un citu darba grupām nepieciešamo informāciju.
- Piedalīties starptautisko līgumu un sadarbības projektu sagatavošanā un realizācijā.
- Atbilstoši savai kompetencei sadarboties ar citām valsts institūcijām, nevalstiskajām organizācijām, EK institūcijām, starptautiskajām un ārvalstu organizācijām un pārstāvēt tajās Zemkopības ministriju.

MEŽA POLITIKAS DEPARTAMENTA FUNKCIJAS

- Izstrādāt un aktualizēt Latvijas meža politiku saistīto nozaru un kopējās valsts tautsaimniecības attīstības kontekstā.
- Izstrādāt meža nozares attīstības un atbalsta programmas un projektus, koordinēt to īstenošanu.
- Analizēt un novērtēt meža nozares kopējo ekonomisko stāvokli, to ietek-

mējošo faktoru izmaiņu tendences.

- Izstrādāt priekšlikumus likumdošanas optimizācijai par meža nozares attīstības jautājumiem meža politikas kopējo mērķu sasniegšanai.
- Veicināt sabiedrisko attiecību veidošanu meža nozarē, pilnveidojot sabiedrības informētību un izpratni par meža nozari, veidojot pozitīvu nozares tēlu.
- Veicināt starptautisko attiecību veidošanu un starptautisko sadarbību meža nozarē.

MEŽA RESURSU DEPARTAMENTA FUNKCIJAS

- Nodrošināt meža apsaimniekošanas, meža resursu izmantošanas, meža vides aizsardzības, meža zemju pārvaldības un medību saimniecības normatīvo aktu projektu profesionālu izstrādi un atbilstību meža politikas mērķiem.
- Veicināt nozares interešu grupu sadarbību koksnes resursu ilgtspējīgas pieejamības stabilizācijā, ekoloģisko vērtību saglabāšanā, medījamo dzīvnieku resursu saglabāšanā un vairošanā.
- Nodrošināt valsts, privāto sektoru un starptautiskās institūcijas ar informāciju par meža resursu stāvokli, apsaimniekošanu un kokmateriālu tirgu.
- Izvērtēt darbības, kas saistītas ar valsts meža zemju pārvaldību atbilstoši meža politikas mērķiem.

BUDŽETA UN FINANŠU DEPARTAMENTA FUNKCIJAS

- Nodrošināt ministrijas ikgadējā budžeta projekta sagatavošanu Zemkopības ministrijas valsts budžeta programmām, apakšprogrammām, iestādēm un pasākumiem atbilstoši valdības noteiktajiem vidēja termiņa mērķiem un prioritārajiem attīstības virzieniem, kā arī nodrošināt budžeta programmu un apakšprogrammu finansiālo vadību un finansiālo kontroli atbilstoši ikgadējam Likumam par valsts budžetu, kontrolēt valsts budžeta līdzekļu izlietojuma lietderību un atbilstību.
- Nodrošināt ministrijas Centrālā aparāta grāmatvedības uzskaiti.
- Nodrošināt ministrijas valdījumā nodotā valsts nekustamā īpašuma uzskaiti un reģistrāciju, kā arī veikt darbības, kas saistītas ar valsts nekustamās mantas un neapdzīvojamo telpu iznomāšanu. Koordinēt tiesisku un lietderīgu kustamā un nekustamā īpašuma izmantošanu ministrijas padotībā esošajās iestādēs.

JURIDISKĀ DEPARTAMENTA FUNKCIJAS

- Nodrošināt, lai ministrijas amatpersonu izstrādātie iekšējie normatīvo aktu projekti būtu profesionāli sagatavoti, saskaņoti, juridiski precīzi un pamatoti atbilstoši Satversmei, likumiem, Ministru kabineta normatīvajiem aktiem un valsts pārvaldes un administratīvā procesa principiem.
- Nodrošināt, lai ministrijas amatpersonu izstrādātie un Ministru kabinetā iesniedzamie tiesību aktu projekti un politikas plānošanas dokumentu projekti atbilstu ārējo normatīvo aktu prasībām, valsts pārvaldes principiem un būtu noformēti atbilstoši valsts valodas prasībām.
- Nodrošināt personālvadības stratēģijas izstrādi, vienotas personālvadības un tās attīstības sistēmas ieviešanu un kontroli.
- Veicināt ministrijas struktūrvienību savstarpējo sadarbību, palīdzot risināt radušās problēmas, kā arī operatīvi izpildot likumos, ministru prezidenta, Valsts kancelejas direktora un ministrijas valsts sekretāra dotos uzdevumus.
- Informēt valsts sekretāru un ministru par jebkuru juridiska rakstura problēmu, sagatavojot nepieciešamos materiālus.

- Veicināt ministrijā noteiktās procesuālās kārtības ievērošanu, pieņemot ministra un valsts sekretāra lēmumus.

IEKŠĒJĀ AUDITA DEPARTAMENTA FUNKCIJAS

- Palīdzēt ministrijai identificēt un novērtēt būtiskākās riska jomas un sniegt savu ieguldījumu risku vadības un kontroles sistēmas uzlabošanā.
- Palīdzēt ministrijai efektīvas kontroles sistēmas uzturēšanā, novērtējot tās efektivitāti un lietderību un iesakot iespējamus uzlabojumus.
- Dot pozitīvu ieguldījumu ministrijas korporatīvās vadības procesa pilnveidē, izvērtējot un uzlabojot procesu, ar kura palīdzību tiek noteiktas ministrijas vērtības un mērķi, kā arī to izpratne ministrijā, uzraudzīt mērķu sasniegšanas procesu un saglabāt ministrijas vērtības.

PRESES UN SABIEDRISKO ATTIECĪBU NODAĻAS FUNKCIJAS

- Nodrošināt ministrijas sabiedrisko attiecību stratēģijas izstrādi.
- Nodrošināt ministrijas amatpersonu izstrādāto un Ministru kabinetā iesniedzamo tiesību aktu projektu un politikas plānošanas dokumentu projektu skaidrošanu sabiedrībai.
- Veidot un nodrošināt labas savstarpējās attiecības starp ministriju un tās mērķauditoriju.
- Informēt valsts sekretāru un ministru par jebkuru paredzamu ministrijas darbības krīzes situāciju, veicināt tās novēršanu.

ADMINISTRATĪVĀ DEPARTAMENTA FUNKCIJAS

- Nodrošināt ministrijas finanšu līdzekļu ekonomisku, efektīvu un tiesisku izmantošanu, veicot ministrijas struktūrvienību administratīvās darbības nodrošināšanai nepieciešamā inventāra, preču iegādi un pakalpojumu saņemšanas organizēšanu.
- Nodrošināt ministrijas informatīvo pakalpojumu pieejamību un kvalitāti, lietojot ministrijas informācijas sistēmas.
- Nodrošināt ministrijas informācijas tehnoloģiju un informācijas sistēmu darbību regulējošo iekšējo normatīvo aktu izstrādi saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem (t. sk. datu drošības jomā).
- Nodrošināt ministrijā saņemto un nosūtāmo dokumentu, t. sk. elektronisko dokumentu, iesniegumu, sūdzību un priekšlikumu aprites organizēšanu atbilstoši normatīvo aktu prasībām.
- Kārtot sevišķo lietvedību un veidot arhīvu atbilstoši normatīvo aktu prasībām.
- Nodrošināt darba vides iekārtošanu atbilstoši darba aizsardzības prasībām ministrijas budžeta piešķirto līdzekļu ietvaros.
- Savas kompetences ietvaros kontrolēt ministrijas administratīvās ēkas apsaimniekotāja darbību attiecībā uz ēkas apsaimniekošanu un ugunsdrošības prasību izpildi ēkā.

1.2. IZMAIŅAS PADOTĪBAS IESTĀŽU, VALSTS UZŅĒMUMU UN KAPITĀLSABIEDRĪBU JURIDISKAJĀ STATUSĀ

Izpildot Komerclikuma spēkā stāšanās kārtības likuma 12. panta pirmo daļu, ar MK rīkojumiem 2004. gadā tika izveidotas šādas valsts kapitālsabiedrības un valsts aģentūras:

- valsts SIA “Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi”.

Sabiedrība veic ministrijas nekustamo īpašumu apsaimniekošanu, ēku (būvju) renovāciju, rekonstrukciju un modernizāciju, civiltiesiskos darījumus ar nekustamo īpašumu, kā arī nekustamo īpašumu izmantošanas kontroli;

- valsts SIA “Latvijas Augu aizsardzības pētniecības centrs”.

Sabiedrība veic zinātniskos pētījumus par kultūraugiem kaitīgo organismu izplatību, attīstību un bīstamību; izstrādā tehnoloģijas kultūraugiem kaitīgo organismu ierobežošanai tradicionālajā un bioloģiskajā lauksaimniecībā; pārbauda Latvijas apstākļiem piemērotākās un apstiprina jaunas integrētās augu aizsardzības tehnoloģijas; izstrādā metodisko materiālu projektus augu aizsardzības jomā; pārbauda ķīmisko un bioloģisko augu aizsardzības līdzekļu efektivitāti;

- valsts SIA “Meliorprojekts”.

Sabiedrība veic lauksaimniecības un meža zemju meliorācijas sistēmu, hidrotehnisko būvju, meža autoceļu rekonstrukcijas un vides atjaunošanas inženierizpēti un būvprojektēšanu; glabā un kārto meliorācijas kadastra veidošanai nepieciešamo tehnisko dokumentāciju, kā arī nodrošina tās izmantošanu; nodrošina hidromelioratīvās būvniecības nozares iestādēm un kapitālsabiedrībām zinātniski tehnisko informāciju; nodrošina meliorācijas sistēmu, ezeru un mazo upju hidrometrijas novērojumu datu apstrādi, saglabāšanu un izmantošanu būvnormatīvu izstrādē; izstrādā meliorācijas sistēmu un hidrotehnisko būvju būvnormatīvus un standartus; uztur meliorācijas valsts tehnisko arhīvu un zinātniski tehnisko bibliotēku;

- valsts akciju sabiedrība “Lauku attīstības fonds”.

Sabiedrība garantē lauku un lauksaimniecības attīstībai izsniegtos kredītus, ja kredītaņēmējam pietrūkst kredīta nodrošinājuma. Sabiedrības darbības mērķis ir sekmēt Latvijas lauku attīstību un lauksaimniecības ekonomikas attīstību, atbalstot lauksaimniecības ražošanas efektivitātes palielināšanu, jaunu darba vietu izveidošanu laukos, kā arī lauksaimniecības produkcijas kvalitātes paaugstināšanu un eksportu, sniedzot atbalstu uzņēmējiem kredītresursu pieejamībā valsts un ES atbalsta programmu projektu īstenošanai;

- valsts SIA “Agroķīmisko pētījumu centrs”.

Sabiedrība novērtē mēslošanas līdzekļu atbilstību noteiktajām prasībām; veic kompleksu, zinātniski pamatotu augšņu agroķīmisko izpēti, veido un uztur Latvijas augšņu agroķīmisko īpašību datu bāzi, apkopo informāciju par lauksaimniecībā izmantojamās zemes augsnes auglības līmeni un tā izmaiņām; veido un uztur lauka izmēģinājumu un kūtsmēsļu analīžu datu bāzi, lai Latvijā pilnveidotu mēslošanas normatīvus un nodrošinātu konkurētspējīgas produkcijas ražošanu un vides piesārņojuma samazināšanu; veic zinātniskos pētījumus, lai atbilstoši Eiropas Savienības prasībām uzlabotu augsnes agroķīmisko radītāju diagnostikas sistēmu un mēslošanu; izstrādā Latvijas valsts standartus mēslošanas līdzekļu testēšanas jomā, lai īstenotu Mēslošanas līdzekļu aprites likumā

noteikto mēslošanas līdzekļu sertifikāciju un valsts uzraudzību un kontroli; veic toksikoloģiskās analīzes, lai īstenotu valsts uzraudzību un kontroli saskaņā ar Augu aizsardzības likumu; veic augsnes minerālā slāpekļa daudzuma monitoringu saskaņā ar Rīcības programmu īpaši jutīgām teritorijām;

- **valsts SIA “Sertifikācijas un testēšanas centrs”.**

Sabiedrība veic atbilstības novērtēšanu traktortehnikai, kā arī lauksaimniecībā, mežsaimniecībā, kokapstrādē un citur izmantojamai tehnikai, satiksmē neizmantojamo mehānismu dzinējiem, darba aprikojumam darba vietās, darba vides riskiem un bioloģiskās lauksaimniecības uzņēmumiem. Veic arī testēšanu mašīnām, darba aprikojumam un darba vides parametriem;

- **valsts akciju sabiedrība “Latvijas Valsts meži”.**

Akciju sabiedrība “Latvijas Valsts meži” (LVM) apsaimnieko valstij piederošo valsts meža īpašumu – kopumā 1,65 miljonus hektāru zemes, tai skaitā 1,4 miljonus hektāru meža, īstenojot valsts kā meža īpašnieka funkciju. Latvijas meža politika nosaka, ka valstij kā meža īpašniekam ir divi galvenie mērķi sava īpašuma apsaimniekošanā – palielināt meža kapitāla vērtību, nodrošināt ienākumus no meža īpašuma apsaimniekošanas.

Lai iespējami efektīvi īstenotu meža politikā noteiktos mērķus, LVM veic valsts meža apsaimniekošanu pilna mežsaimnieciskā cikla ietvaros. Tas sākas ar kvalitatīvu vietējās izcelsmes meža koku sēklu un stādu ražošanu – ar to nodarbojas LVM struktūrvienība “Sēklas un stādi”, vienlaikus attīstot arī dekoratīvo stādu ražošanu un tirdzniecību. LVM struktūrvienība “Mežs” darbība aptver meža audzēšanu – stādīšanu, kopšanu, aizsardzību, kā arī meža apsaimniekošanas plānošanu un vides aizsardzību mežsaimnieciskā cikla ietvaros. Tās darbība beidzas ar augošas koksnes pārdošanu. Savukārt LVM struktūrvienība “Apaļkoksnes piegādes” nodarbojas ar apaļkoksnes sortimentu – zāgbaļķu, finierkluču u.c. – ražošanu un piegādi klientiem tieši ražotnē. Struktūrvienība LVM “Rekreācija un medības” piedāvā gan Latvijas, gan citu valstu iedzīvotājiem aktīvas atpūtas iespējas mežā.

Ikgadējais koksnes pieaugums LVM apsaimniekotajos mežos ir 7 miljoni kubikmetru, bet gada ciršanas apjoms pastāvīgi tiek plānots aptuveni 4 miljonu kubikmetru apjomā, nodrošinot stabilu un prognozējamu izejmateriālu plūsmu Latvijas kokrūpniecībai.

LVM ir saimnieciski plaukstošs uzņēmums, kura apgrozījums 2003. gadā bija 46 miljoni latu, bet 2004. gadā – jau 65 miljoni latu. Uzņēmuma investīcijas meža kapitāla vērtības palielināšanai 2004. gadā sasniedza 10 miljonus latu, savukārt maksājumi valsts un pašvaldību budžetos pārsniedza 20 miljonus latu.

LVM akcijas ir 100% valsts īpašumā, akciju turētājs ir LR Zemkopības ministrija.

2004. gadā izveidotas šādas valsts aģentūras:

- **Valsts tehniskās uzraudzības aģentūra.**

Aģentūra nodrošina un uztur traktortehnikas, tās piekabju un traktortehnikas vadītāju informatīvo sistēmu; reģistrē traktortehniku, tās piekabes, izsniedz valsts reģistrācijas numura zīmes un reģistrācijas apliecības; atestē traktortehnikas vadītājus un izsniedz traktortehnikas vadītāju apliecības; veic traktortehnikas, tās piekabju valsts tehnisko apskati un ekspluatācijas drošības kontroli; reģistrē un dzēš traktortehnikas atsavināšanas aizliegumus un komercķīlas atzīmes; nodrošina patērētāju tiesību aizsardzību, ja tirgū tiek piedāvāti ritenņtraktori un satiksmē neizmantojamie mehānismi uzstādīti dzinēji;

- **Lauksaimniecības datu centrs.**

Aģentūra veic valstī vienotas lopkopības informācijas datu bāzes uzraudzību un kontroli; uztur dzīvnieku, piena kvotu un ciltsdarba datu bāzi un arhīvu; nodrošina dzīvnieku identitātes numurus, ciltsdokumentāciju un dzīvnieku individuālos apzīmēšanas līdzekļus; administrē piena kvotas; nodrošina informāciju citiem valsts reģistriem un ES datu bāzēm; iesniedz EK pārskatus par piena kvotām un dzīvnieku reģistru; pārstāv valsts intereses dzīvnieku audzēšanas jomā Starptautiskajā dzīvnieku pārraudzības komitejā (ICAR), Starptautiskajā vaislas bulļu novērtēšanas dienestā ("Interbull"); informē sabiedrību par normatīvajiem aktiem, kas regulē ganāmpulku, novietņu, lauksaimniecības dzīvnieku un dzīvnieku turētāju, kā arī ciltsdarba un piena kvotu jomu;

- **Latvijas Zivju resursu aģentūra.**

Aģentūra piedalās ZM Valsts zivsaimniecības pārvaldes koordinētajā valsts politikas īstenošanā zivju resursu apsaimniekošanā, veicot zinātniskos pētījumus un sagatavojot pamatojumu zivju resursu racionālai un ilgtspējīgai izmantošanai Latvijas jurisdikcijā esošajos iekšējos un jūras piekrastes ūdeņos, teritoriālajos ūdeņos, kā arī Eiropas Kopienas un starptautiskos zvejas ūdeņos; piedalās EK apstiprinātās "Latvijas Nacionālās zivsaimniecības datu vākšanas programmas" izpildē; atbilstoši savai kompetencei pārstāv Latvijas intereses EK institūcijās un zivsaimniecības starptautiskajās organizācijās jautājumos, kas saistīti ar zivju resursu stāvokļa izpēti, novērtēšanu un racionālu izmantošanu, kā arī ar zivju krājumu papildināšanu un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu; nodrošina zivju resursu papildināšanu "Zivju resursu atražošanas valsts programmas (2001.–2010. g.)" ietvaros, audzējot vērtīgo zivju kāpurus un mazuļus izlaidīšanai publiskajās ūdenstilpēs; veic zivsaimnieciskās ekspertīzes; aprēķina zivju resursu zaudējumus; izstrādā ūdenstilpju zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumus un noteikumus zivju mazuļu audzēšanā; konsultē un apmāca akvakultūras jautājumos.

Ar Latvijas Lauksaimniecības universitātes Senāta lēmumu par Latvijas Lauksaimniecības universitātes aģentūrām reorganizēti šādi Latvijas Lauksaimniecības universitātes sastāvā integrētie bijušie valsts bezpeļņas zinātniskie uzņēmumi:

- Latvijas Lauksaimniecības universitātes aģentūra "Lauksaimniecības tehnikas zinātniskais institūts";
- Latvijas Lauksaimniecības universitātes aģentūra "Ūdenssaimniecības un zemes zinātniskais institūts";
- Latvijas Lauksaimniecības universitātes aģentūra "Biotehnoloģijas un veterinārmedicīnas zinātniskais institūts "Sigra"");
- Latvijas Lauksaimniecības universitātes aģentūra "Zemkopības zinātniskais institūts";
- SIA "Latvijas Lauksaimniecības universitātes mācību un pētījumu saimniecība "Vecauce"").

Uzsākta valsts uzņēmuma "Namiķi" likvidācija, ko paredzēts pabeigt līdz 2005. gada 1. maijam un ar Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra lēmumu valsts uzņēmumu "Namiķis" izslēgt no valsts uzņēmumu saraksta.

2004. gadā tika uzsākta valsts bezpeļņas zinātnisko uzņēmumu un organizāciju pārveidošana par valsts sabiedrībām ar ierobežotu atbildību:

- valsts SIA "Priekuļu Laukaugu selekcijas institūts";
- valsts SIA "Stendes Graudaugu selekcijas institūts";
- valsts SIA "Latvijas Augļkopības institūts";

- valsts SIA "Latvijas Valsts agrārās ekonomikas institūts".

Zemkopības ministrija ar 2004. gada 1. jūliju savā padotībā esošās 29 profesionālās izglītības iestādes ir nodevusi Izglītības un zinātnes ministrijai.

2. GALVENIE UZDEVUMI, PRIORITĀTES UN SASNIEGUMI PĀRSKATA GADĀ

Zemkopības ministrija pamatā ir pabeigusi Latvijas un ES likumdošanas saskaņošanu lauksaimniecības, zivsaimniecības un mežsaimniecības likumdošanas jomā. Dokumentu kopums jeb *acquis* šajās jomās ir aptuveni 4200 normatīvie dokumenti, kas veido ap 45% no visas ES likumdošanas.

ZM tika izveidota ministrijas iekšējā ES jautājumu koordinācijas sistēma un noteikta ES dokumentu aprites kārtība, nodrošinot iekšējo un starpinstitucionālo ES dokumentu, nacionālo pozīciju, instrukciju un to projektu apriti Zemkopības ministrijā un tās padotības iestādēs.

Zemkopības ministrijas un padotības iestāžu darbinieki aktīvi pārstāvēja Latvijas intereses ES lēmumu pieņemšanas institūcijās – Eiropas Komisijas un ES Padomes darba grupās un komitejās, Īpašās lauksaimniecības komitejas un ES Lauksaimniecības un zivsaimniecības ministru padomes sanāksmēs par lauksaimniecības kopējo tirgus organizāciju, veterinārijas, pārtikas drošības, augu veselības, mežsaimniecības un zivsaimniecības jautājumiem.

ES Padomes darba grupās īpaša uzmanība tika pievērsta Latvijas interešu pārstāvēšanai par:

- cukura sektora reformu;
- atbalstu lauku attīstībai;
- Kopējās lauksaimniecības politikas finansēšanu no 2007. līdz 2013. gadam;
- dzīvnieku aizsardzību pārvadāšanas laikā;
- zvejas iespējām un nosacījumiem noteiktiem zivju krājumiem un zivju krājumu grupām 2005. gadā;
- fitosanitārajiem jautājumiem augu eksportā un tranzītā uz Krievijas Federāciju;
- meža likumdošanas aktu īstenošanu, pārvaldību un tirdzniecību (MLIPT);
- Eiropas Meža stratēģijas jaunās redakcijas izstrādi.

● Pārtikas apritē

Zemkopības ministrija ir izstrādājusi pārtikas drošību un kvalitāti reglamentējošo likumdošanu visos pārtikas aprites posmos. Veikti grozījumi Pārtikas aprites uzraudzības likumā, Veterinārmedicīnas likumā, kā arī izstrādāti normatīvie akti, kas nosaka:

- higiēnas prasības visos pārtikas aprites posmos;
- pesticīdu atlieku kontroli dzīvnieku un augu valsts izcelsmes produktos;
- dzīvnieku liemeņu kvalitātes un klasifikācijas prasības un kārtību, kādā novērtējama liemeņu atbilstība kvalitātes un klasifikācijas prasībām;
- svaigu augļu un dārzeņu kvalitātes un klasifikācijas prasības un kārtību, kādā novērtējama svaigu augļu un dārzeņu atbilstība standartiem, u.c.;
- prasības dzīvnieku veselības un labturības, dzīvnieku izcelsmes pārtikas drošības, veterināro zāļu un dzīvnieku barības jomā;
- bioloģiskās lauksaimniecības, lauksaimniecības produktu un pārtikas produktu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu un cilmes vietu nosaukumu aizsardzības kontroles prasības.

● Lauksaimniecībā un lauku attīstībā

2004. gada 27. aprīlī stājās spēkā galvenais lauksaimniecības nozari re-

gulējošais normatīvais akts – Lauksaimniecības un lauku attīstības likums. Tas nosaka ilglaicīgu lauksaimniecības un lauku attīstības politikas īstenošanu, uzraudzību un novērtēšanu, ievērojot reģionu un nozaru īpatnības. Viens no politikas pamatelementiem ir ES kopējā lauksaimniecības politika un kopējā zivsaimniecības politika.

Saskaņā ar Lauksaimniecības un lauku attīstības likumu tika izstrādāti Ministru kabineta noteikumi, kas nosaka kārtību, kādā tiek:

- administrēts, uzraudzīts un piešķirts valsts un ES atbalsts lauksaimniecībai un lauku attīstībai, šķiedras lina un kaņepju pirmapstrādātājiem un personām, kuras uzskata par apstrādātājiem, un kartupeļu cietes ražotājiem;
- vākta un apkopota informācija par lauksaimniecības produktu cenām un tirdzniecības apjomiem;
- administrēts lauksaimniecības un pārstrādāto lauksaimniecības produktu ārējās tirdzniecības režīms;
- administrēti un uzraudzīti labības tirgus intervences pasākumi;
- augļu un dārzeņu ražotāju grupu atzīšana un darbības kontrole.

Pamatojoties uz likumu “Par lauksaimniecības produktu krājumu deklarēšanu un maksājuma piemērošanu liekajiem krājumiem saistībā ar Latvijas pievienošanos Eiropas Savienībai”, izstrādāti MK noteikumi “Noteikumi par produkta krājumu deklarācijas paraugu, objektīviem krājumu veidošanās apstākļiem un maksājuma aprēķina paraugu”.

2004. gadā tika apstiprināta Zemkopības ministrijas koncepcija “Par lauksaimniecības tiešajiem atbalsta maksājumiem, sākot ar 2005. gadu”. MK saskaņā ar koncepcijā piedāvātajām tiešo maksājumu shēmām 2005. gadam atzina par piemērotu un akceptēja vienotās platības maksājuma shēmas turpināšanu.

Ir īstenota lauksaimniecības un pārtikas tirgus veicināšanas programma 2004. gadam. Programmas ietvaros angļu un vācu valodā izveidota video vizītkarte “Growing Green in Latvia” par Latvijas lauksaimniecības un pārtikas nozarēm. Sautis “Growing Green in Latvia” (Zaļš izaudzis Latvijā!) popularizēts visās starptautiskajās pārtikas izstādēs, kur Latvija piedalījās ar nacionālo stendu.

Lai nodrošinātu ES kopējā tirgus organizāciju cukura nozarē Latvijā, tika pieņemts Cukura nozares likums un izstrādāti šādi MK noteikumi un rīkojumi par:

- cukura tirgus analīzei un bilances sagatavošanai nepieciešamās informācijas iesniegšanas kārtību un saturu;
- cukurbiešu audzētāju un cukura ražotāju savstarpējām saistībām;
- cukurbiešu audzētāju reģistrā iekļaujamo informāciju, tās sniegšanas kārtību un reģistra uzturēšanas kārtību;
- pārejas posma pasākumu piemērošanas kārtību cukura un cukuru saturošu produktu tirdzniecībā sakarā ar pievienošanos Eiropas Savienībai;
- cukurbiešu minimālo cenu 2004. gadam;
- cukura ražošanas kvotu sadali starp cukura ražošanas uzņēmumiem.

Piensaimniecības nozarē ieviesta piena ražošanas kvotu sistēma; izstrādāti MK noteikumi par darījumu veikšanu ar piena kvotām, to administrēšanas, kontroles un soda naudas aprēķināšanas kārtību; izstrādāti MK noteikumi par ES atbalsta piešķiršanas, administrēšanas un uzraudzības kārtību vājpiena pārstrādei kazeinā un kazeinātos un vājpiena un vājpiena pulvera izmantošanai lopbarībā, krējuma, sviesta vai augsta tauku satura sviesta iegādei par pazeminātām cenām, kā arī ES atbalsta piešķiršanas kārtību “skolas piena” programmai.

Lauku atbalsta dienests uzsāka Vienotā programmdokumenta un Lauku attīstības programmas realizāciju.

Sagatavota ikgadējā valsts atbalsta maksājumu programma, saskaņojot to ar ES prasībām.

Valstī ir nodrošināta veiksmīga Ilgtermiņa investīciju kreditēšanas programmas un Lauksaimniecībā izmantojamās zemes kreditēšanas programmas darbība.

Ņemot vērā nitrātu direktīvas (Padomes 1991. gada 12. decembra Direktīva 91/676/EEK, kas attiecas uz ūdeņu aizsardzību pret piesārņojumu ar nitrātiem, ko rada lauksaimnieciskās izcelsmes avoti) un ūdensstruktūrdirektīvas (Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/60/EK (2000. gada 23. oktobris), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā) pasākumu ieviešanas nodrošināšanai, tika izstrādāts un apstiprināts:

- MK rīkojums "Rīcības programma īpaši jutīgām teritorijām, uz kurām attiecas paaugstinātas prasības ūdens un augsnes aizsardzībai no lauksaimnieciskās darbības izraisītā piesārņojuma ar nitrātiem";
- MK noteikumi par ūdens un augsnes aizsardzību no lauksaimnieciskās darbības izraisītā piesārņojuma ar nitrātiem;
- MK noteikumi "Īpašas vides prasības piesārņojošo darbību veikšanai dzīvnieku novietnēs".

● Meža nozarē

Sagatavoti un pieņemti visi normatīvie akti, kas reglamentē ar medībām saistītus jautājumus.

Pieņemti meža zemes transformācijas noteikumi, un līdz ar to ir sakārtota normatīvā bāze par meža zemes transformāciju.

Uzsākta meža statistiskā inventarizācija, un līdz ar to tiks iegūta ticama informācija par meža resursiem.

Realizēti pirmie projekti, kas finansēti no Meža attīstības un Medību saimniecības attīstības fonda līdzekļiem, tādējādi veicinot meža nozares un medību saimniecības turpmāko attīstību.

Sagatavoti un MK izskatīti Meža likuma grozījumi, kas nosaka valsts un ES atbalsta izmantošanu meža nozares attīstības veicināšanai.

Sagatavota koncepcija "Koncepcija par akcīzes nodokļa atvieglojumu piemērošanu mežsaimniecisko un kūdras ieguves darbu veikšanā", uz kuras pamata uzsākta diskusija ar Finanšu ministriju un Valsts ieņēmumu dienestu par iespējamiem akcīzes nodokļu atvieglojumiem degvielai mežsaimniecībā un kūdras ieguvē.

Pieņemts likums "Par koku un apaļo kokmateriālu uzskaiti darījumos", lai nodrošinātu vienotas uzskaites sistēmas ieviešanu darījumos ar kokiem un apaļiem kokmateriāliem un veicinātu godīgu konkurenci un nodokļu iekasēšanu.

Izstrādāti un Attīstības plānā un Vienotajā programmdokumentā ir iekļauti nosacījumi par ES atbalsta saņemšanu mežsaimniecības attīstībai.

Koordinēta "Meža dienu 2004" norise visā Latvijā.

● Zivsaimniecībā

Uzsākta projektu izvērtēšana, lai tiem piešķirtu Zivsaimniecības vadības finansēšanas instrumenta (ZVFI) līdzekļus.

Iestājoties ES, Latvija savas intereses starptautiskajās zvejniecības organizācijās (Starptautiskā Baltijas jūras Zvejniecības komisija (IBSFC), Ziemeļrietumu Atlantijas Zvejniecības organizācija (NAFO)), kurās tiek lemti nozvejas kvotu sadales un zvejas regulēšanas jautājumi, pārstāv ar Eiropas Kopienas palīdzību. ES Pievienošanās līgums paredz, ka Latvijai tiek saglabāts iepriekš noteiktais nozvejas kvotu procentuālais apjoms.

3. PADOTĪBĀ ESOŠĀS IESTĀDES UN KAPITĀLSABIEDRĪBAS

3.1. PADOTĪBAS IESTĀDES

Pārtikas un veterinārais dienests

Pārtikas un veterinārais dienests (PVD) organizē un veic normatīvajos aktos noteiktās valsts uzraudzības un kontroles funkcijas visos pārtikas aprites posmos, dzīvnieku veselībā (t. sk. dzīvnieku infekcijas slimību profilaksē un apkarošanā) un labturībā, veterināro zāļu, veterinārfarmaceutisko produktu un dzīvnieku kopšanas ķīmisko līdzekļu aprītē, dzīvnieku barības un barības piedevu aprītē un citās jomās saskaņā ar normatīvajiem aktiem.

Dienestu veido:

- Centrālais aparāts Rīgā;
- 27 teritoriālās struktūrvienības (pārvaldes);
- Valsts veterinārmedicīnas diagnostikas centrs (VVMDC) ar trim reģionālajām laboratorijām, septiņu reģionālo laboratoriju filiālēm un 13 paraugu pieņemšanas kabinetiem;
- Sanitārā robežinspekcija ar 12 Eiropas Savienības ārējās robežkontroles punktiem.

Dienestā ir divu līmeņu valsts uzraudzības un kontroles struktūras:

1. līmenis – PVD Centrālā aparāta struktūras, kas organizē un koordinē iepriekš minētās uzraudzības un kontroles veikšanu, izstrādā uzraudzības un kontroles datu iegūšanas, uzkrāšanas un analīzes metodes un sistēmas, apkopo un analizē uzraudzības rezultātus, veic nepieciešamās korekcijas valsts uzraudzībā tās optimizēšanai;

2. līmenis – dienesta teritoriālās struktūrvienības-pārvaldes, kuru inspektori nodrošina uzraudzības objektu tiešu valsts uzraudzību un kontroli, veicot tajos plānveida un ārpuskārtas pārbaudes saskaņā ar PVD Centrālā aparāta izstrādātajām programmām un metodiku.

Valsts uzraudzība un kontrole par valstī noteikto prasību ievērošanu 2004. gadā notika šādos pamatvirzienos un objektos:

- visas pārtikas aprites visos tās posmos (vairāk nekā 18 548 uzraudzības objektos);
- dzīvnieku veselībā un labturībā (vairāk nekā 88 660 uzraudzības objektos);
- dzīvnieku barības un veterināro zāļu aprītē (attiecīgi vairāk nekā 3268 un 1282 uzraudzības objektos);
- pārtikas produktu un preču kravu kontrolē uz valsts robežas (12 robežkontroles punktos, 25 muitas noliktavās, brīvajās noliktavās un brīvo zonu noliktavās);
- laboratorisko izmeklējumu jomā pārtikas aprītē un dzīvnieku infekcijas slimību diagnostiskā (veikti kopā 429 293 laboratoriskie izmeklējumi).

Valsts zivsaimniecības pārvalde

Valsts zivsaimniecības pārvalde (VZP) ir zemkopības ministra pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kuras darbības mērķis ir valsts pārvaldes funkciju īstenošana zivsaimniecības nozarē, lai nodrošinātu minēto jomu regulējošo

normatīvo aktu prasību ieviešanu un izpildes uzraudzību. Valsts zivsaimniecības pārvaldes struktūru veido piecas nodaļas.

VZP galvenās funkcijas un uzdevumi:

- īstenot ES un nacionālo politiku zivju resursu efektīvā un saudzīgā izmantošanā, to atražošanā un zinātniskā izpētē;
- nodrošināt zivju resursu pārzināšanu un izmantošanas regulēšanu normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā;
- piedalīties nacionālo zivsaimniecības interešu veidošanā un aizstāvēšanā ES institūcijās un starptautiskajās organizācijās;
- pamatojoties uz zinātniskām rekomendācijām, noteikt nepieciešamos zivju resursu atražošanas apjomus un nodrošināt zivju resursu valsts atražošanas programmas izpildes uzraudzību;
- iznomāt valstij piederošās zvejas tiesības un publiskās ūdenstilpes to zivsaimnieciskai izmantošanai normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā;
- nodrošināt Zivju fonda darbību;
- nodrošināt Zivsaimniecības konsultatīvās padomes, Maksšķerēšanas lietu konsultatīvās padomes un Zvejniecības komisijas darbību;
- koordinēt maksšķerēšanas karšu izplatīšanu un licencētās maksšķerēšanas ieviešanu;
- piedalīties likumu, Ministru kabineta normatīvo aktu un citu zivsaimniecības nozares tiesību aktu projektu izstrādāšanā.

Valsts meža dienests

Valsts meža dienests (VMD) atbild par vienotas meža politikas realizāciju visos Latvijas mežos. VMD misija ir nodrošināt Meža politikas noteikto uzraudzības un atbalsta funkciju realizāciju atbilstoši Meža politikas pamatprincipiem. VMD veic šādus galvenos uzdevumus:

- uzrauga normatīvo aktu ievērošanu visos mežos neatkarīgi no to īpašnieka, kā arī periodiski novērtē normatīvo aktu efektivitāti un informē sabiedrību par meža resursu stāvokli valstī;
- rada apstākļus meža ilglaicīgo funkciju stabilizācijai un sekmē privātā sektora attīstību;
- nodrošina meža ugunsdrošības uzraudzību un ugunsgrēku ierobežošanu visu īpašnieku mežos.

VMD struktūra sastāv no centrālā aparāta un teritoriālajām struktūrvienībām – virsmežniecībām, kas pilda VMD funkcijas noteiktā teritorijā. Struktūrvienība īpašu uzdevumu veikšanai ir Meža pētīšanas stacija, kas izveidota zinātniskās izpētes mežu pārvaldīšanai un zinātnisko pētījumu nepārtrauktības nodrošināšanai. VMD darbinieku mērķis ir panākt, lai meža apsaimniekotāji zinātu, izprastu un ievērotu meža apsaimniekošanu regulējošo normatīvo aktu prasības un izmantotu labas mežsaimniecības principus.

Ciltsdarba valsts inspekcija (CVI):

- kontrolē ar ciltsdarbu saistīto ārējo normatīvo aktu ievērošanu, kvalitatīva vaislas materiāla ražošanu un tirdzniecību, kā arī uzskaites sistēmas darbību lopkopībā;
- kontrolē ar piena kvotu saistīto normatīvo aktu izpildi, uzskaites sistēmas sakārtošanu piena ražošanā, pārstrādē, pirkšanā, pārdošanā, tiešā tirdzniecībā;

- veic saimniecību, šķirnes dzīvnieku audzētāju organizāciju, dzīvnieku mākslīgās apsēklošanas staciju un sertificēto personu reģistrāciju un kontroli.

Valsts augu aizsardzības dienests

Valsts augu aizsardzības dienests (VAAD) veic valsts kontroli un uzraudzību augu aizsardzības līdzekļu, mēslošanas līdzekļu, augu un augu produktu, augu šķirņu, sēkļu un stādāmo materiālu aprites jomā, nodrošina informācijas apmaiņu ar citām valstīm par augu aizsardzības, augu karantīnas, sēkļu aprites un selekcionāra tiesību aizsardzības jautājumiem.

Dienesta uzdevumos ietilpst:

- laikus konstatēt augu kaitīgo organismu parādīšanos, prognozēt to attīstību, noteikt augu karantīnas pasākumus un kontrolēt to izpildi;
- veicināt augu aizsardzības pasākumus tādā apjomā, lai likvidētu vai ierobežotu kaitīgo organismu izplatīšanos un samazinātu to ietekmi;
- kontrolēt augu aizsardzības līdzekļu un mēslošanas līdzekļu apriti valstī, kā arī kārtot Augu aizsardzības līdzekļu reģistru un Mēslošanas līdzekļu reģistru;
- nodrošināt kvalitatīvu sēklas un stādāmā materiāla apriti valstī;
- organizēt augu šķirņu atšķirības, viendabības un stabilitātes pārbaudes (AVS pārbaudes), kā arī organizēt un veikt augu šķirņu saimniecisko īpašību (SĪN) novērtēšanu; veikt nepieciešamās darbības selekcionāra tiesību pieskīršanai un aizsardzībai.

Lauku atbalsta dienests

Lauku atbalsta dienests (LAD) darbojas atbilstoši Lauku atbalsta dienesta likumam, un tā pamatfunkcijas ir vienotas valsts un ES atbalsta politikas realizācija. Šīs funkcijas īsteno Centrālais aparāts (CA), deviņas reģionālās lauksaimniecības pārvaldes (RLP), kā arī Aiviekstes meliorācijas sistēmu valsts pārvalde.

2004. gadā LAD kļuva par:

- akreditētu ES maksājumu aģentūru, kas atbild par Eiropas Lauksaimniecības virzības un garantiju fonda (ELVGF) Garantijas izdevumu daļas maksājumu administrēšanu;
- akreditētu 2. līmeņa starpniekinstitūciju, kas atbild par ELVGF Virzības daļas un Zivsaimniecības vadības finansēšanas instrumenta (ZVFI) maksājumu administrēšanu.

Paralēli šo funkciju veikšanai LAD:

- administrēja Latvijas valsts atbalstu lauksaimniecības attīstībai (subsīdijas);
- ES speciālo pirmsiestāšanās programmu lauksaimniecībai un lauku attīstībai (SAPARD);
- nodrošināja meliorācijas sistēmu ekspluatāciju;
- izsniedza būvatļaujas hidromelioratīvo būvju būvniecībai;
- izsniedza atļaujas lauksaimniecības zemes transformācijai;
- nodrošināja divu valsts investīciju programmu realizēšanu atbilstoši LAD kompetencei, lai atbalsta administrēšana notiktu atbilstoši ES standartiem.

3.2. CITAS MINISTRIJAS PADOTĪBĀ UN PĀRZIŅĀ ESOŠĀS IESTĀDES, AĢENTŪRAS UN KAPITĀLSABIEDRĪBAS

- Latvijas Lauksaimniecības universitāte;
- valsts aģentūra "Latvijas Zivju resursu aģentūra";
- valsts aģentūra "Lauksaimniecības datu centrs";
- valsts aģentūra "Valsts tehniskās uzraudzības aģentūra";
- valsts aģentūra "Latvijas Lauksaimniecības muzejs";
- valsts aģentūra "K. Ulmaņa piemiņas muzejs "Pikšas"";
- valsts zinātniskā bezpeļņas organizācija "Valsts Dobeles dārzkopības selekcijas un izmēģinājumu stacija";
- valsts zinātniskā bezpeļņas organizācija "Latvijas Agrārās ekonomikas institūts";
- bezpeļņas organizācija valsts zinātniskais uzņēmums "Valsts Stendes selekcijas stacija";
- valsts bezpeļņas zinātniskais uzņēmums "Priekuļu selekcijas stacija".
- valsts akciju sabiedrība "Lauku attīstības fonds";
- valsts akciju sabiedrība "Latvijas Valsts meži";
- valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Latvijas Valsts augu aizsardzības pētniecības centrs";
- valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Meliorprojekts";
- valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi";
- valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Agrokīmisko pētījumu centrs";
- valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Sertifikācijas un testēšanas centrs";
- sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs".

4. 2004. GADA DARBĪBAS REZULTĀTI UN TO IZVĒRTĒJUMS

4.1. DROŠAS, NEKAITĪGAS UN KVALITATĪVAS PĀRTIKAS NODROŠINĀŠANA TIRGŪ, TĀS IZPLATĪŠANA ATBILSTOŠI PATĒRĒTĀJU PRASĪBĀM

Pārtikas drošības un nekaitīguma patērētāju veselībai nodrošināšana līdz ar Latvijas pievienošanu ES ir kļuvusi par iekšējā tirgus neatņemamu sastāvdaļu, un šajā jomā atbildīgā institūcija – PVD – veic valsts uzraudzību, lai pārtikas drošības un nekaitīguma prasības tiktu ievērotas visos pārtikas ķēdes aprites posmos.

Ar valsts budžeta programmu “Drošas, nekaitīgas un kvalitatīvas pārtikas aprīte” tiek nodrošinātas Pārtikas un veterinārajam dienestam deleģētās valsts funkcijas – valsts uzraudzība un kontrole pārtikas aprītē, dzīvnieku veselībā un labturībā. Programmas izpildes kvalitātes kritēriji ir patērētāju veselībai drošas un nekaitīgas pārtikas aprīte, dzīvnieku un ganāmpulku veselības nodrošināšana, Latvijas kā Eiropas Savienības dalībvalsts saistību izpilde. Šīs programmas ietvaros notiek vairāk nekā 111 750 objektu un vairāk nekā 122 725 valsts robežu šķērsojošo kravu uzraudzība un kontrole, iesaistot šajās darbībās visas PVD struktūrvienības un vairāk nekā 1 010 dienestā strādājošos darbiniekus.

Valsts uzraudzības un kontroles optimizācijai 2004. gadā tika turpināta pārtikas uzņēmumu reģistrācija un veikta to atzīšana, kas ir svarīgs priekšnoteikums valsts uzraudzības un kontroles apjoma apzināšanā, prognozēšanā un plānošanā.

PVD 2004. gadā veicis 37 017 pārbaudes pārtikas aprītē iesaistītajos uzņēmumos, un tas ir par 21% vairāk nekā 2003. gadā. Pārbaudēs konstatētas 50 525 neatbilstības normatīvo aktu prasībām un 8 723 gadījumos piemērotas administratīvās sankcijas. 2004. gadā atzīti 729 uzņēmumi, bet 284 uzņēmumiem apturēta darbība.

Veiksmīgi noritējusi pārejas perioda dzīvnieku izcelsmes produkcijas ražošanas uzņēmumu sakārtošanas uzraudzība, 51 uzņēmums ir atzīts, 35 uzņēmumu darbība apturēta un 9 uzņēmumiem turpinās pārejas periods.

PVD Valsts veterinārmedicīnas diagnostikas centrs (VVMDC) veic laboratoriskos izmeklējumus pārtikas aprītē un dzīvnieku infekcijas slimību diagnostiskā. 2004. gadā PVD VVMDC veicis kopā 429 253 laboratoriskos izmeklējumus.

2004. gadā PVD izstrādājis un realizējis deviņas laboratoriskās kontroles programmas (Pārtikas aprītē iesaistīto uzņēmumu laboratoriskās kontroles programma, Atliekvielu kontroles programma dzīvniekiem un dzīvnieku izcelsmes produktiem, Antibakteriālo līdzekļu atlieku kontroles programma, Ģenētiski modificētos organismus saturošo produktu kontroles programma, Dioksīnu koncentrācijas kontroles programma u.c.).

Laboratoriskās kontroles programmu ietvaros ņemts 12 191 paraugs un veikti 33 055 izmeklējumi.

2004. gadā PVD Sanitārās robežinspekcijas darbībā notika būtiskas pārmaiņas. Kontrole uz ES iekšējās robežas tika atcelta, un atbilstoši prasībām tika aprikoti ārējie Eiropas Savienības kontroles punkti. Uz Latvijas Republikas

robežas 2004. gadā pārbaudītas 122 725 preču kravas, no kurām 351 konstatētas kā Latvijas Republikas prasībām neatbilstoša (336 kravas aizsūtītas atpakaļ uz eksportētājvalsti, bet 67 – iznīcinātas). Laboratoriskiem izmeklējumiem 2004. gadā nosūtīti 1 013 noņemtie paraugi, kuriem veikti 3 487 izmeklējumi.

Dzīvnieku lipīgo slimību profilakse un apkarošana ir programmas “Drošas, nekaitīgas un kvalitatīvas pārtikas aprīte” ļoti svarīgs un būtisks komponents. Tiek uzskatīts, ka pasaules valstu tirdznieciskajās un ekonomiskajās, kā arī iedzīvotāju veselības nodrošināšanas interesēs dzīvnieku veselība ir viens no svarīgākajiem priekšnoteikumiem drošas un cilvēku veselībai nekaitīgas dzīvnieku izcelsmes pārtikas ieguvei.

Realizējot šo valsts uzraudzības programmas virzienu, PVD ir veicis dzīvnieku slimību diagnostiku un ierobežošanu valsts teritorijā, t. sk. veikti vairāk nekā 50 tūkstoši valsts uzraudzības diagnostiskie izmeklējumi.

Veikta piespiedu vakcinācija pret trakumsērgu vairāk nekā 7 tūkstošiem mājdzīvnieku. 2004. gadā, salīdzinot ar 2003. gadu, dzīvnieku saslimšana ar trakumsērgu ir samazinājusies par 54%.

Pateicoties veiktajiem pasākumiem, 2004. gadā valstī ir saglabāta stabila epizootiskā situācija, nodrošināts Latvijas kā labvēlīgas teritorijas statuss saimnieciskajām un tirdzniecības aktivitātēm.

4.2. LAUKU EKONOMIKAS ATTĪSTĪBAS SEKMĒŠANA

4.2.1. ATBALSTS LAUKSAIMNIECĪBAS UN LAUKU INTERGRĒTAI UN KONKURĒTSPEJĪGAI ATTĪSTĪBAI

Eiropas Savienības struktūrfondu apguve

Eiropas Savienības struktūrfondu apguve laukiem un lauksaimniecībai (atbalsts no Eiropas Lauksaimniecības virzības un garantiju fonda virzības daļas – ELVGF) 2004. gadā ir noritējusi ļoti veiksmīgi. Pieteikšanās uz atbalstu tika uzsākta 2004. gada 30. aprīlī. Kopumā ES struktūrfondu atbalstam tika iesniegti 1 777 projekti, kuru kopējā vērtība bija 101 433 612 lati. No tiem pērn apstiprināja 1 159 projektus par kopējo summu 62 906 694 lati. No tiem apmaksāti tika 257 projekti par kopējo summu 8 292 025 lati.

Uz ELVGF atbalstu varēja pretendēt Vienotā programmdokumenta 4. prioritātes “Lauku un zivsaimniecības attīstības veicināšana” šādu pasākumu ietvaros:

- “Investīcijas lauksaimniecības uzņēmumos”;
- “Atbalsts jauniešiem zemniekiem”;
- “Lauksaimniecības produktu pārstrāde”;
- “Lauku teritoriju pārveidošanas un attīstības veicināšana”;
- “Mežsaimniecības attīstība”.

Vislielākais iesniegto projektu skaits bija uz pasākumu “Investīcijas lauksaimniecības uzņēmumos” – pavisam kopā 778 projekti, no kuriem tika apstiprināti 528. Otrajā vietā pēc iesniegto projektu skaita bija pasākums “Lauku teritoriju pārveidošanas un attīstības veicināšana” – tika iesniegti 490 projekti, bet apstiprināti – 329. Lielākā daļa no tiem (205 apstiprināti projekti) ir lauku tūrisma un amatniecības aktivitāšu veicināšanai.

Izvērtējot aktivitāti pa reģioniem (ņemot vērā iesniegto projektu skaitu Lauku atbalsta dienesta reģionālajās lauksaimniecības pārvaldēs), vislielākā aktivitāte bija Ziemeļvidzemes (16% no kopumā 2004. gadā iesniegtajiem projektiem), Ziemeļkurzemes (15%) un Lielrīgas (14%) reģionā, daudz neatpaliekot arī Dienvidkurzemes un Zemgales reģioniem. Vismazākā aktivitāte bija Austrumlatgales (4%) un Ziemeļaustrumu (6%) reģionā.

Speciālā pirmsiestāšanās programma lauksaimniecībai un lauku attīstībai (SAPARD)

2004. gads bija zīmīgs ar vairākiem būtiskiem notikumiem SAPARD Latvijas Lauksaimniecības un lauku attīstības programmas ieviešanā.

2004. gada 30. jūnijā Lauku atbalsta dienests pārtrauca slēgt līgumus ar atbalsta pretendentiem par SAPARD programmas līdzekļu piešķiršanu, jo attiecīgā ES regula nosaka, ka SAPARD Maksājumu aģentūra ir tiesīga slēgt līgumus ar atbalsta pretendentiem par SAPARD līdzekļu piešķiršanu līdz brīdim, kad tiek uzsākta līgumu slēgšana saskaņā ar regulu, kas nosaka vispārīgus noteikumus par struktūrfondu.

Savukārt pērnā gada novembrī Eiropas Komisijā tika iesniegti grozījumi SAPARD Latvijas Lauksaimniecības un lauku attīstības programmas finanšu tabulās, jo lielās atbalsta pretendentu aktivitātes dēļ divās apakšprogrammās –

“Lauksaimniecības un zivsaimniecības produktu pārstrādes un mārketinga pilnveidošana” un “Vispārējās lauku infrastruktūras uzlabošana” – par 10% tika pārsniegts 2000.–2006. gadam tām pieejamais Eiropas Savienības finansējums. Grozījumi paredzēja attiecīgi samazināt finansējumu tām SAPARD apakšprogrammām, kuras netika ieviestas vispār vai kurās atbalsta pretendentu aktivitāte bija ievērojami zemāka.

2004. gadā kopumā tika apstiprināti 196 projekti, to kopējais sabiedriskais finansējums bija 20 miljoni latu. Vislielākā atbalsta pretendentu aktivitāte bija apakšprogrammā “Lauku ekonomikas dažādošana, veicinot alternatīvos ienākumu avotus” (71 apstiprināts projekts), kā arī apakšprogrammā “Vispārējās lauku infrastruktūras uzlabošana” (68 apstiprināti projekti).

2004. gadā pilnībā tika realizēti 592 projekti ar kopējo attaisnoto izdevumu summu 53,3 miljoni latu, kur kopējais sabiedriskais finansējums bija 27,4 miljoni latu.

Lauku attīstības plāns

Pieteikšanās uz Lauku attīstības plāna pasākumiem (LAP) tika uzsākta 2004. gada sākumā, kad no 5. aprīļa līdz 20. maijam tika izsludināta pieteikšanās uz platību maksājumiem, tai skaitā uz mazāk labvēlīgo apvidu (MLA) atbalstu. Tūlīt pēc Lauku attīstības plāna apstiprināšanas, t.i., 1. jūlijā, tika izsludināta pieteikšanās uz diviem pasākuma “Agrovide” apakšpasākumiem – “Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība” un “Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālājos”.

2004. gada laikā tika uzsākta arī pieteikšanās uz pasākuma “Agrovide” apakšpasākumu “Lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšana”, pasākumu “Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācijai” un pasākumu “Atbalsts ražotāju grupām”.

Atbalsta saņēmējiem no Lauku attīstības plāna pasākumu ieviešanai paredzētajiem līdzekļiem kopumā tika izmaksāti 31,8 miljoni latu, no kuriem ES līdzfinansējuma daļa veido 80%. No pasākuma “Agrovide” paredzētajiem līdzekļiem kopumā tika izmaksāti 4,4 miljoni latu, bet no pasākuma “Mazāk labvēlīgie apvidi un apvidi ar ierobežojumiem vides aizsardzības nolūkā” līdzekļiem – 27,4 miljoni latu.

Valsts un Eiropas Savienības atbalsts zivsaimniecībā

● No SAPARD līdzekļiem

2004. gadā turpinājās (2002. un 2003. gadā apstiprināto) zivsaimniecības projektu realizācija SAPARD programmas ietvaros. Būtiskākais līdzekļu apjoms tika apgūts zivju apstrādes jomā, bet nelielā apjomā tika realizēti arī akvakultūras projekti. SAPARD apakšprogrammas “Lauksaimniecības un zivsaimniecības produkcijas pārstrādes un mārketinga pilnveidošana” ietvaros 2004. gadā tika realizēti septiņi zivju apstrādes uzņēmumu modernizēšanas projekti, kuru attiecināmo izmaksu kopsumma bija Ls 1 344 727, no tiem sabiedriskais finansējums – Ls 672 363.

● No Zivsaimniecības vadības finansēšanas instrumenta (ZVFI)

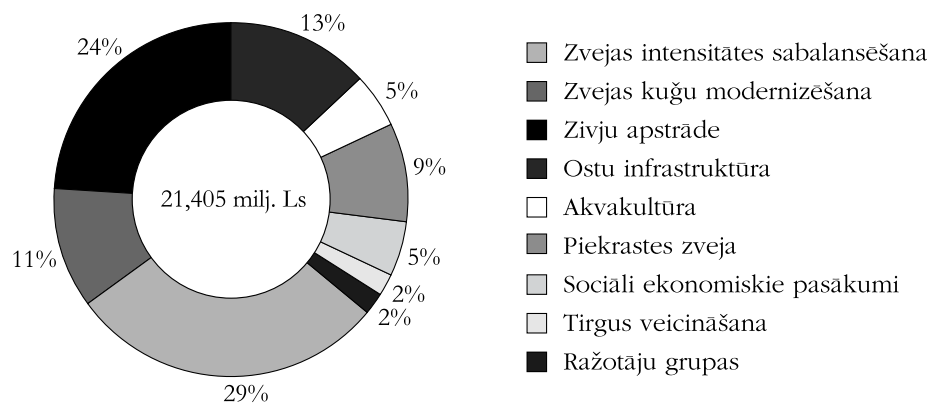
Līdz ar Latvijas pievienošanos ES pavērās iespējas novirzīt daudz lielāku līdzekļu apjomu zivsaimniecības nozares pārstrukturizēšanai un turpmākai attīstībai, nekā tas bija iepriekš. Vienotā programmdokumenta prioritātes “Lauku un zivsaimniecības attīstības veicināšana” ietvaros zivsaimniecības pasākumiem programmēšanas periodā no 2004. gada līdz 2006. gadam paredzēts sabiedriskais

finansējums Ls 21,4 milj. apmērā (2002. gada cenās), tai skaitā 2004. gadam indikatīvi paredzēti Ls 5,5 milj.

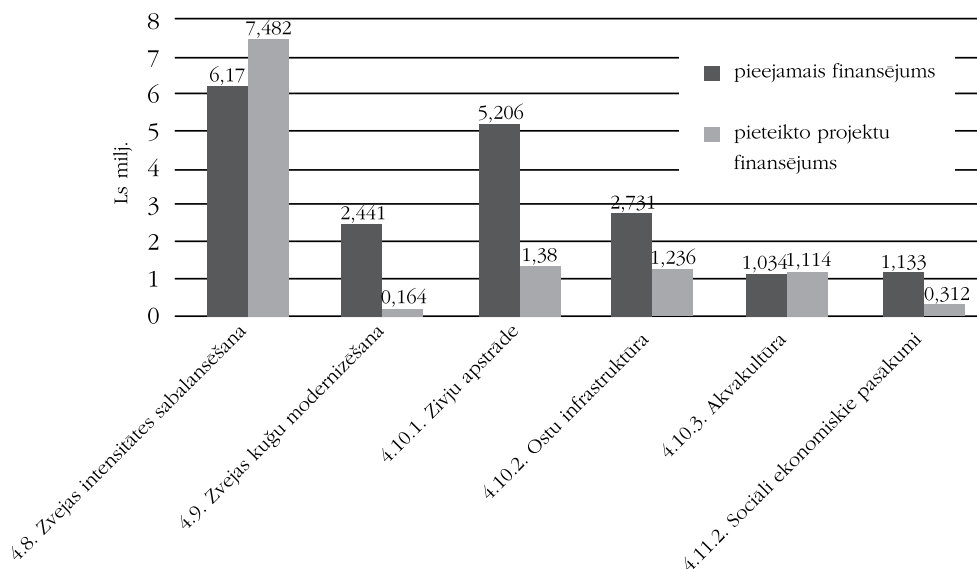
Lauku atbalsta dienests 2004. gada 30. aprīli izsludināja atklāto projektu konkursu septiņās zivsaimniecības aktivitātēs. Vispopulārākie atbalsta pasākumi nozarē bija "Zvejas intensitātes sabalansēšana", kas paredz zvejas kuģu nodošanu sagriešanai metāllūžņos vai izmantošanai bezpeļņas mērķiem ārpus zvejniecības (ES un Latvijas sabiedriskais finansējums – Ls 6,2 milj.), kā arī atbalsts investīcijām akvakultūras uzņēmumos (ES un Latvijas sabiedriskais finansējums – Ls 1,1 milj.). Tāpēc abos pasākumos trim gadiem paredzētā nauda jau ir pilnībā sadalīta projektu pieteicējiem un no 2004. gada 20. septembra ir pārtraukta pieteikumu pieņemšana šo pasākumu ietvaros.

Samērā augsts finansējuma izmantošanas līmenis 2004. gadā ir vērojams arī ostu infrastruktūras uzlabošanas aktivitātē – 45,3%, kā arī zvejas produktu apstrādes aktivitātē un sociāli ekonomiskajos pasākumos, attiecīgi – 26,5% un 27,5%. Kopējais pieprasīto līdzekļu apjoms ZVFI pasākumos un aktivitātēs astoņās projektu pieņemšanas kārtās līdz 2005. gada janvārim sasniedza Ls 11,7 milj., bet apstiprinātajiem projektiem 2004. gadā kopā tika piešķirti Ls 7,9 milj.

Vienotā programmdokumenta prioritātes "Lauku un zivsaimniecības attīstības veicināšana" zivsaimniecības pasākumu sabiedriskā finansējuma indikatīvais sadalījums (%)

Sabiedriskā finansējuma izmantošanas līmenis Vienotā programmdokumenta prioritātes "Lauku un zivsaimniecības attīstības veicināšana" zivsaimniecības pasākumos (uz 17.01.2005.)

Subsīdijas lauksaimniecības ražotājiem

Līdz ar Latvijas pievienošanos ES arī nacionālā maksājumu sistēma tika pakāpeniski tuvināta ES lauksaimniecības atbalsta maksājumu sistēmai un Kopienas pamatnostādņem attiecībā uz valsts atbalstu lauksaimniecības nozarē.

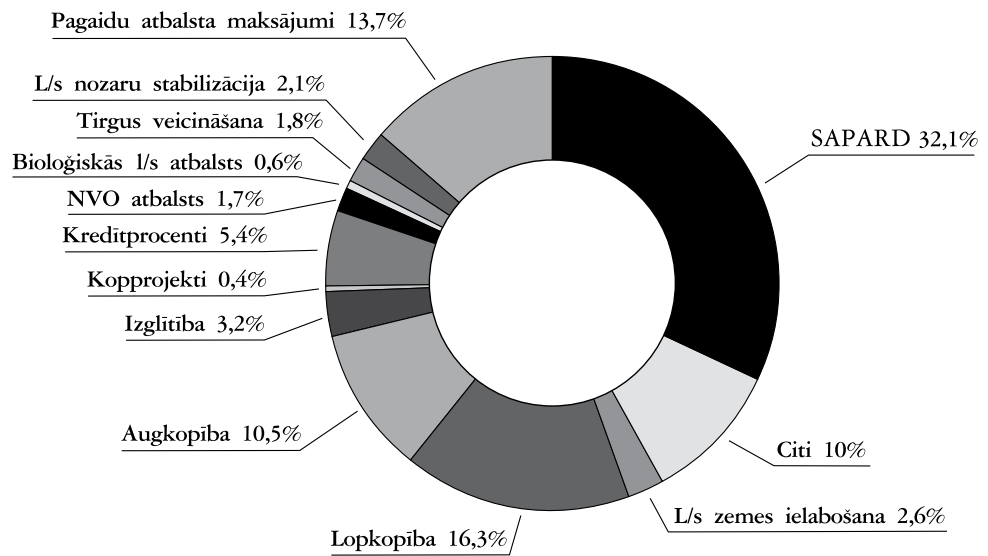
Ņemot vērā situāciju lauksaimniecībā, ar valsts atbalstu bija jānodrošina nozaru attīstība līdz iestājam ES, saglabājot iepriekšējā gada atbalsta lielumu, lai nepasliktinātu ekonomisko situāciju. Līdz ar to 2004. gada pavasarī vēl tika izmaksāti maksājumi par graudaugu sējplatībām 1 674 tūkst. latu apmērā, pamatojoties uz iepriekšējā gadā iesniegtajiem pieteikumiem. Tāpat tika izmaksāts finansējums 191 tūkst. latu apmērā par kartupeļu, atklātā lauka dārzu un ražojošu zemeņu platībām, lai gan jau ar 2004. gadu sāka ieviest vienoto platības maksājumu.

Ar 2004. gadu Latvijā bija pieejams finansējums ES struktūrfondu ietvaros, un daļu pasākumu vairs nebija paredzēts subsidēt no nacionālā atbalsta. Tā atbalsts ilggadīgo stādījumu ierīkošanai sākotnēji tika paredzēts tikai par pavasarī ierīkotajiem stādījumiem. Taču agroklīmatisko apstākļu dēļ (pavasara salnas) nozarē radās zaudējumi, tāpēc subsīdijas 100% apmērā tika izmaksātas par visiem 2004. gadā ierīkotajiem stādījumiem, bet 50% apmērā tika segti nozarē radušies zaudējumi. Pēc Latvijas Augļkopju asociācijas apkopotās un ZM iesniegtās informācijas, 2004. gadā kopumā no salnām cietuši 806,64 ha stādījumu.

Lopkopības attīstībai 2004. gadā kopumā izmaksātas subsīdijas 4 578 tūkst. latu apmērā, tai skaitā 3 154 tūkst. latu izmaksāti ciltsdarba pasākumiem piensaimniecībā. Šī pasākuma ietvaros subsīdijas ģenētiskās kvalitātes noteikšanai tika piešķirtas govju ganāmpulka īpašniekam kā vienreizējs maksājums 25 latu apmērā par pārraudzībā esošu govī, kurai ir aprēķināts ražības indekss. Ņemot vērā transmisīvās sūkļveida encefalopātijas augsto bīstamību, bija nepieciešams nodrošināt valsts atbalstu pārtikai neparedzētu dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu savākšanai, transportēšanai, uzglabāšanai, pārstrādei un iznīcināšanai atbilstoši ES prasībām. Pasākums bija nepieciešams, lai nepieļautu cilvēku un dzīvnieku inficēšanos vai saindēšanos, kā arī cilvēkiem un dzīvniekiem patogēnu mikroorganismu nokļūšanu un izplatīšanos vidē. Šim pasākumam sākotnēji tika atvēlētas subsīdijas 440 tūkst. latu apmērā, bet līdz gada beigām tika izmaksāti tikai 103 tūkst. latu, kas vērtējams pozitīvi, jo Latvijā šāds pasākums tiek ieviests pirmoreiz un tā ieviešanā nepieciešams iegūt pieredzi.

Lai veicinātu lina nozares turpmāko attīstību un stabilitāti pēc iestājas ES, saglabāts nacionālais atbalsts lina audzētājiem par saražoto lina stiebru tonnu atbilstoši kvalitātei.

2004. gadā subsīdiju programmas ietvaros tika izlietots finansējums šādām aktivitātēm:

Izvērtējot 2004. gadu kopumā, jāsecina, ka, piešķirot naudas līdzekļus noteiktiem pasākumiem, kas veicina lauksaimniecības nozares attīstību, ir īstenots subsīdiju programmas mērķis un nodrošināta valsts atbalsta nepārtrauktība un pakāpeniska pāreja uz ES maksājumu sistēmu. ES tiešie maksājumi, Vienotajā programmdokumentā un Lauku attīstības plānā paredzētie pasākumi un nacionālās subsīdijas papildina viens otru, bet nav analogiski.

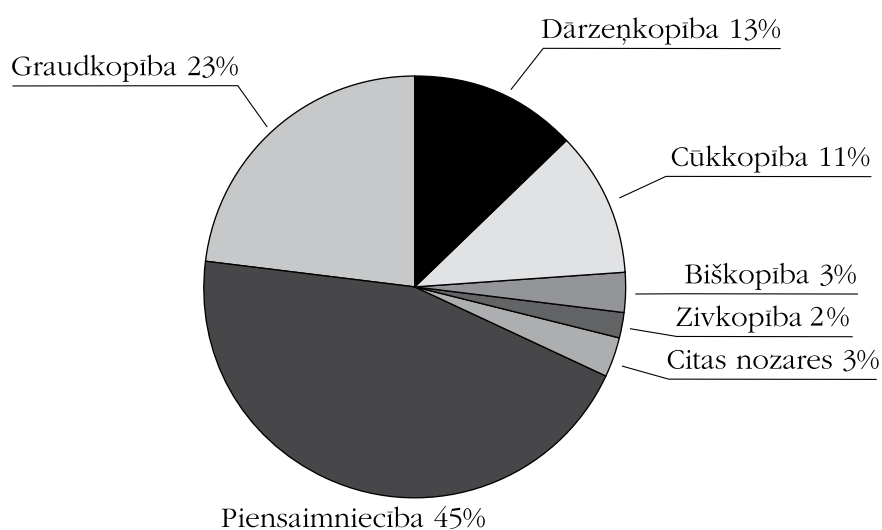
Budžeta programmas "Atbalsts lauksaimniecības un lauku integrētai un konkurētspējīgai attīstībai" 2004. gada rezultatīvie rādītāji ir izpildīti par 100% un pat nedaudz pārsniegti. Līdz ar to piešķirtie valsts budžeta līdzekļi ir izlietoti efektīvi atbilstoši plānotajiem uzdevumiem.

VALSTS ATBALSTA PROGRAMMAS

Turpināja darboties vairākas valsts atbalsta programmas: Lauksaimniecības ilgtermiņa investīciju kreditēšanas programma, Lauksaimniecībā izmantojamās zemes iegādes kreditēšanas programma, kā arī Nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības attīstības programma.

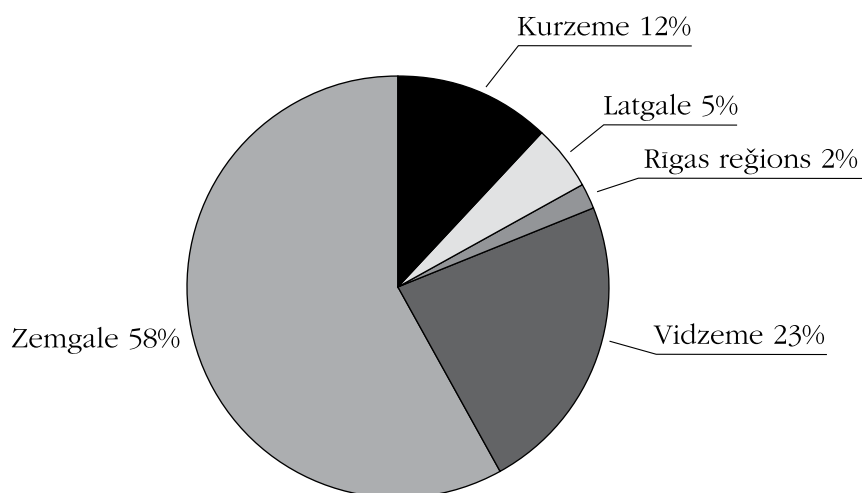
Lauksaimniecības ilgtermiņa investīciju kreditēšanas programmas ietvaros tika piešķirti 84 aizdevumi par Ls 3 554 120. Vislielākais finansējums piešķirts ar piensaimniecības attīstību saistīto projektu īstenošanai.

Piešķirto aizdevumu struktūra pa nozarēm

Lauksaimniecībā izmantojamās zemes iegādes kreditēšanas programmas aktivitāte, salīdzinot ar iepriekšējo pārskata gadu, ir samazinājusies. Pārskata gadā tika piešķirti 134 aizdevumi par Ls 1 724 043,20. Visvairāk finansējumu saņēmuši Zemgales reģiona lauksaimnieki.

Piešķirto aizdevumu struktūra pa reģioniem

Nelauksaimnieciskā uzņēmējdarbības attīstības programma pārskata gadā beidza savu darbību, jo tika izlietots viss finansējums. Visvairāk lauku uzņēmēji no atbalsta veidiem izmantojuši aizdevumus un grantus tūrisma un viesnīcu pakalpojumu attīstībai.

Izmantotie atbalsta veidi

Kredīti	Ls	640 878,94
	EUR	106 500,00
Granti (dāvinājumi)	Ls	555 076,94
Kredītgarantijas	Ls	105 560,00
Konsultatīvais atbalsts	Ls	87 621,00

4.2.2. VALSTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS ATBALSTA ADMINISTRĒŠANA

Apakšprogrammas “Valsts un Eiropas Savienības atbalsta administrēšana” darbības mērķis ir nodrošināt vienotu lauku atbalsta politikas realizāciju valstī, administrēt valsts un Eiropas Savienības atbalstu laukiem, lauksaimniecībai, mežsaimniecībai un zivsaimniecībai. Tās ietvaros līdzekļi izlietoti deviņu reģionālo lauksaimniecības pārvalžu, Aiviekstes meliorācijas sistēmu valsts pārvaldes un LAD centrālā aparāta darbības nodrošināšanai. Pavisam šajā apakšprogrammā izlietoti Ls 8,2 milj., no kuriem Ls 5,9 milj. (72%) ir uzturēšanas izdevumi, bet Ls 2,3 milj. (28%) – izdevumi kapitālieguldījumiem. No kopējiem uzturēšanas izdevumiem Ls 2,6 milj. (44%) izlietoti LAD centrālā aparāta, bet Ls 3,3 milj. (56%) – reģionālo struktūrvienību uzturēšanai. No visiem kapitālieguldījumiem Ls 1,1 milj. (48%) izlietots investīcijās. Pārējā kapitālieguldījumu summa Ls 1,2 milj. izlietota šādi:

- Ls 15,4 tūkst. (1,3%) – transportlīdzekļu iegādei;
- Ls 59,3 tūkst. (4,9%) – jaunu darbavietu iekārtošanai;
- Ls 151,2 tūkst. (12,4%) – kustamo īpašumu iegādei (t. sk. 31 globālās pozicionēšanas sistēmas aparātiem lauku bloku uzmērīšanai un 13 kopētājiem);
- Ls 991,7 tūkst. (81,4%) – kapitālām iegādēm PHARE projekta ietvaros (t. sk. 65 globālās pozicionēšanas sistēmas aparātiem, datu glabātavai, programmatūrām, licencēm).

4.2.3. INTERVENCES PASĀKUMU NODROŠINĀŠANA

Gaļas intervence

Liellopu un teļa gaļas kopējā tirgus organizācija tiek regulēta ar intervences mehānismu.

Intervences mehānismu privātās uzglabāšanas formā nosaka Komisijas 2000. gada 15. marta Regula (EK) Nr. 907/200, ar ko sīki izstrādātas normas, lai piemērotu Padomes Regulu (EK) Nr. 1254/1999 attiecībā uz palīdzību par privātu uzglabāšanu liellopu un teļa gaļas nozarē, un MK noteikumi “Liellopu gaļas, teļa gaļas, cūkgaļas, aitu un kazu gaļas tirgus intervences pasākumu administrēšanas un uzraudzības kārtība”.

Piena intervence

Saskaņā ar ES tieši piemērojamiem tiesību aktiem laika posmā no 01.03. līdz 31.08. (sākot no 01.05.2004.) un ar uzsākšanas kritērija īstenošanos Latvijā bija teorētiska iespējamība uzsākt piena tirgus intervences pasākumus – nosacījumiem

atbilstoša sviesta (ar piena tauku saturu 82%) un vājpiena pulvera iepirkumu, kā arī nodrošināt minētā sviesta un noteikto ilgi uzglabājamo siera veidu privāto uzglabāšanu.

Pasākuma īstenošanai tika sagatavota nepieciešamā tiesiskā bāze – MK noteikumi “Piena un piena produktu tirgus intervences pasākumu administrēšanas un uzraudzības kārtība”, kas paredz nosacījumus piena tirgus intervencei Latvijā (t.sk. veiktās dalībvalsts izvēles), kā arī nosaka kārtību par sviesta un siera valsts kvalitātes kategoriju.

Diemzēl sviesta un vājpiena pulvera intervences iepirkums netika veikts nevienā no jaunajām ES dalībvalstīm, un tikai noteikto ilgi uzglabājamo siera veidu privātā uzglabāšana ir sekmīgi īstenots intervences pasākums. Tiesa, Latvijā 2004./2005. gada uzglabāšanas periodā netika izmantota iespēja privāti uzglabāt visu ES Komisijas noteikto Latvijai pieļaujamo ilgi uzglabājamā siera apjomu (500 tonnas), tomēr galvenais iemesls bija salīdzinoši zemais definētais privātās uzglabāšanas atbalsta līmenis.

Cukura intervence

Ņemot vērā to, ka cukura tirgū 2004. gadā nav bijusi nepieciešamība pēc intervences iepirkuma, pasākumi intervences nodrošināšanai nav veikti.

Labības intervence

Labības intervences pasākumu īstenošanai saskaņā ar Eiropas Savienības normatīvajiem aktiem tika sagatavoti un pieņemti MK noteikumi “Labības tirgus intervences pasākumu administrēšanas un uzraudzības kārtība”. Labības intervence pēc iestājas Eiropas Savienībā bija iespējama no 2004. gada 1. novembra kā pēdējā iespēja, ja labību nav iespējams pārdot tirgū. Līdz gada beigām tika izskatīti pieteikumi no audzētājiem par 18 tūkstošu tonnu labības pārdošanu intervencē.

4.2.4. FINANSĒJUMS EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS VIRZĪBAS UN GARANTĪJU FONDA GARANTĪJU DAĻAS PASĀKUMU FINANSĒŠANAI

2004. gadā lauksaimniekiem pirmo reizi bija iespēja pretendēt uz ES tiešajiem maksājumiem, kas Latvijā tika ieviesti ar Vienotā platības maksājuma shēmas starpniecību.

Šīs shēmas ietvaros lauksaimnieki varēja pretendēt uz Vienoto platības maksājumu (VPM) – maksājums par lauksaimniecībā izmantojamo zemi, kas uzturēta labā lauksaimniecības un vides stāvoklī. Šī maksājuma finanšu avots ir ES Eiropas Lauksaimniecības virzības un garantiju fonda Garantiju daļa, un 2004. gadā Latvijai noteiktais finansējuma apjoms bija 30 480 milj. eiro, kas atspoguļoja 25% tiešo maksājumu līmeni no ES 100% līmeņa.

Arī “Latvijas Lauku attīstības plāna Lauku attīstības programmas īstenošanai 2004.–2006. gadam” (turpmāk – Lauku attīstības plāns) ietvaros ir paredzēti finanšu līdzekļi tiešajiem maksājumiem. 2004. gadā Lauku attīstības plāna ietvaros tiešajiem maksājumiem paredzētais finansējuma apjoms bija 18 287 milj. eiro, tai skaitā 14 630 milj. eiro Eiropas Savienības finansējums (80%), 3 657 milj. eiro Latvijas līdzfinansējums (20%). Šie finanšu līdzekļi tika izmantoti papildu valsts tiešo maksājumu finansēšanai par laukaugu un lopbarības platībām. Pārējie papildu valsts tiešie maksājumi tika finansēti no valsts budžeta.

Pēc Latvijas pievienošanās ES ražotāji un eksportētāji saskaņā ar kopējo tirgus organizāciju noteikumiem ir guvuši iespēju saņemt eksporta kompensācijas par noteiktu lauksaimniecības produktu eksportu uz ES un trešajām valstīm.

Eksporta kompensāciju mērķis ir kompensēt ES iekšējā tirgus un pasaules tirgus cenu starpību. 2004. gada laikā kopš 1. maija eksportētājiem izmaksātas eksporta kompensācijas Ls 99 tūkst. apmērā.

4.2.5. IZGLĪTĪBA UN KULTŪRA

Izglītība, zinātne

Zemkopības ministrijas padotībā esošā Latvijas Lauksaimniecības universitāte (LLU) nodrošina augstāko akadēmisko un profesionālo izglītību tās kompetences jomās – lauksaimniecībā, mežu, veterinārmedicīnas, pārtikas, lauku sociāli ekonomiskās attīstības, inženierzinātņu, informācijas tehnoloģiju un vides apsaimniekošanā. Visas LLU studiju programmas ir licencētas un akreditētas.

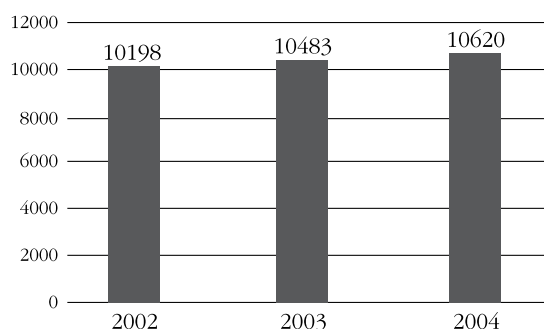
Aktuāls jautājums ir augstskolu mācībspēku sastāva atjaunināšanas un nomaiņas process. Mācību un zinātnisko darbu LLU veic 496 pedagogi, no kuriem 44% ir vecāki par 50 gadiem, bet no profesoru skaita 26% ir jaunāki par 50 gadiem, taču, salīdzinot ar 2003. gadu, attiecīgi 44% un 22%.

Atbilstoši tirgus prasībām tiek izstrādātas un gatavotas licencēšanai četras jaunas profesionālās augstākās izglītības studiju programmas, piemēram, profesionālās augstākās izglītības bakalaura studiju programma "Lauksaimniecības enerģētika". Ir licencētas arī profesionālās augstākās izglītības maģistra studiju programmas "Informācijas tehnoloģijas", "Pārtikas higiēna" un "Veterinārmedicīna".

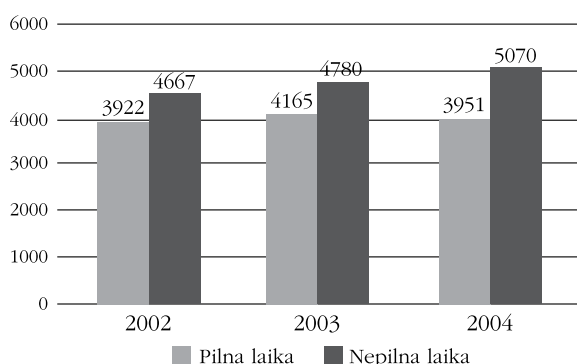
LLU piedāvātās studiju programmas

Studiju programmas	Pilna laika - skaits	Nepilna laika - skaits
Akadēmiskās izglītības bakalaura studiju programmas	10	6
2. līmeņa profesionālās augstākās izglītības un profesionālās augstākās izglītības bakalaura studiju programmas	15	10
1. līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmas	-	5
Akadēmiskās izglītības maģistra studiju programmas	16	14
Profesionālās augstākās izglītības maģistra studiju programmas	2	2

LLU studējošo skaits 2002.-2004. gadā

LLU pilna un nepilna laika studējošo skaits pamatstudijās 2002.-2004. gadā

Budžeta studiju vietu skaits (bakalauri, maģistri, doktoranti) 2004. gadā – 3050, t. sk. lauksaimniecībā un mežsaimniecībā – 490. Aizstāvēti 12 promocijas darbi.

Zinātniski pētnieciskais darbs

Kopējais finansējuma apjoms zinātnei LLU 2004. gadā, salīdzinot ar 2003. gadu, audzis par 66 tūkstošiem latu. Apgūti Ls 648 661, no kuriem lielāko daļu veido Latvijas Zinātnes padomes finansētie projekti – Ls 291 746 jeb 45% no kopējās summas. Veikti pētniecības darbi par 410 tūkstošiem latu. Gandrīz dubultojušies tirgus orientēto pētījumu finansējuma apjoms.

LLU zinātnieki ir piedalījušies šādu Eiropas Savienības finansētu starptautisku projektu izstrādē: “Chemical Food Safety Network for the Enlarging Europe” (SAFEFOODNET 513 988; D. Kārklīņa) un “Innovation Through Research Opportunities “INTRO”” (B. Rivža, P. Rivža, I. Stokmane).

Zemkopības ministrijas padotībā ir šādas reorganizējamās zinātniskās institūcijas: valsts zinātniskā bezpeļņas organizācija “Valsts Dobeles dārzkopības selekcijas un izmēģinājumu stacija”, bezpeļņas organizācija valsts zinātniskais uzņēmums “Valsts Stendes selekcijas stacija”, valsts bezpeļņas zinātniskais uzņēmums “Priekuļu Selekcijas stacija”, valsts zinātniskā bezpeļņas organizācija “Latvijas Valsts agrārās ekonomikas institūts”.

Zinātnisko darbību lauksaimniecības jomā realizē SIA “Latgales Lauksaimniecības zinātnes centrs un akciju sabiedrība “Pūres Dārzkopības izmēģinājumu stacija”.

Zemkopības ministrija 2004. gadā no valsts subsidijām finansēja 31 pētījumu projektu Ls 362 600 apjomā.

Kultūra

Atbilstoši Ministru kabineta 2004. gada 5. oktobra rīkojumiem Nr. 735 un

Nr. 736 tika veikta valsts iestādes "Latvijas Lauksaimniecības muzejs" un "K. Ulmaņa piemiņas muzejs "Pikšas"" reorganizācija, kuras rezultātā izveidojās valsts aģentūra "Latvijas Lauksaimniecības muzejs" un valsts aģentūra "K. Ulmaņa piemiņas muzejs "Pikšas"".

Izstrādāta un apstiprināta aģentūru darbības un attīstības stratēģija 2005.–2009. gadam.

Abus muzejus apmeklējuši 12 004 interesenti.

4.2.6. PIEAUGUŠO TĀLĀKIZGLĪTĪBA

Konsultācijas par lauksaimniecību un nelauksaimniecisko komercdarbību lauku iedzīvotājiem sniedz 1991. gadā izveidotā sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" (LLKC) (līdz 2004. gada 9. novembrim – Latvijas Lauksaimniecības konsultāciju un izglītības atbalsta centrs, kurā 99% pamatkapitāla pieder valstij un 1% Latvijas Zemnieku federācijai. LLKC vadībā darbojas 26 rajonu lauksaimniecības konsultāciju biroji.

LLKC ir ievērojami paplašinājis pakalpojumu klāstu, tuvinot to tirgus ekonomikas principiem, un tie ir šādi:

- lauksaimniecībā – augkopībā (t. sk. dārzkopībā), lopkopībā (t. sk. konsultācijas piena kvalitātes uzlabošanā, cūku un liellopu ēdināšanas plāni);
- grāmatvedībā un likumdošanā – grāmatvedības kārtošana (pastāvīga grāmatvedības kārtošana, nodokļu deklarāciju un gada pārskatu sagatavošana, revidenta atzinuma sagatavošana gada pārskatam u.c.), konsultācijas grāmatvedības jautājumos (t. sk. ieteikumi uzskaites sistēmu ieviešanā, grāmatvedības organizācijas dokumentu izstrāde, pašizmaksas kalkulācija), konsultācijas nodokļu un finanšu jautājumos, juridiskās konsultācijas (palīdzība uzņēmuma dibināšanā, reorganizācijā, likvidācijā, kā arī izmaiņu sagatavošana uzņēmuma reģistrācijas dokumentos);
- konsultācijas biznesa plānu izstrādē šādiem nolūkiem – uzņēmuma darbības, attīstības un investīciju apjomu plānošanai, kredīta pieteikumam bankā, SAPARD un citu ES un nacionālo atbalstu saņemšanai; investoru, sadarbības partneru un citu ieinteresēto personu informēšanai par uzņēmuma attīstības gaitu un tendencēm;
- konsultācijas ES struktūrfondu apgūšanas jautājumos;
- pieaugušo tālākizglītībā;
- konsultācijas ar datortehniku un datorprogrammām saistītajos jautājumos – palīdzība datora izvēlē, datortehnikas konfigurēšanā, datorprogrammu uzstādīšanā;
- izdevējdarbībā – informācijas materiāli, prezentācijas, mājaslapas u.c.

Saskaņā ar ikgadējo līgumu starp ZM un LLKC par valsts līdzekļiem tiek dotēti maksas pakalpojumi, kuri ir orientēti galvenokārt uz mazajiem un vidējiem lauksaimniekiem.

LLKC ir izpildījis 2004. gada rezultātīvos rādītājus. 19 363 zemnieku saimniecību vadītāji un strādājošie mācījušies 75 293 cilvēkstundas, sniegtas 46 068 konsultācijas. Pieaugušo izglītošanai un zemnieku vajadzībām sagatavots un izdots informatīvais materiāls 44 autorlokšņu apjomā. Veikta sešu profesionālās pilnveides programmu izstrāde, licencēšana un akreditācija. Katru mēnesi 130 zemnieku saimniecību vadītājiem un speciālistiem, kas nodarbojas ar piena ražošanu, notika mācības.

No valsts budžeta tika finansēti kursi 3 216 dažādu ar lauksaimniecību saistīto valsts pārvaldes iestāžu un dienestu darbiniekiem. 1 674 interesentiem noorganizēti maksas kursi ciltsdarba, dzīvnieku pārvadāšanas un augu aizsardzības līdzekļu izplatīšanas jautājumos.

4.3. DABAS RESURSU ILGTSPĒJĪGAS APSAIMNIEKOŠANAS SEKMĒŠANA

4.3.1. MEŽA RESURSU SAGLABĀŠANA UN ILGTSPĒJĪGA IZMANTOŠANA

2004. gadā izcirstais koksnes apjoms ir 10,75 miljoni kubikmetru, no tiem 3,94 miljoni kubikmetru (36,7% no kopējā izcirstā koksnes apjoma) iegūti valsts mežos un 6,81 miljons kubikmetru (63,3% no kopējā izcirstā koksnes apjoma) iegūti privāto meža īpašnieku, pašvaldību un citu meža īpašnieku mežos. 2004. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ir nocirsts par 0,92 miljoniem kubikmetru koksnes mazāk. Neskatoties uz ievērojamo cenu pieaugumu kokmateriālu tirgū, nav noticis izcirsto koksnes apjomu pieaugums, salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem tie ir samazinājušies, it īpaši tas attiecināms uz privātajos mežos iegūtajiem koksnes apjomiem.

2004. gadā tika izbūvēti un rekonstruēti 445,3 km meža ceļu un 85,7 km meliorācijas sistēmu. 2004. gadā ir izbūvēts un rekonstruēts par 220,1 km vairāk meža ceļu un par 50,2 km vairāk meliorācijas sistēmu nekā 2003. gadā.

2004. gadā VMD tika reģistrēti 33 jauni meža inventarizācijas veicēji. Izvērtējot meža inventarizācijas veicēju profesionālo kvalifikāciju, 2004. gadā 11 meža inventarizācijas veicējiem reģistrācija tika anulēta. Uz 2005. gada 1. janvāri Valsts meža dienestā bija reģistrēti 168 meža inventarizācijas veicēji.

Pievienošanai Meža valsts reģistram 2004. gadā VMD ir saņemtas 13 987 meža inventarizācijas lietas par 250 955,2 ha meža zemes. VMD 2004. gadā ir sniedzis atteikumu reģistrēt meža inventarizācijas informāciju 428 gadījumos (netika reģistrēti 49 592,7 ha meža zemes).

2004. gadā ir izsniegtas 327 atļaujas 335,6 ha meža zemes transformācijai citos zemes lietošanas veidos. Meža zemes transformācija tika veikta apbūvei, elektrolīniju, sakaru līniju, cauruļvadu būvei, ūdenskrātuvju ierīkošanai, citu objektu būvei, karjeru ierīkošanai, ceļu būvei, kā arī lauksaimniecības vajadzībām. Kopā 2004. gadā valsts budžetā par transformācijā iznīcināto dabisko meža vidi tika ieskaitīta Ls 599 386,91 liela summa.

2004. gadā turpināja augt pieprasījums pēc informācijas par meža apsaimniekošanas (t. sk. meža atjaunošanas un kopšanas) jautājumiem – meža īpašnieki no Valsts meža dienesta darbiniekiem saņēma 71 200 profesionālas konsultācijas. Lielāko daļu no tām – 56% konsultāciju – meža īpašnieki izvēlējās saņemt uz vietas savos meža īpašumos. Meža īpašnieku grupu mācībām pērn organizēti 389 semināri par dažādiem aktuāliem privāto mežu apsaimniekošanas jautājumiem, tajos zināšanas un informāciju ieguva gandrīz 4 000 privāto mežu īpašnieku un apsaimniekotāju.

Jau ceturto gadu pēc kārtas nozare saņem informatīvo materiālu kompakt-diska formātā – šoreiz “Meža statistika 2004”.

Izstrādāta un ieviesta jauna mednieku un medību vadītāju eksaminācijas programma un mednieku apliecību un nelimitēto medijamo dzīvnieku sezonas apliecību uzskaites sistēma. Atbilstoši Medību likuma prasībām ieviests jauns obligāts medību dokuments – mednieka sezonas karte. Administrēta mednieku

sezonas karšu izsniegšana 19 700 medniekiem. 2004. gadā pirmo reizi lielo plēsēju – vilku un lūšu – nomedišanai tika noteikti limiti, kuri ir balstīti uz konkrētās sugas aizsardzības plānu. Valsts meža dienests sekmīgi veica šo nomedišanas limitu administrēšanu.

VMD ir apkopojis informāciju par 2004. gadā veiktajiem meža atjaunošanas un ieaudzēšanas pasākumiem. Izvērtējot meža atjaunošanas rezultātus, konstatēts, ka valstī kopā palielinājušās gan dabiski atjaunotās meža platības līdz 25 598 ha, gan mākslīgi – līdz 11 972 ha. Mākslīgi atjaunoto meža platību apjoms, salīdzinot ar 2003. gadu, palielinājies par 1 564 ha. Valstī kopā mākslīgi atjaunotās meža platības ir 32%, valsts mežos – 63%, pārējos mežos – 18%. Pavisam valstī ieaudzēti 1 956 ha meža, t. sk. plantāciju meži – 290 ha. Mākslīgi ieaudzēti 1 788 ha, t. sk. 254 ha plantāciju mežu. Vislielākajā platībā mākslīgi ieaudzēta egļe – 861 ha, bērzs ieaudzēts 742 ha, priede – 150 ha.

Jaunaudžu kopšanas mērķis ir veidot vēlamu koku sugu sastāvu un koku skaitu, kas nodrošinātu nākotnes kokiem pietiekamu augšanas telpu, panākot, ka ievērojami paaugstinās meža ražība, samazinās meža audzēšanas cikla ilgums un uzlabojas iegūstamo kokmateriālu preces vērtība. 2004. gadā jaunaudžu (audzes vidējais augstums līdz 6 m) kopšana valstī kopā veikta 30 976 ha apjomā, t. sk. valsts mežos – 26 188 ha, pārējos mežos – 4 788 ha.

Meža monitoringa mērķis ir meža veselības stāvokļa un vides stāvokļa uzraudzība. Meža monitoringa Latvijā tiek veikts starptautiskās programmas "ICP Forests" ietvaros, pamatojoties uz Eiropas Savienības regulu prasībām. Pirmā līmeņa meža monitoringa ietvaros 2004. gadā tika veikts koku vainagu stāvokļa novērtējums 352 parauglaukumos, kas izvietoti visā Latvijas teritorijā. Saskaņā ar 2004. gada novērojumu rezultātiem par nebojātiem vai viegli bojātiem uzskatāms 88,1% skuju koku un 85,7% lapu koku. Gaisa piesārņojuma ietekme uz meža veselības stāvokli valstī kopumā nav būtiska. Mežaudžu veselību negatīvi ietekmē galvenokārt kaitēkļu bojājumi (īpaši eglēm), slimības, bebru appludinājumi, kā arī citi dabas faktori. 2004. gadā uzsākts arī otrā līmeņa meža monitoringa – izveidots viens otrā līmeņa parauglaukums un uzsākti novērojumi deviņās apakšprogrammās – koku vainagu stāvokļa novērtējums, koku augšanas gaitas mērījumi, veģetācijas uzskaitē, skuju ķīmiskās analīzes, augšnes un augšnes ūdeņu analīzes, nokrišņu ķīmiskās analīzes, gaisa kvalitātes mērījumi un ozona bojājumu noteikšana.

Monitoringa nodrošina savlaicīgu meža kaitēkļu un slimību savairošanās prognozi, kā arī klimata izmaiņu ietekmes novērtēšanu uz meža kaitēkļu izplatību (areāla maiņu). 2004. gadā veikts septiņu bīstamāko meža kaitēkļu sugu monitoringa. Monitoringa ietvaros papildu uzmanība pievērsta mizgraužiem, kas ir ļoti bīstama meža kaitēkļu grupa. Pērn Latvijā bija vērojams egļu astoņzobu mizgrauža populācijas pieaugums. Uzmanība pievērsta priežu kalšanai, ko izraisa galotņu sešzobu mizgrauzis.

Dabisko meža biotopu inventarizācija valsts mežos tika pabeigta jau 2002. gada nogalē, taču arī 2004. gadā tika turpināta pamatinventarizācijas gaitā neatrasto dabisko meža biotopu apzināšana. Dabiskie meža biotopi tika apzināti arī pārējo meža īpašnieku mežos esošajās īpaši aizsargājamo meža iecirkņu platībās. Rezultātā 2004. gadā valstī papildus konstatēti dabiskie meža biotopi 1 570 ha platībā, bet potenciālie dabiskie meža biotopi – 300 ha platībā. 2004. gadā tika turpināta dabisko meža biotopu koncentrācijas vietu apzināšana, un uz 2005. gada sākumu kopumā valstī noteiktas 125 dabisko meža biotopu koncentrācijas

vietas ar kopējo platību 6 500 ha. Dabisko meža biotopu koncentrācijas vietu noteikšana turpināsies arī 2005. gadā.

Balstoties uz Sugu un biotopu aizsardzības likumu un Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumiem, VMD meža zemēs nosaka mikroliegumus. Vienlaikus ar mikroliegumiem īpaši aizsargājamām putnu sugām tiek veidotas arī buferzonas. Pagājušajā gadā tika izveidoti 410 jauni mikroliegumi 8 357 ha platībā, no kuriem 8 232 ha valsts mežos un 125 ha – pārējos mežos. Līdz 2005. gada sākumam kopumā valstī ir izveidoti 937 mikroliegumi 23 267 ha platībā, no kuriem 22 762 ha valsts mežos, bet 505 ha – pārējos mežos. Buferzonas izveidotas 414 mikroliegumiem 29 009 ha platībā. Vislielākās mikroliegumu un buferzonu platības izveidotas medņu riestu vietās.

Meža reproduktīvā materiāla ieguves avotu atestācijas (MRMIA) un meža reproduktīvā materiāla (MRM) ieguves un sertificēšanas mērķis ir saglabāt un uzlabot Latvijas mežu galveno koku sugu ģenētisko daudzveidību, vitalitāti un atjaunošanās spēju, nodrošināt meža atjaunošanu un ieaudzēšanu ar noteiktām kvalitātes prasībām atbilstošu reproduktīvo materiālu. 2004. gadā izsniegti 225 apliecinājumi MRM iegūšanai. Valstī 2004. gadā pavisam iegūti 327 tūkst. meža koku mežēnu, 1 952 hl (hektolitri) čiekuru, 731 kg meža koku sēklu. 2004. gadā sertificētas 327 MRM partijas (sēklas un stādāmais materiāls).

Ugunsnedrošajā laikposmā valstī kopā atklāti un nodzēsti 647 meža ugunsgrēki. Šajos ugunsgrēkos skartā platība kopā sasniedza 485,5 hektārus, tai skaitā 428,3 ha meža zemju platības. Vidēji vienā ugunsgrēkā cietusi platība 2004. gadā bija 0,75 hektāri, kas ir viena no mazākajām pēdējo gadu laikā.

4.3.2. ZIVJU RESURSU IZMANTOŠANAS REGULĒŠANA UN IZPĒTE

Zivju nozveja

Latvijas ekonomiskajā zonā ietilpst vairāk nekā 10% no Baltijas jūras ūdeņu kopējās platības. Savukārt upes, ezeri, ūdenskrātuves un jūras teritoriālie ūdeņi aizņem 2,4% no valsts teritorijas. Zivsaimniecības nozares darbību galvenokārt nosaka vietējie Baltijas jūras un Rīgas jūras līča zivju izejvielu resursi. Latvijas nozvejas kvotu apguve 2004. gadā bija ļoti sekmīga – kopumā 99%. Nozveja Baltijas jūrā un Rīgas jūras līcī pa zivju sugām bija šāda:

- reņģes – 23 559 tonnas jeb 98,8% no nozvejas kvotas;
- brētliņas – 52 399 tonnas jeb 100,3% no nozvejas kvotas;
- mencas – 5 027 tonnas jeb 99% no nozvejas kvotas;
- laši – 7 466 gabali jeb 12,6% no nozvejas kvotas;
- plekstes – 769 tonnas jeb 102,5% no nozvejas kvotas.

Tika noslēgti 98 zvejas tiesību nomas līgumi un 335 vienošanās protokoli ar pašvaldībām. Pārskata gadā izsniegtas 26 jaunas uzņēmējdarbības licences zvejniecībā un 31 uzņēmējdarbības licence akvakultūrā.

Zivju resursu atražošana

Zivju resursu atražošana tika īstenota VZP pārziņā esošās zivju audzētavās "Tome", "Dole", "Brasla", "Kārļi", "Ķegums", "Pelči", "Sērene". 2004. gadā audzētavas dabiskajās ūdenstilpēs izlaida 815 tūkst. lašu smoltu un 10 tūkst. lašu mazuļu – viengadnieku, 168 tūkst. taimiņu smoltu, 560 tūkst. zandartu mazuļu, 10 tūkst. līdaku mazuļu, 1 445 tūkst. plaužu mazuļu, 467 tūkst. vimbu mazuļu, kā arī 17 009 tūkst. nēģu un līdaku kāpuru. Zivju resursu

atražošanas valsts programmas izpildes rezultātā pieauga iekšējo ūdeņu zivsaimnieciskās izmantošanas iespējas un efektivitāte. 2004. gadā 44 ūdenstilpēs bija organizēta licencētā maksšķerēšana. Iespējamais atguvums zvejniecībā un maksšķerēšanā no zivju resursu atražošanas valsts programmas izpildes 2004. gadā bija 360 tonnas.

Zivju resursu izpēte

Darbības rādītāji zivju resursu pētīšanā, limitēšanā un regulēšanā izpildīti atbilstoši pārskata periodā paredzētajam. 2004. gadā ir veikti hidrobioloģiskie un ihtioloģiskie pētījumi 20 ūdenstilpēs, kā arī izstrādāti zivsaimniecības ekspluatācijas noteikumi 10 publiskajām ūdenstilpēm.

Tiek uzturēta Bioloģisko datu sistēma (BIODATA), kas veidota, pamatojoties uz interneta tehnoloģijām. Datu bāze aptver bioloģisko informāciju par visām galvenajām Latvijas jūras nozvejas sugām un tiek papildināta ar starptautisko hidroakustisko zivju krājumu uzskaišu datiem.

Zivju fonds

Zivju fonda devītajā darbības gadā notika deviņas Zivju fonda padomes sēdes, kurās izskatīja 111 projektu finansējuma pieteikumus par kopējo summu Ls 955 tūkst. un apsprieda vairāk par 30 jautājumiem, kas saistīti ar Zivju fonda darbību un zivsaimniecības nozares attīstību Latvijā. Sakarā ar Zivju fonda kā speciālā budžeta likvidēšanu un tā iekļaušanu valsts pamatbudžetā ar 2004. gada 1. janvāri Zivju fonds darbojās saskaņā ar kārtējā gada valsts budžetā apakšprogrammai "Zivju fonds" piešķirto finanšu līdzekļu dotāciju no vispārējiem ieņēmumiem. Zivju fonda padome pārskata gadā atbalstīja un piešķīra finanšu līdzekļus 105 projektu finansējuma pieteikumu realizācijai par kopējo summu Ls 758 973.

Zivju produkcijas tirgus

Zivju produkcijas ārējās tirdzniecības rezultatīvais rādītājs – pozitīva ārējā tirdzniecības bilance – sasniedza 108% salīdzinājumā ar pārskata periodam plānoto apjomu (2004. gada plānotais rādītājs – Ls 37,5 milj., 2004. gada faktiskā izpilde – Ls 40,5 milj.). Zivju apstrādes produkcijas eksporta apjoma īpatsvars Latvijas kopējā eksportā salīdzinājumā ar 2004. gadam plānoto pilnībā sasniegts netika (2004. gada plāns – 2,6%, 2004. gada faktiskais – 2,12%). Tomēr tas uzskatāms par pietiekami labu rezultātu, jo pēdējos trīs gados zivju konservu ražošanas apjomi samazinājās vairāk nekā divas reizes, un 2004. gadā, salīdzinot ar 2003. gadu, zivju konservu ražošanas apjoma samazinājums bija 21,4%.

Taču zvejniecības produkcijas eksporta apjoms salīdzinājumā ar 2004. gada plānotajiem rādītājiem palielinājās par 21,9%. To ietekmēja nozvejas palielināšanās Baltijas jūrā un Rīgas jūras līcī par 14,9% (2003. gadā – 71,5 tūkst. t, 2004. gadā – 82,3 tūkst. t). Nozveja tāljūrā 2004. gadā saglabājās 2003. gada līmenī (2003. gadā – 42,4 tūkst. t, 2004. gadā – 42,7 tūkst. t).

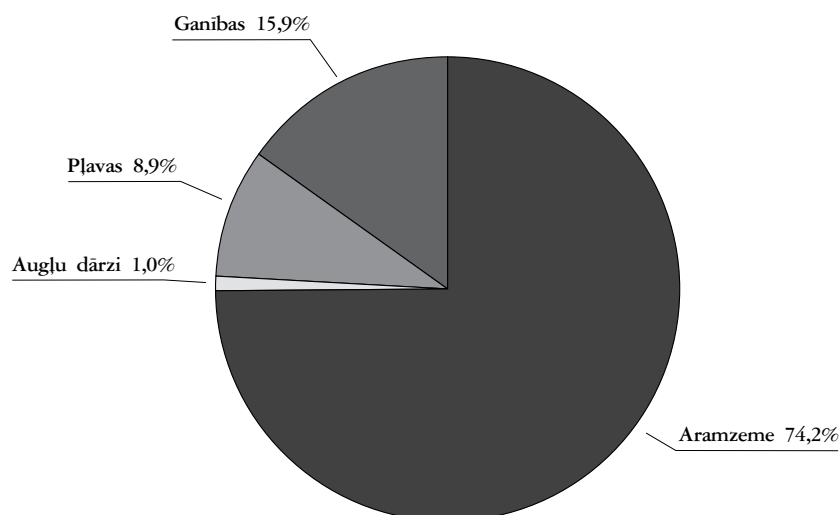
4.3.3. LAUKSAIMNIECĪBĀ IZMANTOJAMĀS ZEMES EFEKTĪVA APSAIMNIEKOŠANA

Atbilstoši Latvijas Republikas zemes bilancei uz 2005. gada 1. janvāri rajonos nekustamā īpašuma lietošanas mērķu grupas "Lauksaimniecība" lauksaimniecībā izmantojamā zeme (LIZ) veidoja 37,5% no rajonu kopplatības jeb 2 395 309,1 ha, t. sk. aramzeme – 1 778 134,9 ha, augļu dārzi – 24854,7 ha, pļavas –

212 014,4 ha un ganības – 380 305,1 (sk. diagrammu).

Saskaņā ar LAD datiem 2004. gadā VPM attaisnotā platība bija 1 471 400 ha jeb 61,4% no rajonu LIZ. Ņemot vērā to, ka 2003. un 2004. gadā netika veikta zemes pārraudzība un zemes lietošanas kontrole pagastos, nav objektīvas informācijas par pārējās aptuveni 38,6% LIZ izmantošanu lauksaimnieciskajā ražošanā 2004. gadā. Atbilstoši VZD 2002. gadā veiktās zemes pārraudzības rezultātiem pagastos lauksaimnieciskajā ražošanā netika izmantoti 503,1 tūkst. ha – 21,2% apsekotās LIZ platības. Lai daļēji risinātu radušos situāciju zemes pārraudzībā, kā pagaidu variantu Zemkopības ministrija sadarbībā ar LLKC speciālistiem 2005. gadā paredz veikt LIZ apsekojumu pagastos ar mērķi iegūt informāciju par neizmantoto lauksaimniecībā izmantojamo zemi pašvaldībās.

Lauksaimniecībā izmantojamās zemes sadalījums pa zemes lietošanas veidiem (uz 01.01.2005.)

Pēc Lauksaimniecības un lauku attīstības likuma stāšanās spēkā ir izstrādāti un pieņemti MK noteikumi “Kārtība, kādā lauksaimniecībā izmantojamo zemi transformē par lauksaimniecībā neizmantojamu zemi un izsniedz zemes transformācijas atļaujas”, kuri nosaka kārtību, kādā veic zemes transformāciju un izsniedz zemes transformācijas atļaujas. 2004. gadā LAD izsniedzis atļaujas zemes transformācijai 5 180,53 ha platībā (sk. tabulu).

Izsniegtas atļaujas zemes transformācijai 2004. gadā

Transformējamā LIZ, ha	T.sk. meliorētajā platībā, ha	Transformācijas mērķis				
		Āpbūvei, ha	Zem ūdeņiem, ha	Meža zemēm, ha	Zem ceļiem, ha	Pārējās zemes, ha
5180,53	2411,25	846,69	311,49	3913,58	2,37	106,40

Avots: LAD

Zemes sadalījumā pa nekustamā īpašuma lietošanas mērķu grupām Latvijas Republikas rajonos ar vislielāko īpatsvaru joprojām ir nekustamā īpašuma lietošanas mērķu grupa “Lauksaimniecība”.

Nekustamā īpašuma lietošanas mērķu grupas “Lauksaimniecība” zemes

sadalījumā pa zemes lietošanas veidiem ar vislielāko īpatsvaru ir zemnieku saimniecības.

Latvijas teritorijai ir raksturīgs salīdzinoši liels nokrišņu daudzums, kas ievērojami pārsniedz iztvaikošanu. Šie apstākļi veicina augšņu glejošanos un pārpurvošanos. Lai novadītu lieko mitrumu, hidromelioratīvā būvniecība veikta 1,56 milj. ha lauksaimniecībā izmantojamo zemju, tai skaitā 37 tūkst. ha mitruma režīmu nodrošina polderu sistēmas. Meliorācijas sistēmas Latvijā izbūvētas pirms 20–30 gadiem un to darbība ir atkarīga no zemju efektīvas izmantošanas.

Programmai “Lauksaimniecībā izmantojamās zemes efektīva apsaimniekošana” piešķirtie budžeta līdzekļi pārsvarā ir izlietoti, lai nodrošinātu liekā ūdens novadīšanu no meliorētajām platībām – sakoptas un izremontētas valsts nozīmes ūdensnotekas 3 305 km kopgarumā, nodrošināta 45 polderu sūkņu staciju darbība, kā arī veikts melioratīvās hidrometrijas darbs 83 hidrometriskajos postežos, nodotas meliorācijas sistēmas un izgatavotas meliorācijas pases 2 226 zemes īpašniekiem.

Piešķirtie valsts budžeta līdzekļi ir izlietoti efektīvi, pamatā sasniedzot 2004. gadā plānotos rezultātus rādītājus. Meliorācijas sistēmu renovācijas un rekonstrukcijas plānoto rādītāju precīzu sasniegšanu ierobežo strauji pieaugošās būvniecības izmaksas.

Realizējot Meliorācijas likuma prasības, izstrādāti un pieņemti normatīvie akti, kas regulē:

- meliorācijas sistēmu ekspluatāciju un uzturēšanu;
- kārtību, kādā Lauku atbalsta dienests un valsts un pašvaldību iestādes apmainās ar meliorācijas kadastra informāciju;
- meliorācijas sistēmu bojāšanu, iznīcināšanu vai to izmantošanas tiesību ierobežošanu saistīto zaudējumu noteikšanu un atlīdzināšanu;
- meliorācijas kadastru;
- koplietošanas meliorācijas sistēmu būvniecības, ekspluatācijas un uzturēšanas izmaksas aprēķina, to sadales un norēķinu kārtību;
- melioratīvās hidrometrijas darbu izpildes kārtību.

Īpaša uzmanība 2004. gadā ir veltīta jutīgām teritorijām, uz kurām attiecas paaugstinātas prasības ūdens un augsnes aizsardzībai no lauksaimnieciskās darbības izraisītā piesārņojuma ar nitrātiem. Valdība apstiprināja Rīcības programmu, kurā ir iekļauti pasākumi, kas nosaka prasību pielietot organisko un minerālmēslojumu atbilstoši prasībām, kas ir būtisks faktors augsnes auglības uzturēšanā un kultūraugu audzēšanā, jo nepareiza mēslojuma lietošana var radīt būtisku vides piesārņojumu. Tādi pasākumi kā mēslošanas plānošana, lauka vēstures uzskaitē un augu maiņas plānu izstrāde nodrošinās augu barošanas režīmu ekonomiski izdevīgu ražu iegūšanai, kā arī augsnes auglības saglabāšanu un vides piesārņojuma samazināšanu.

Pasākumi, kas iekļauti Rīcības programmā (līdz 2008. gadam):

- kūtsmēsļu krātuvju sakārtošana un izbūve;
- mēslojuma lietošanas ierobežojumi;
- organiskā mēslojuma lietošanas ierobežojumi;
- minerālmēsļu lietošanas ierobežojumi;
- mēslošanas plānošana un augu maiņa.

4.3.4. KULTŪRAUGU UN LAUKSAIMNIECĪBAS DZĪVNIĒKU RESURSU SAGALABĀŠANA, AIZSARDZĪBA UN APRITES UZRAUDZĪBA

Latvijā kultūraugu ģenētiskie resursi tiek saglabāti 8 laukaugu sugām, 19 augļu koku un ogulāju sugām, 13 daudzgadīgo zālaugu sugām un 8 dārzeņu sugām. Pamatā kultūraugu ģenētisko resursu kolekcijas atrodas valsts selekcijas stacijās un Latvijas Lauksaimniecības universitātē (LLU). Kā kultūraugu gēnu banka funkcionē Latvijas Universitātes Bioloģijas institūta Augu ģenētikas laboratorija. Gēnu bankā glabājas ap 1 200 paraugu (dažādā sagatavošanas stadijā). Kultūraugu ģenētisko resursu kolekcija tiek uzturēta no valsts subsīdiu programmas. Principus un apjomus kolekciju saglabāšanai izstrādā Nacionālā augu šķirņu padome.

Kultūraugu ģenētisko resursu jomā notiek sadarbība Starptautiskajā augu ģenētisko resursu institūta (IPGRI) un Eiropas Augu ģenētisko resursu tīkla sadarbības programmā (ECP/GR) un FAO Pārtikas un lauksaimniecības ģenētisko resursu komisijā.

Izveidojusies cieša sadarbība ar Baltijas valstīm un Ziemeļu gēnu banku (NGB) augu ģenētisko resursu saglabāšanas un izpētes jomā. Atjaunota sadarbība ar Krievijas Augkopības institūtu (VIR).

Uzsākta molekulārās pasportizācijas laboratorijas izveide. Pašreiz no augu ģenētisko resursu kolekcijā iekļautajiem paraugiem praktiski nevienai Latvijā izveidotajai šķirnei nav zināms, kādus gēnus tā satur. Lai veiktu pilnīgu Latvijas izcelsmes augu ģenētisko resursu analīzi un noteiktu gēnu sastāvu, nepieciešams veikt analīzes, izmantojot molekulāros marķierus.

2004. gadā Latvija pievienojusies Starptautiskajam līgumam par augu ģenētiskajiem resursiem pārtikai un lauksaimniecībai.

Lai Latvijā kultūraugu resursu saglabāšanas, aizsardzības un aprites uzraudzības jomā ieviestu ES prasības, viena no būtiskākajām prioritātēm bija ES un Latvijas normatīvo aktu harmonizēšana.

Regulāri veicot Latvijā augošo un ievesto augu un augu produktu fitosanitārās kontroles, novērsta jaunu karantīnas organismu izplatību Latvijas teritorijā. Pašlaik šeit sastopamo organismu skaits palicis nemainīgs – 17 augu karantīnas organismi.

VAAD uzsācis ilgtermiņa programmas izstrādi un realizāciju kartupeļu gaišās gredzenpuves izplatības ierobežošanai, kā arī veikti atbilstoši augu karantīnas pasākumi, lai Latvija saglabātu ES piešķirto aizsargzonas statusu attiecībā uz kartupeļu bālo nematodi un augļu koku bakteriālajām iedegām.

Viena no prioritātēm bija saistīta ar eksporta kravu fitosanitāro kontroli. 2004. gadā VAAD izsniedzis 41 319 fitosanitāros sertifikātus. Sakarā ar to, ka tika noteikti aizliegumi augu un augu produktu ievēšanai Krievijas Federācijā no Igaunijas, Nīderlandes, Vācijas un Dānijas, liela daļa šo kravu tika virzīta caur Latviju, tādējādi palielinot eksporta apjomu un veicamo fitosanitāro kontroļu skaitu, kā arī radot risku šāda aizlieguma noteikšanai pret Latviju. Aktīvas darbības rezultātā VAAD novērsa iespējamus aizliegumus eksportam un tranzītam uz Krievijas Federāciju.

Pārskata periodā Latvija tika nominēta par ziņotājvalsti riska novērtējuma ziņojuma sagatavošanai četru darbīgo vielu iekļaušanai Eiropas Kopienā reģistrēto darbīgo vielu sarakstā, tādējādi augstu novērtējot Latvijas darbu augu aizsardzības līdzekļu (AAL) izvērtēšanas jomā.

Sagatavoti novērtējumi par 33 aizsardzības līdzekļu atbilstību reģistrācijas prasībām to iekļaušanai Latvijas Augu aizsardzības līdzekļu reģistrā.

Latvijai iestājoties ES, tika pārtraukta kontrole uz valsts robežām. Lai nodrošinātu efektīvu valsts uzraudzību AAL aprītē, tika palielināts kontroļu skaits attiecībā uz augu aizsardzības līdzekļu lietotājiem un operatīvo AAL kontroļu skaits. Līdz ar to pārskata periodā par 507 kontrolēm ir pārsniegts plānotais AAL lietotāju kontroļu skaits.

AAL aprīte valstī tika nodrošināta atbilstoši ES un Latvijas prasībām, jo regulārajās kontrolēs būtiski pārkāpumi nav konstatēti.

Pārskata periodā par 44,77% ir samazinājušās sēklaudzēšanas sējumu platības. Sagatavotas 35 482,68 t sertificētu sēkļu, nodrošinot 32% no valstī nepieciešamā sēklas daudzuma.

VAAD uzsāka darbu pie bioloģiskās lauksaimniecības šķirņu sēkļu datu bāzes izveides, kā arī pie ģenētiski modificēto organismu (GMO) augu un sēkļu marķēšanas uzraudzības un kontroles sistēmas ieviešanas Latvijā.

Lai nodrošinātu jaunu, perspektīvu un Latvijas agroklimatiskajiem apstākļiem piemērotu augu šķirņu audzēšanu Latvijā, veikti 592 jaunu augu šķirņu saimniecisko īpašību novērtēšanas izmēģinājumi, par 18% pārsniedzot plānoto izmēģinājumu skaitu. Turklāt uzsākti arī pirmie saimniecisko īpašību novērtēšanas (SĪN) izmēģinājumi bioloģiskajā lauksaimniecībā, kopā izanalizējot 18 augu šķirnes.

Uzsākta arī mēslošanas līdzekļu aprītes uzraudzība: mēslošanas līdzekļu tirdzniecības vietu kontrole un mēslošanas līdzekļu kontrolparaugu ņemšana kvalitātes pārbaudei. Kopumā pārbaudītas 173 tirdzniecības vietas un noņemti 55 kontrolparaugi no reģistrētajiem mēslošanas līdzekļiem. Pēc testēšanas rezultātiem 95% paraugu atbilda deklarētajai kvalitātei, kas ir salīdzinoši augsts rādītājs pirmajā uzraudzības gadā.

2004. gadā ir izstrādātas un apstiprinātas ciltsdarba programmas, kas nodrošina Latvijas vietējo šķirņu saglabāšanu ('Latvijas zilās' šķirnes govju ciltsdarba programma, 'Latvijas' šķirnes zirgu braucamā tipa ciltsdarba programma, 'Latvijas tumšgalves' šķirnes aitu ciltsdarba programma, 'Latvijas brūnās' šķirnes govju ciltsdarba programma). Šīs ciltsdarba programmas realizē apstiprinātas šķirnes dzīvnieku audzētāju organizācijas sadarbībā ar valsts aģentūru "Lauksaimniecības datu centrs", mākslīgās apsēklošanas stacijām un dzīvnieku īpašniekiem.

Sākot ar 2004. gadu, dzīvnieku īpašnieki saņem atbalstu no ES struktūrfondiem par dzīvnieku ģenētiskajiem resursiem Lauku attīstības plāna pasākuma "Agrovide" apakšpasākuma "Lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšana" ietvaros.

4.4 IESTĀDES EFEKTĪVAS POLITIKAS PLĀNOŠANAS UN ĪSTENOŠANAS NODROŠINĀŠANA

Atbilstoši Ministru kabinetā akceptētajai ZM darbības stratēģijai 2003.–2005. gadam viens no četriem ministrijas darbības virzieniem izvirzītā virsmērķa sasniegšanai ir Zemkopības ministrijas efektīvas politikas plānošanas un īstenošanas nodrošināšana.

Politikas plānošanas, tās īstenošanas instrumentu izstrādāšanas, uzraudzības un atbalsta pasākumu efektivitātes palielināšanai ministrijas darbs 2004. gadā turpinājās vairākos darbības virzienos.

Administratīvās kapacitātes palielināšana, lai nodrošinātu Latvijas kā ES dalībvalsts pienākumu izpildi lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības jomā

Lai nodrošinātu efektīvu Latvijas kā ES dalībvalsts viedokļa pārstāvniecību lēmumu pieņemšanas procesā ES institūcijās, 2004. gadā tika palielināts specializēto atašeju skaits Briselē, izveidojot amatu “specializētais atašejs lauku attīstības jautājumos”.

Bez tam tika pilnveidota ministrijas organizatoriskā struktūra, izveidojot ES un valsts atbalsta departamentu, kas ir atbildīgs par atbalsta politikas koordināciju ministrijā.

ZM un padotības iestāžu darbinieki aktīvi pārstāvēja Latvijas intereses ES lēmumu pieņemšanas institūcijās – EK un ES Padomes darba grupās un komitejās, Īpašās lauksaimniecības komitejas un ES Lauksaimniecības un zivsaimniecības ministru padomes sanāksmēs. 2004. gada laikā ministrijas amatpersonas piedalījās 112 ES Ministru Padomes komitejās un darba grupās, 21 Īpašās lauksaimniecības komitejas sēdē, kā arī 323 Eiropas Komisijas komitejās un darba grupās par lauksaimniecības kopējo tirgus organizāciju, veterinārijas, pārtikas drošības, augu veselības un zivsaimniecības jautājumiem.

Gada laikā sagatavotas 155 ZM kompetencē esošas pozīcijas un instrukcijas Latvijas pārstāvjiem Īpašajā lauksaimniecības komitejā, Eiropas Savienības Lauksaimniecības un zivsaimniecības ministru padomē, Pastāvīgo pārstāvju komitejā (COREPER).

Ministrijas kompetencē esošo nozaru politikas veidošanas jomā sagatavoti 464 MK noteikumu un rīkojumu projekti, no tiem – 150 normatīvo aktu projekti izstrādāti ES tiesību normu pārņemšanai nacionālajā likumdošanā.

Ministrija ir izvērtējusi un sniegusi atzinumus 368 citu institūciju izstrādātajiem tiesību aktu projektiem, 303 atbildes uz juridisko un fizisko personu rakstiskiem iesniegumiem, kā arī 197 skaidrojumus par Lauku attīstības plāna, SAPARD programmas un Vienotā programmdokumenta pasākumu ieviešanu.

Sabiedrisko organizāciju iesaistišana politikas izstrādes procesā

Ministrija uzturēja aktīvu dialogu ar Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomi (LOSP) un Pārtikas nozaru sadarbības padomi (PNSP), meža nozares un zivsaimniecības nevalstiskajām organizācijām, apspriežot ministrijas sagatavotos tiesību aktu projektus pirms to iesniegšanas valdībai, tādējādi panākot sabiedrības, jo īpaši ražotāju un pārstrādātāju, aktīvu iesaistišanos politikas veidošanā. Zivsaimniecības un meža nozares jautājumi regulāri tika izskatīti attiecīgo nozaru konsultatīvajās padomēs.

Politikas plānošanas efektivitātes paaugstināšana, veicinot informācijas pieejamību sabiedrībai

Sadarbībā ar LLKC ir aktualizēta interaktīvo jautājumu un atbilžu lapa par lauksaimniecību un lauku attīstību un tai pieejamo atbalstu.

Uzsākta 2007.–2013. gada lauku un lauksaimniecības attīstības politikas plānošana. Tās ietvaros ir sagatavota situācijas analīze lauku attīstības plānošanā un izvērtēta KLP dažādo ieviešanas scenāriju iespējamā ietekme.

Atbilstoši Latvijas meža un saistīto nozaru koncepcijai uzsākta Latvijas meža un saistīto nozaru nacionālās programmas izstrāde Apvienoto Nāciju Organizācijas Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas un Latvijas Kokrūpniecības federācijas kopprojekta ietvaros. Projekta eksperti veikuši esošā stāvokļa analīzi un izstrādājuši priekšlikumus meža nozares attīstības veicināšanai.

5. PASĀKUMI PAKALPOJUMU KVALITĀTES UZLABOŠANAI UN TO REZULTĀTI, PROGNOZES UN PLĀNI 2005. GADAM

5.1. ADMINISTRĒŠANAS SISTĒMAS UZLABOŠANA

E-PĀRVALDES IEVIEŠANA

2004. gadā Zemkopības ministrijā ir nodrošināta iespēja fiziskām un juridiskām personām elektroniski iesūtīt vēstules un pēc pieprasījuma arī elektroniski sniegt atbildes ar ministrijas oficiālās e-pasta adreses starpniecību. Elektroniski saņemtās un nosūtāmās vēstules reģistrē ministrijas Elektronisko ierakstu un dokumentu vadības sistēmā (ERDMS).

Zemkopības ministrija arī uzsākusi iekšējās dokumentu aprites elektronizāciju, pārnesot dokumentu plūsmas vadību uz elektronisko ierakstu un dokumentu vadības sistēmu. Pašreiz ERDMS Zemkopības ministrijā pilnībā nodrošina lietvedības procesus (dokumentu reģistrācija un apstrāde), dokumentu uzkrāšanu elektroniskā formā un uzdevumu izpildes kontroli departamentu līmenī.

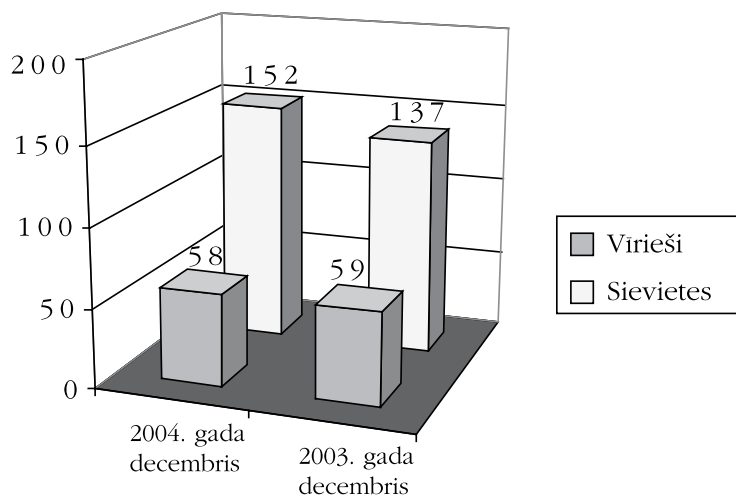
ZM mājaslapu nedēļas laikā vidēji ir apmeklējuši 3 530 interesentu, no tiem aptuveni 1 570 mājaslapu apmeklējuši vairāk nekā vienu reizi. Vidēji dienā mājaslapu apmeklējuši ap 500 interesentu. Notikušas septiņas interaktīvās diskusijas, kurās piedalījušies vairāk nekā 80 dalībnieku. Mājaslapas apmeklētājiem ir iespēja arī iesūtīt jautājumus, uz kuriem atbild ministrijas speciālisti.

ZM un LLKC veidotajā jautājumu un atbilžu datu bāzē reģistrēti 323 jautājumi, no tiem sadaļā "ES fondu atbalsts" reģistrēti 39 jautājumi, "Lauksaimniecība un ES" reģistrēti 190 jautājumi, sadaļā "SAPARD" – 18 jautājumi un sadaļā "Subsīdijas" – 76 jautājumi, uz kuriem atbildes snieguši ZM eksperti.

PERSONĀLA ATTĪSTĪBA

Gada beigās ZM strādāja 210 darbinieki, no tiem 72% sieviešu un 28% vīriešu (2003. gadā – 70% sieviešu un 30% vīriešu).

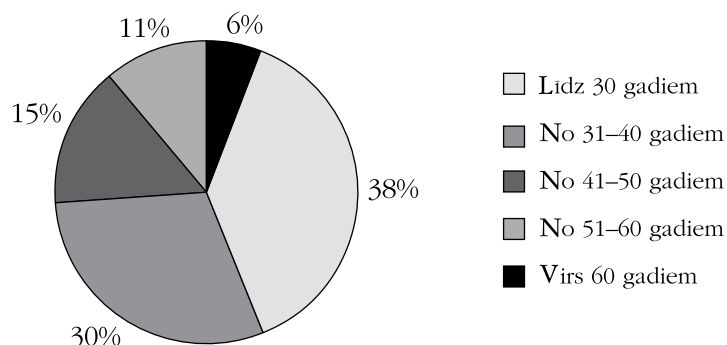
Zemkopības ministrijas darbinieku skaits pēc dzimuma

Personāla vidējais vecums ministrijā ir 37 gadi. Personāls ir salīdzinoši jauns, jo 38% ministrijas darbinieku ir vecumā līdz 30 gadiem un 30% – vecumā no 31 līdz 40 gadiem.

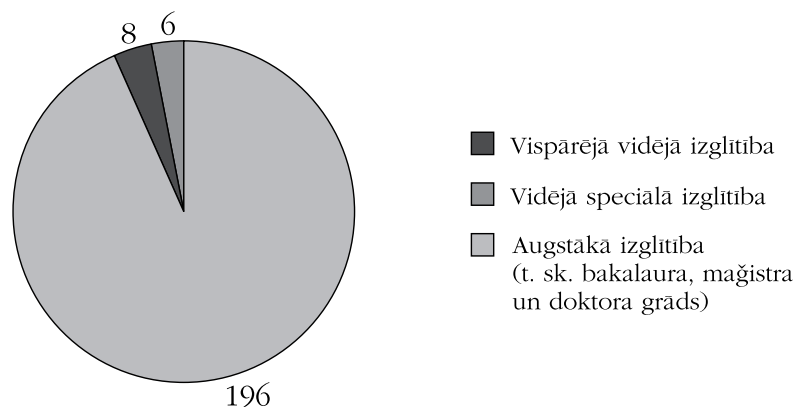
Darbinieku skaits pa vecuma grupām

2004. gada beigas

Četri ministrijā strādājošie ieguvuši maģistra grādu. Bez tam ministrijā strādā četri zinātņu doktori un 42 zinātņu maģistri.

Ministrijā strādājošo sadalījums pēc izglītības līmeņa

Turpinājās ZM un Valsts administrācijas skolas sadarbība, kuras ietvaros ministrijas ierēdņi un darbinieki apmeklēja skolas organizētos mācību kursus. Ministrijas ierēdņu mācību prioritāte bija ES jautājumi. 80 ministrijas ierēdņi apguva šādus kursus par ES jautājumiem: “ES – Latvijas pievienošanās process un situācija”, ko apmeklēja 30 ierēdņi, “ES institūcijas un to sadarbība ar nacionālajām institūcijām” – 16 ierēdņi, “ES kopējā lauksaimniecības politika” – 9 ierēdņi, “ES pamatnostādnes” – 7 ierēdņi.

Ministrijas vadības un administratīvā darba nodrošināšanai ierēdņi apmeklēja šādus kursus: “Valsts pārvaldes iekārtas likums” – 18 ierēdņi, “Ievads tiesību sistēmā – ārējie normatīvie akti” – 11 ierēdņi, “Administratīvā tiesa” – 10 ierēdņi. Mācības saistībā ar valsts pārvaldi pavisam apmeklēja 55 ierēdņi. Pārskata gadā ZM ierēdņi Valsts administrācijas skolas kursos piedalījušies 198 reizes.

Ministrijas ierēdņi un darbinieki apmeklēja arī LLKC organizētos kursus: “Datoru mācības” – 23 ierēdņi un darbinieki, “Publiskā runa, verbālā un ne-

verbālā saskarsme” – 14 ierēdņi un darbinieki.

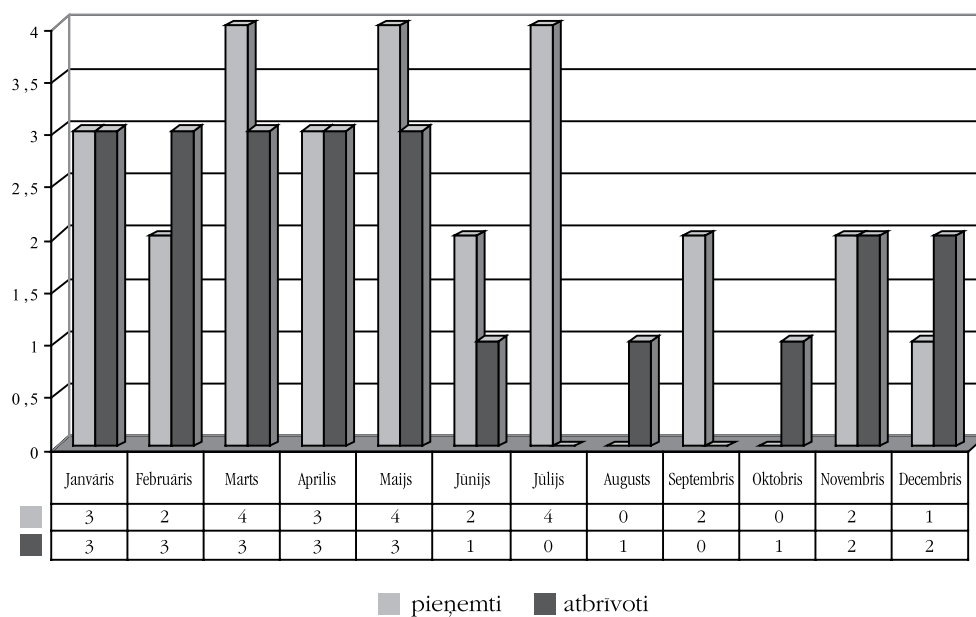
Francijas vēstniecības Latvijā Francijas kultūras centra organizētos franču valodas kursus dažādu līmeņu grupās apmeklēja 17 ministrijas ierēdņi.

Kvalitatīvākai darba pienākumu veikšanai ministrijas ierēdņi un darbinieki turpināja pilnveidot svešvalodu zināšanas angļu valodasursos. Ministrijas vadība piedalījās seminārā par ikgadējās novērtēšanas procesa organizēšanu struktūrvienībā un vērtēšanas kritēriju izstrādi.

Lai uzlabotu ministrijas darbinieku drošību un veselības aizsardzību, ZM ir ieviesta ikgadējā obligātā veselības pārbaude. Personas, kuras stājas valsts civildienesta attiecībās vai darba tiesiskajās attiecībās ar ministriju, pirms šo attiecību nodibināšanas tiek nosūtītas uz obligāto veselības pārbaudi.

Ministrija sekmīgi tika risināti darba aizsardzības jautājumi. Organizēto pasākumu mērķis bija pastāvīgi pilnveidot un uzlabot ministrijā nodarbināto darba drošības ergonomiku, higiēnu, ugunsdrošību un elektrodrošību. Veikta darba vides risku novērtēšana, izstrādāts pasākumu plāns atklāto risku samazināšanai vai to novēršanai, uzlabota instruktāžu organizēšana un to veikšanas kārtība.

Darbinieku bilance 2004. gadā

RESURSU LIETDERĪGA UN TAUPĪGA IZMANTOŠANA

ZM Administratīvais departaments sadarbībā ar Budžeta un finanšu departamentu nodrošināja ministrijas finanšu līdzekļu ekonomisku, efektīvu un tiesisku izmantošanu, veicot ministrijas struktūrvienību administratīvās darbības nodrošināšanai nepieciešamā inventāra, preču piegādi un pakalpojumu saņemšanas organizēšanu, ievērojot Latvijas Republikas normatīvo aktu prasības.

ZM iepirkumu organizēšanu veica pastāvīgā iepirkuma komisija, kā arī specifisku iepirkumu organizēšanai tika izveidota atsevišķa iepirkuma komisija. Iepirkumu realizācijā izmantotas dažādas iepirkuma metodes: atklāts konkurss, cenu aptauja, sarunu procedūra un citas normatīvajos aktos atļautās iepirkuma organizēšanas procedūras.

IEKŠĒJĀS KONTROLES SISTĒMAS EFEKTIVITĀTE UN PASĀKUMI TĀS UZLABOŠANAI

ZM Iekšējā audita departamenta auditori gada laikā ir izanalizējuši, novērtējuši un pārbaudījuši iekšējās kontroles sistēmas, veicot 27 auditus stratēģiskajā plānā identificētajās 7 ministrijas sistēmās un 9 padotības iestādēs atbilstoši departamenta audita gada plānam un atsevišķiem ministrijas vadības rīkojumiem.

Kopumā iekšējā kontrole ministrijā iekšējā audita stratēģiskā plāna identificētajās sistēmās, ņemot vērā veiktajos auditos konstatētos faktus un pierādījumus, ir izveidota. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, tā ik gadu kļūst efektīvāka.

Nepietiekama iekšējā kontrole bija bezpeļņas organizācijā valsts SIA "Valsts tehniskās uzraudzības inspekcija" (VTUI), kas no 2004. gada 1. novembra pārveidota par valsts aģentūru ar savu iekšējā audita struktūrvienību. Saskaņā ar spēkā esošo likumdošanu valsts kapitālsabiedrības neatbilst iekšējā audita apjomam, un pastāv risks, ka zvērinātā revidenta atzinums par gada pārskatu ne vienmēr sniedz valsts kapitāla daļas turētājam skaidru un patiesu priekšstatu par izveidoto iekšējās kontroles sistēmu.

Būtiskākie auditos konstatētie fakti un ieteikumi, kas attiecas uz ministrijas sistēmām

- Veicot iekšējos auditus par sistēmu "Fizisko personu datu aizsardzība" ZM un padotības iestādēs, tika izstrādāti vairāki ieteikumi, no kuriem būtiskākie bija saistīti ar to, ka iestādēs nebija izstrādāta fizisko personu datu apstrādes informācijas sistēmu riska analīze un noteikta fizisko personu datu klasifikācija atbilstoši to vērtības un konfidencialitātes pakāpei. Ministrijā un citās auditētajās iestādēs nebija izstrādāti arī informācijas sistēmas drošības iekšējie noteikumi, ietverot pasākumus, kas veicami tehnisko resursu aizsardzībai pret ārkārtas apstākļiem, un informācijas nesēju glabāšanas un iznīcināšanas kārtība.

ZM un citām padotības iestādēm saistošs bija arī konstatējums par rakstveida apliecinājumu par fizisko personu datu neizpaušanu pēc darba tiesisko attiecību izbeigšanas atbilstoši "Fizisko personu datu aizsardzības likuma" 27. panta prasībām, kā rezultātā tika ieteikts to izstrādāt un ieviest.

- Auditējot valsts budžeta līdzekļu izlietošanu atsevišķiem pasākumiem bezpeļņas organizācijā SIA "Latvijas Lauksaimniecības konsultāciju un izglītības atbalsta centrs" un valsts zinātniskajā bezpeļņas organizācijā "Latvijas Agrārās ekonomikas institūts", audita pārbaudēs tika konstatēts, ka abās organizācijās ir nepilnības iedalīto budžeta līdzekļu izlietojuma plānošanas procesā – tāmju veidošanā. Lai novērstu konstatētos trūkumus, iekšējā audita ieteikumi tika vērsti uz tāmju metodikas pilnveidošanu, lai, izmantojot attiecīgo metodiku, būtu iegūstami tāmē atspoguļotie skaitļi, tādējādi nodrošinot informācijas caurskatāmību. Savukārt, lai pastiprinātu ministrijas vadības pārlicību par piešķirto līdzekļu pamatotību, tika izstrādāts ieteikums par sistemātiskas kontroles nodrošināšanu no ministrijas atbildīgo amatpersonu puses, kā arī par atbildīgās personas apstiprināšanu tāmju finanšu analīzei pirms līgumu slēgšanas.

- Ārkārtas auditā par iespējamām nelikumībām bezpeļņas organizācijā valsts SIA "Valsts tehniskās uzraudzības inspekcija" (VTUI) amatpersonu darbībā, atsavinot inspekcijai piederošās vieglās automašīnas, tika konstatēta vadības izšķērdīga rīcība un darījuma spekulatīvais raksturs, pārdodot automašīnu "Toyota Corolla". Par VTUI amatpersonu prettiesisko rīcību ar valsts mantu tika ziņots Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam (KNAB). Būtiskākie ieteikumi šajā auditā par valsts mantas atsavināšanas procesa likumību, lietderību un efektivitāti laika peri-

odā no 2004. gada 31. marta līdz 8. septembrim bija par mantas atsavināšanas procedūru, automašīnu iepirkuma politikas izstrādi, kā arī par iepirkuma procesa organizēšanas uzlabošanu VTUI.

- Ministrijas pārvaldes sistēmu auditu nozīmīgākie ieteikumi attiecas uz iekšējās kontroles uzlabošanu: komandējumu plānošanas, norēķinu personas finanšu pārskata, darba aizsardzības (ieteikums – izstrādāt darba plānu darba aizsardzībā), valsts iepirkumu plānošanas, īpašuma pārvaldības nodrošināšanas jomā.

- Auditos par atsevišķām subsīdiju programmām un pasākumiem sniegtie ieteikumi joprojām vērsti uz nepilnību novēršanu subsīdiju nolikumos, kā arī uz LAD administrēšanas un kontroles procedūru uzlabošanu.

2005. gadā plānots turpināt strādāt pie risku vadības sistēmas ieviešanas ministrijā, veikt izmēģinājuma iekšējo auditu ZM darbības stratēģijas īstenošanā.

PRETKORUPCIJAS PASĀKUMU ĪSTENOŠANA

Saskaņā ar MK 2004. gada 3. augustā apstiprināto Korupcijas novēršanas un apkarošanas valsts programmu 2004.–2008. gadam ZM struktūrvienību vadītāji veica korupcijas risku novērtējumu un izstrādāja pasākumu plānu risku mazināšanai un novēršanai, kas kopā ar plānu valsts programmas izpildei apkopots **Zemkopības ministrijas organizatoriskajā pretkorupcijas pasākumu plānā 2004.–2008. gadam.**

Plānā paredzēti šādi pasākumi:

- izveidot ētikas komisiju;
- izstrādāt un apstiprināt ētikas kodeksu;
- noteikt kārtību dāvanu un citu labumu saņemšanai;
- nodrošināt iespēju iesniegt dokumentus elektroniskā veidā;
- izstrādāt un apstiprināt personāla atlases procedūru;
- veicināt sabiedrības iesaistīšanu lēmumu pieņemšanas procesā;
- uzlabot valsts iepirkuma procedūras u.c.

Plāns un informācija par tā izpildes gaitu ievietota ZM mājaslapā.

SABIEDRĪBAS IESAISTĪŠANA LĒMUMU PIENĒMŠANAS PROCESĀ

Lauksaimniecības un lauku attīstības jomā

Tika noslēgts kārtējais sadarbības līgums starp ZM un Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomi (LOSP). Tā ietvaros nodrošināta atklātība un sabiedrības iesaistīšana lēmumu pieņemšanas procesā. Šajā procesā iekļāvās arī 24 lauksaimnieku rajonu apvienības.

Regulāri vienu reizi mēnesī LOSP sēdēs ir piedalījies zemkopības ministrs, ziņojot par nozares aktualitātēm un atbildot uz organizācijas sagatavotajiem jautājumiem.

LOSP ir sniegusi atzinumus par nozīmīgākajiem normatīvajiem aktiem lauksaimniecības sektorā, un tās pārstāvji ir piedalījušies pārvaldes institūciju darba grupās, paužot vienotu lauksaimnieku viedokli. LOSP dalīborganizācijas ir piedalījušās pozīcijas izstrādē un saskaņošanā iestāšanās sarunām ES un turpina darbu pie pozīcijas sagatavošanas sarunām ar EK, kā arī ar ES lēmumu pieņemšanas institūcijām. Ar LOSP saskaņotas gan pirms iestāšanās ES darbojošās,

gan esošās, gan nākotnē plānotās lauksaimniecības un lauku attīstības atbalsta programmas.

Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padome izveidojās par biedrību, vienojoties 28 līdzšinējām LOSP dalīborganizācijām un 5 asociētiem biedriem. LOSP kā konsultatīva padome apvienoja 42 biedru organizācijas un 9 asociētos biedrus.

Meža nozarē

Valsts un meža nozares interešu grupu pārstāvji, kuri spēja vienoties par meža nozares attīstības ilgtermiņa mērķiem, 1997. gadā izveidoja **Latvijas Meža konsultatīvo padomi (MKP)**, kurā tiek risināti jautājumi, kas skar meža ekonomiskās, ekoloģiskās un sociālās funkcijas. MKP tiek pārstāvētas meža īpašnieku vai pārvaldītāju, kokrūpniecības, pakalpojumu sniedzēju, vides un dabas aizsardzības, darba ņēmēju (arodbiedrību), profesionālo un augstākās izglītības un zinātnes iestāžu interešu grupas, valsts pārvaldes iestādes un Latvijas Pašvaldību savienība. Tātad MKP ir “forums”, kur notiek meža nozares interešu grupu viedokļu saskaņošana un tiek veidota līdzsvarota un ilgtspējīga meža nozares attīstības politika.

Padomes galvenās funkcijas:

- koordinēt valsts un sabiedrisko organizāciju darbību Latvijas meža nozares attīstības veicināšanai;
- sagatavot un izvērtēt priekšlikumus un meža nozari regulējošo normatīvo aktu projektus;
- izvērtēt citu jomu, tai skaitā starptautisko un starpvalstu normatīvo aktu un līgumu ietekmi uz Latvijas meža nozari;
- veicināt meža nozares attīstību un Latvijas uzņēmēju konkurētspēju starptautiskā tirgū;
- nodrošināt atklātumu meža nozares būtiskāko problēmu risināšanā.

Meža attīstības fonds (MAF) dibināts 2001. gada 23. oktobrī. MAF mērķis ir mežsaimniecības atbalsta un attīstības programmu finansēšana, meža zinātniskā izpēte un meža īpašnieku izglītošana. Fonda finanšu līdzekļus veido valsts budžeta dotācija no vispārējiem ieņēmumiem, juridisku un fizisku personu ziedojumi, iemaksas un ārvalstu palīdzība. Fondu pārvalda Zemkopības ministrija. MAF padomē ir pārstāvji no meža nozares pārvaldes institūcijām, asociācijām un savienībām, izglītības un zinātnes iestādēm, nevalstiskajām organizācijām. MAF konsultatīvā padome izvērtē fonda līdzekļu izlietojuma gada pārskatu un pieteiktos projektus nākamajam gadam, izskata fondā iesniegtos projektu pieteikumus un izvērtē to atbilstību fonda mērķim, pieņem lēmumu par fonda līdzekļu izlietojumu.

Lai attīstītu medību saimniecību, 2004. gada martā tika izveidots **Medību saimniecības attīstības fonds (MSAF)**. Fonda turētājs ir Zemkopības ministrija. Fonda padome, kurā pārstāvētas 11 dažādas ar medību jautājumiem saistītas valsts institūcijas un valsts organizācijas, izvērtē fonda līdzekļu izlietojuma gada pārskatu un plāno to izlietojumu nākamajam gadam, izskata projektu pieteikumus, izvērtē to pamatotību un atbilstību fonda mērķiem, pieņem lēmumu par iesniegtā projekta iekļaušanu finansējamo projektu sarakstā vai noraida to.

Medību saimniecības attīstības fonda līdzekļi veidojas no valsts nodevas, ko mednieki maksā par medību atļaujām, par trofeju izvešanas atļaujām, par mednieku apliecību un sezonas karšu izsniegšanu, par atļaujām ārvalstu medniekiem medīt Latvijas teritorijā.

Saskaņā ar Medību likumu fonda līdzekļi izmantojami medījamo dzīvnieku monitoringam, aizsardzības pasākumiem, zinātniskai izpētei, mednieku izglītošanai un līdzdalībai starptautiskās medību organizācijās.

Zivsaimniecības jomā

Zemkopības ministrijas **Zivsaimniecības konsultatīvā padome** ir konsultatīva un nozares stratēģiskos jautājumus koordinējoša institūcija, kuras darbības mērķis ir iesaistīt valsts institūcijas, kā arī zvejniecības, zivju apstrādes un akvakultūras nozares nevalstiskās un profesionālās organizācijas, pašvaldības un arodbiedrības zivsaimniecības politikas veidošanā un īstenošanā.

2004. gada laikā tika izstrādāts MK noteikumu projekts “Zivsaimniecības konsultatīvās padomes nolikums”, kas valsts līmenī apstiprina minētās padomes funkcijas, uzdevumus un tiesības nozarei būtisku lēmumu pieņemšanas procesā.

Sabiedriskās organizācijas ir iesaistītas arī **VZP Maksšķerēšanas lietu konsultatīvās padomes** darbā. Tās mērķis ir maksšķerēšanu sabiedrisko organizāciju iesaistīšana maksšķerēšanas attīstības politikas veidošanā, īstenošanā un maksšķerēšanas valsts pārvaldē.

Lai efektīvi izmantotu ar zvejniecību saistīto institūciju un sabiedrisko organizāciju pieredzi zvejas organizēšanas jautājumos un nodrošinātu operatīvu lēmumu pieņemšanu Latvijas nozvejas kvotu racionālā izmantošanā un zivju resursu pārzināšanā, kā arī novērstu iespējamus subjektīvos faktorus minēto jautājumu risināšanā, VZP darbojas vēl viena konsultatīva struktūra – **Zvejniecības komisija**.

Pārtikas aprites jomā

Pārtikas aprites jomā notika pieņemto higiēnas un veterinārās uzraudzības un kontroles finansēšanu reglamentējošo regulu kopīga izvērtēšana ar nevalstiskā sektora pārstāvjiem, tai skaitā ar Pārtikas uzņēmumu federāciju (PUF), Tranzīta biznesa asociāciju (TBA) u.c. Nevalstiskās organizācijas aktīvi iesaistījās pārtikas apriti reglamentējošo normatīvo aktu izstrādē un saskaņošanā.

Pēc Latvijas pievienošanās ES Latvijas uzņēmēji un arī citi nevalstiskā sektora pārstāvji guva iespēju aktīvi piedalīties ES lēmumu pieņemšanā pārtikas aprites jomā.

5.2. SABIEDRISKĀS ATTIECĪBAS

Lai informētu sabiedrību par valsts politiku lauksaimniecībā, zivsaimniecībā un mezsaimniecībā, kā arī nodrošinātu informācijas apmaiņu starp valsts institūcijām un ražotājiem, ZM Preses un sabiedrisko attiecību nodaļa sadarbībā ar atbilstošās nozares departamentiem veikusi šādas aktivitātes:

- sagatavotas 205 preses relīzes un 12 preses konferences, noorganizētas tematiskas publikācijas un intervijas preses izdevumos;
- laikrakstā "Latvijas Avīze" izveidoti 9 tematiski pielikumi par nozares aktualitātēm;
- izveidots četru raidījumu cikls par struktūrfondu apguvi Latvijas Televīzijas 1. kanālā;
- 3–4 reizes nedēļā lauksaimnieki saņēmuši aktuālu ZM informāciju ar Latvijas Radio starpniecību;
- noorganizētas 10 zemkopības ministra tikšanās ar lauksaimniekiem rajonos, kā arī iepazīšanās ar uzņēmumiem un saimniecībām klātienē;
- nodrošināta regulāra ministrijas "karstā telefona" darbība. "Karstais telefons" darbojas ik dienas, tādējādi nodrošinot iespēju interesentiem darba dienas laikā saņemt speciālistu atbildes uz jautājumiem. Reizi nedēļā lauksaimnieku pārdomas un jautājumus uzklauša zemkopības ministrs;
- reizi mēnesī reģionālajos laikrakstos notikušas telefonakcijas ar zemkopības ministra piedalīšanos;
- regulāri publicēta un uzturēta informācija ministrijas mājaslapā.

Īpašu pasākumu sērija tika veltīta sabiedrības izpratnes veicināšanai par lauksaimnieku iespējām pēc Latvijas iestāšanās ES. Tie bija šādi:

- četras konferences Latvijas novados "Latvijas lauki Eiropā";
- informējoša kampaņa reģionālajā presē;
- ministra diskusija ar lauksaimniecības mācību iestāžu jauniešiem "Lauku jaunieši – vienotajā Eiropā";
- sākta veidot "Eiropas birzs", kas veltīta Latvijas iestāšanās dienai ES – 1. maijam – un Eiropas valstu vienotībai. Birzs ar katrai ES valstij veltītiem iestādītiem kokiem tiks paplašināta nākamajos gados.

Sabiedrības viedokļa izziņai un ministrijas darba efektivitātes izvērtēšanai veiktas šādas aptaujas:

- aptauja reģionālajā presē par Zemkopības ministrijas darbību;
- lauksaimnieciskās produkcijas ražotāju aptauja par ZM un pakļautības iestāžu darbību un informācijas pieejamību;
- sabiedriskās domas aptauja "Sabiedrības viedoklis par 2004. gada Meža dienām".

Lauku iedzīvotāju, lauksaimnieku, speciālistu, lauku uzņēmēju informēšanai par ES struktūrfondu iespējām un pārmaiņām lauksaimniecībā ZM noslēgusi līgumu ar LLKC un LPS. Kopumā gada laikā sadarbībā ar LLKC un LPS notikuši ap 700 semināru visos Latvijas pagastos.

Izsmeljoša informācija par lauksaimniecības politiku un tās attīstību Latvijā, kā arī gada laikā paveikto rodama ZM un tās padotības iestāžu izdotajos publiskajos pārskatos, kā arī gada darba pārskatos.

ZM sadarbības partneri sabiedrības informēšanā ir ministrijas, ZM padotības iestādes, nevalstiskās organizācijas un pašvaldības.

5.3. PĒTĪJUMI, PROGRAMMU NOVĒRTĒJUMI

Lai izvērtētu KLP reformas ietekmi uz Latvijas un Baltijas valstu lauksaimniecības sektoru turpmāko attīstību, ZM Latvijas Valsts agrārās ekonomikas institūtam (LVAEI) ir pasūtījusi šādus pētījumus:

- “Par KLP reformu ietekmi uz lauku attīstības un lauksaimnieciskās ražošanas sektoru”. Pētījums tiek veikts sadarbībā ar Baltijas valstu lauksaimniecības ministrijām;
- tika uzsākts Baltijas valstu kopprojekts “Kopējās lauksaimniecības politikas reformu ietekmes analīze uz Baltijas valstu lauksaimniecības sektoru un lauku attīstību”. Tā mērķis ir paplašināti novērtēt ES kopējās lauksaimniecības politikas reformas pasākumu īstenošanas komplekso ietekmi uz Latvijas lauksaimniecības sektora attīstību, iekļaujot arī reģionālos un strukturālos aspektus, tas ir, pasākumu ekonomisko efektu uz Latvijas lauksaimniecības produktu ražošanas struktūru, galveno lauksaimniecības ražošanas resursu izmantošanu, kā arī lauksaimniecības produkcijas ražotāju, lauku iedzīvotāju, saistīto biznesu ieguvumiem.

ZM no valsts subsīdijām atbalstīja 31 pētījumu projektu 362 600 latu apjomā. Pētījumus veica ministrijas padotībā esošā reorganizējamā valsts zinātniskā bezpeļņas organizācija “Valsts Dobeles dārzkopības selekcijas un izmēģinājumu stacija”, bezpeļņas organizācija valsts zinātniskais uzņēmums “Valsts Stendes selekcijas stacija”, valsts bezpeļņas zinātniskais uzņēmums “Priekuļu Selekcijas stacija”, valsts zinātniskā bezpeļņas organizācija “Latvijas Valsts agrārās ekonomikas institūts”.

Meža attīstības fonds finansējis 27 projektus. Tie iedalīti divās finansējuma grupās: zinātniskās izpētes pētījumu projekti un atbalsta un attīstības programmas, izglītības un attīstības projekti. Kopējā finansējuma summa sasniegusi Ls 441 852.

Finansējumu ieguva Latvijas Valsts mežzinātnes institūta “Silava”, Latvijas Universitātes Bioloģijas institūta, LLU Meža fakultātes, Baltijas Koleopteroģijas institūta, Latvijas Kokrūpniecības federācijas, sabiedriskās organizācijas “Pasaules dabas fonds”, SIA “Apgāds Zelta grauds”, VMD un ZM pieteiktie projekti.

Medību saimniecības attīstības fonda līdzekļu finansējums ir 117 tūkstoši latu. Atbalstu guva projekti gan dzīvnieku aizsardzībai, monitoringam un zinātniskai izpētei, gan arī mednieku izglītošanai un līdzdalībai starptautiskajās mednieku organizācijās.

Divus projektus realizēja VMD, divus – Latvijas Universitātes Bioloģijas institūts, četrus projektus – biedrība “Latvijas Mednieku asociācija”, pa vienam projektam – sporta klubs “Mednieki” Liepājā, mednieku un maksšķerņieku kolektīvs “Ļaudona” un Latvijas Valsts mežzinātnes institūts “Silava”. Projektu ietvaros tika veikts gan lielo plēsēju, gan arī nomedīto ūdensputnu monitorings, kā arī gādāts par mākslīgajām ligzdvietais meža pilēm. Liela daļa līdzekļu tika ieguldīta mednieku izglītošanai, vienlaikus arī informējot sabiedrību par medību jautājumiem.

5.4. STARPTAUTISKIE PROJEKTI

- 2002/000-590-02-02 “Pārtikas ķēdes uzraudzība” (saņēmējs – Pārtikas un veterinārais dienests). PHARE finansējums – EUR 618 000, Latvijas līdzfinansējums – EUR 119 000.

Mērķis – stiprināt pārtikas institūtu kapacitāti, nodrošinot drošu pārtiku patērētājiem.

Projekts ir pabeigts, izveidojot riska vadīšanas sistēmu (RMS), ātrās trauksmes sistēmu uzturam un ēdināšanai (RASFF), laboratorijas testēšanas sistēmu (LTS), kā arī apgūstot jaunas metodes un mācot darbiniekus laboratorijas iekārtu izmantošanā.

- 2002/000-590-04-01 “TSE/BSE Kontrolē” (saņēmējs – PVD). PHARE finansējums – EUR 922 200, Latvijas līdzfinansējums – EUR 1 143 000.

Mērķis – TSE/BSE kontroles uzlabošana un slimības izskaušana. Sadarbības līguma uzdevumi ir sasniegti:

- uzlabotas laboratoriskās spējas TSE/BSE diagnostikā,
 - apmācīts personāls, lai darbā varētu lietot jaunās diagnostikas metodes,
 - nodrošināts pilns BSE laboratorijas testēšanas plāns,
 - pabeigti divi laboratorijas piegādes līgumi, bet divi reaģentu piegādes līgumi tiek pildīti saskaņā ar apstiprināto piegāžu datumu.
- 2003/004-979-02-03 “Tirgus uzraudzība pārtikas sektorā” (saņēmējs – PVD un Lauksaimniecības datu centrs). PHARE finansējums – EUR 616 000, Latvijas līdzfinansējums – EUR 174 000.

Mērķis – nodrošināt pārtikas produktu kvalitāti un nekaitīgumu, ieviešot svaigo augļu un tirdzniecības standartu kontroles sistēmu, un nodrošināt piena ražotāju reģistra un ganāmpulku reģistra funkcionēšanu.

Projektā ir divi piegādes līgumi par tirdzniecības standartu kontroles iekārtu piegādi PVD, informācijas tehnoloģijas piegādi Lauksaimniecības datu centram un viens pakalpojuma līgums par programmatūras izstrādi.

- 2003/004-979-04-04 “Trakumsērgas izskaušana Latvijas savvaļas dzīvniekiem” (saņēmējs – PVD). PHARE finansējums – EUR 813 400, Latvijas līdzfinansējums – EUR 265 200.

Mērķis – trakumsērgas gadījumu samazināšana līdz minimumam starp savvaļas dzīvniekiem, realizējot efektīvu vakcinācijas programmu atbilstoši ES ieteikumiem un pilnveidojot kontrolē iesaistītā personāla kompetenci.

Sadarbības līguma uzdevumi ir sasniegti – apmācīti ārsti, veterinārie inspektori un mednieki par vakcīnu lietošanu un glabāšanu. Vēl projektā ir paredzēti četri piegādes līgumi: viens līgums, kurš noslēgts par vakcīnu piegādi, bet trīs piegādes līgumi vēl nav noslēgti.

- 2003/004-979-03-02 “Lauksaimniecības produktu tirgus administrēšanas sistēmas izveide” (saņēmējs – LAD un Galvenā muitas pārvalde). PHARE finansējums – EUR 2 032 500, Latvijas līdzfinansējums – EUR 544 500.

Mērķis – izveidot ES kopējās lauksaimniecības politikai atbilstošu lauk-

saimniecības produktu un nepārtikas preču tirdzniecības mehānismu un tirgus intervences pasākumu administratīvo sistēmu.

Sadarbības līguma uzdevums:

- izstrādāt tirdzniecības mehānisma administrēšanas horizontālo modeli;
- ieviest licencēšanas sistēmu pienam, labībai un pārstrādātajiem lauksaimniecības produktiem.

Vēl projektā ir programmatūras un informācijas tehnoloģijas piegādes līgumi un divi pakalpojuma līgumi.

- 2003/004-979-03-01 “Zemes bloku sistēmas darbības nodrošināšana” (saņēmējs – LAD un Valsts zemes dienests). PHARE finansējums – EUR 872 000, Latvijas līdzfinansējums – EUR 292 000.

Mērķis – izgatavot Latvijas teritorijas aerofotogrāfijas un pilnveidot Zemes grāmatas grafisko daļu, lai izvairītos no nepareiziem un divkāršiem platībmaksājumiem, uzlabotu zemes ierīcības sistēmas kvalitāti un IAKS darbību.

Projektā ir trīs piegāžu līgumi par aerofotografēšanu, ortofoto izgatavošanu Latvijas teritorijā un informācijas iegūšana par jaunākajām attēlu izpētes tehnoloģijām un viens pakalpojuma līgums par LAD un Valsts zemes dienesta personāla mācībām ar jaunajām iekārtām.

6. FINANSĒJUMS UN TĀ IZLIETOJUMS, FINANŠU SAISTĪBAS

VALSTS BUDŽETA LĪDZEKĻU IZLIETOJUMS

Zemkopības ministrijas budžetu noteica likums "Par budžetu 2004. gadam". Valsts budžeta līdzekļi izlietoti atbilstoši likumā plānotajiem izdevumiem. Grāmatvedības kopsavilkumā (sk. pielikumu) iekļauti ministrijas padotībā un pārziņā esošo budžeta iestāžu bilanču un pārskatu konsolidētie dati.

VALSTS INVESTĪCIJU PROGRAMMA

Valsts investīciju programmas (VIP) ietvaros ZM paredzētais kopējais finansējuma apjoms bija Ls 1,846 milj., tai skaitā Ls 1,633 milj. pamatbudžeta dotācija no vispārējiem ieņēmumiem, Ls 0,213 milj. – ārvalstu finanšu palīdzība.

ZM piešķirtie valsts budžeta līdzekļi VIP projektu realizācijai 2004. gadā tika apgūti 96% apmērā.

Par prioritāriem tika uzskatīti informātikas un sakaru projekti, kuru ieviešana ļauj sekmīgi administrēt ES piešķirto finansējumu.

ZM investīciju projektus realizēja šādas iestādes (sk. tabulu):

- LAD – informātikas un sakaru projektu, kura kopējais finansējums ir Ls 1,167 milj.;
- PVD – standartizācijas un kvalitātes sistēmas projektu, kura kopējais finansējums ir Ls 0,262 milj.;
- LLU – ēku rekonstrukcijas projektu, kura kopējais finansējums ir Ls 0,268 milj.;
- LAD – zemju meliorācijas valsts un koplietošanas objektos projektu, kura kopējais finansējums ir Ls 0,150 milj.

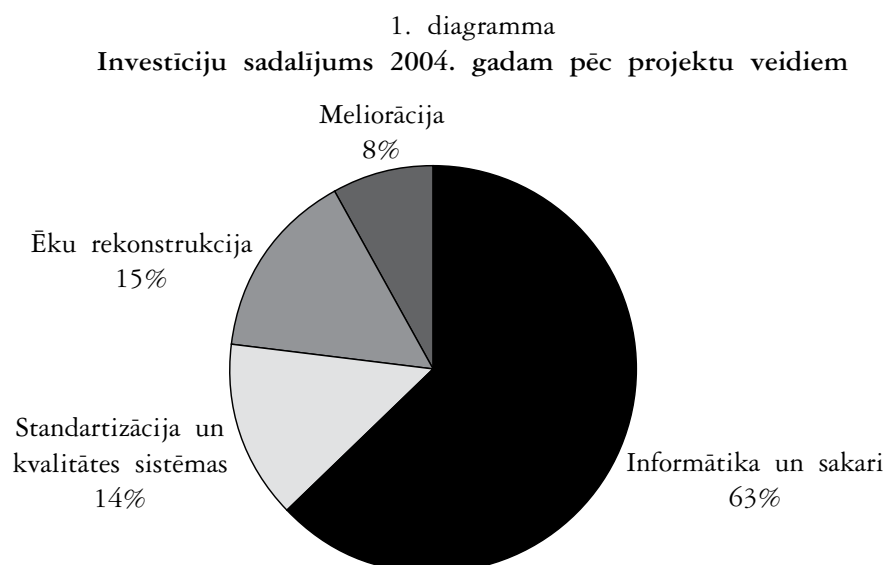
Zemkopības ministrijas VIP 2004 (Ls milj.)

Kods	Projekta nosaukums	Investīcijas (izņemot ārvalstu finanšu palīdzību)	PHARE	Kopā
KOPĀ		1 633 370	212 961	1 846 331
Informātika un sakari				
AG13	Lauksaimniecības administrēšanas un kontroles sistēmas izveide un attīstība atbilstoši ES prasībām. Realizējams – Lauku atbalsta dienests	1 065 370	1 101 140	1 166 510

Standartizācijas un kvalitātes sistēma				
AG12	Dzīvnieku izcelsmes pārtikas valsts uzraudzības un kontroles sistēmas izveidošana un ieviešana atbilstoši ES prasībām. Realizētājs – Pārtikas un veterinārais dienests	150 000	111 821	261 821
Ēku rekonstrukcijas projekti				
AG05-01	Latvijas Lauksaimniecības universitāte: Jelgavas pils rekonstrukcija, katlumāju un siltumtrašu rekonstrukcija, Veterinārmedicīnas fakultātes klinikas telpu rekonstrukcija un modernizācija. Realizētājs – Latvijas Lauksaimniecības universitāte	268 000	0	268 000
Zemju meliorācija valsts un koplietošanas objektos				
AG02	Zemju meliorācija valsts un koplietošanas objektos. Realizētājs – Lauku atbalsta dienests	150 000	0	150 000

Pēc projektu veidiem investīciju projekti tiek iedalīti šādi:

- informātika un sakari;
- standartizācijas un kvalitātes sistēmas;
- ēku rekonstrukcijas projekti;
- zemju meliorācija valsts un koplietošanas objektos.

Informātikai un sakariem paredzēto investīciju finansējumu apgūst LAD projektā “Lauksaimniecības administrēšanas un kontroles sistēmas izveide un attīstība atbilstoši ES prasībām”.

Īstenojot projektā paredzētos pasākumus, uzlabojies LAD centrālā aparāta un LAD reģionālo lauksaimniecības pārvalžu (RLP) nodrošinājums ar datortehniku un programmatūru, taču vēl turpmākajos gados nepieciešams turpināt datortehnikas un programmatūras iegādi. Projekta ietvaros galvenokārt tika veikta programmatūras izstrāde, un kopējās projekta izmaksas bija Ls 1,110 milj., kas ir par Ls 0,057 milj. mazāk, nekā bija plānots. Uz 2004. gada 1. janvāri projekta kopējā realizācijas pakāpe ir 64%. Finansējuma apjoms projektam “Lauksaimniecības administrēšanas un kontroles sistēmas izveide un attīstība atbilstoši ES prasībām” pēdējos gados ir strauji audzis (sk. 1. diagrammu).

Standartizācijas un kvalitātes sistēmām paredzēto investīciju finansējumu apgūst PVD projektā “Dzīvnieku izcelsmes pārtikas valsts uzraudzības un kontroles sistēmas izveidošana un ieviešana atbilstoši ES prasībām”.

Lai pilnveidotu pārtikas valsts uzraudzības un kontroles sistēmas izveidošanu un ieviešanu, tika rekonstruēta PVD Valmieras pārvaldes ēka par Ls 0,150 milj. un finansēts materiāli tehniskais nodrošinājums Ls 0,102 milj. apmērā, kas ir par Ls 0,009 milj. mazāk, nekā bija plānots.

Materiāli tehniskajā finansējumā ietilpst:

- Latvijas valsts līdzfinansējums PHARE 2002 projektam “TSE/BSE kontroles stiprināšana”, kurš paredzēts laboratorijas iekārtu un instrumentu piegādei PVD Valsts veterinārmedicīnas diagnostikas centram;
- Latvijas valsts līdzfinansējums PHARE 2002 projektam “Pārtikas ķēdes uzraudzība”, kurš paredzēts iekārtu iegādei Valsts veterinārmedicīnas diagnostikas centram un aprīkojuma iepirkšanai pārtikas inspektoriem.

Finansējuma apjomam projektā “Dzīvnieku izcelsmes pārtikas valsts uzraudzības un kontroles sistēmas izveidošana un ieviešana atbilstoši ES prasībām” ir tendence samazināties (sk. 2. diagrammu).

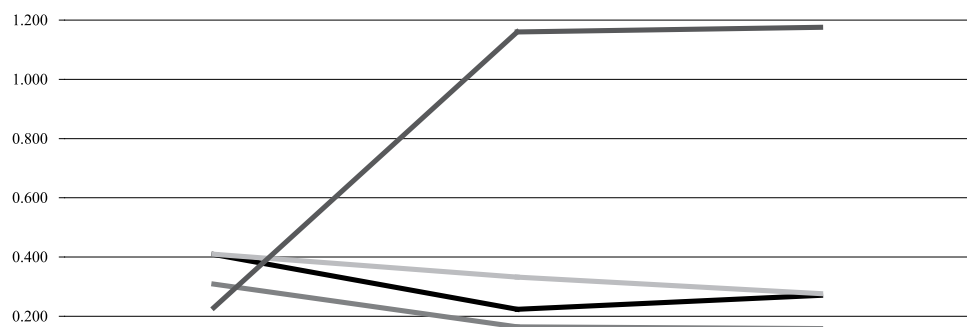
Ēku rekonstrukcijām paredzēto investīciju finansējumu apgūst LLU projektā “Latvijas Lauksaimniecības universitātes Jelgavas pils rekonstrukcija, katlu māju un siltumtrašu rekonstrukcija, Veterinārmedicīnas fakultātes klīnikas telpu rekonstrukcija un modernizācija”. Šis projekts ir galvenokārt vērsts uz to, lai normalizētu audzēkņu sadzīves un mācību apstākļus. Lai īstenotu šo mērķi, tika daļēji veikta Jelgavas pils mācību korpusa rekonstrukcija un Veterinārmedicīnas fakultātes klīnikas telpu rekonstrukcija un modernizācija. Finansējuma apjomam projektā “Latvijas Lauksaimniecības universitātes Jelgavas pils rekonstrukcija, katlumāju un siltumtrašu rekonstrukcija, Veterinārmedicīnas fakultātes klīnikas telpu rekonstrukcija un modernizācija” ir tendence samazināties (sk. 2. diagrammu). Projektam tika izlietoti Ls 0,268 milj.

Meliorācijai valsts un koplietošanas objektiem paredzēto investīciju finansējumu apgūst LAD projektā “Zemju meliorācija valsts un koplietošanas objektos”.

Zemju meliorācija ir ilglaicīga programma un paredzēta valsts un koplietošanas galveno ūdensnoteku (upju, strautu, novadgrāvju), zemāko teritoriju plūdu aizsarggrāvju (polderu) un to regulējošu ietaišu (sūkņu staciju, slūžu u.c.) ierīkošanas vai esošo rekonstrukcijas un darbības atjaunošanai (nodrošināšanai). No šo būvju tehniskā stāvokļa ir atkarīga zemnieku saimniecību meliorācijas

sistēmu darbība. Finansējuma apjomam projektā “Zemju meliorācija valsts un koplietošanas objektos” ir tendence samazināties (sk. 2. diagrammu). Projektam tika izlietoti Ls 0,150 milj.

2. diagramma
ZM VIP finansējums no pamatbudžeta
(2001.–2004. gadā, Ls milj.)

	2002	2003	2004
■	0.221	1.151	1.167
■	0.400	0.215	0.262
■	0.401	0.324	0.268
■	0.300	0.156	0.150

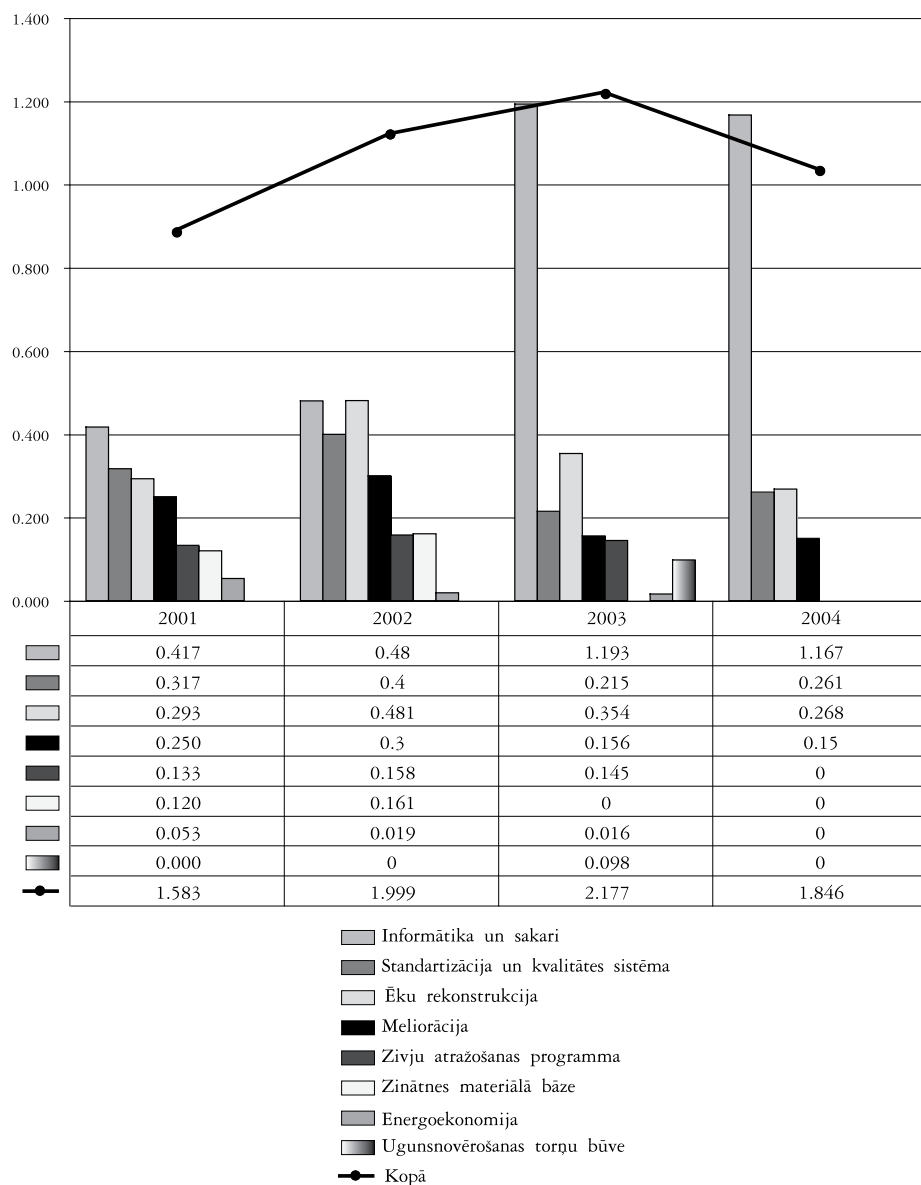
- Lauksaimniecības administrēšanas un kontroles sistēmas izveide un attīstība atbilstoši ES prasībām
- Dzīvnieku izcelsmes pārtikas valsts uzraudzības un kontroles sistēmas izveidošana un ieviešana atbilstoši ES prasībām
- Latvijas Lauksaimniecības universitātes Jelgavas pils rekonstrukcija un modernizācija
- Zemju meliorācija valsts un koplietošanas objektos

2002. gadā un 2003. gadā valsts pamatbudžeta finansējums zemkopības nozares investīciju projektiem ir palielinājies, savukārt 2004. gadā ir samazinājies par Ls 0,331 milj. Izteikts finansējuma pieaugums 2003. gadā bija Informātikas un sakaru projektiem, bet 2004. gadā viss informātikas un sakaru finansējums tika novirzīts vienam no ZM prioritārajiem VIP projektiem “AG 13 Lauksaimniecības administrēšanas un kontroles sistēmas izveide un attīstība atbilstoši ES prasībām”, kura apjoms no kopējā valsts pamatbudžeta finansējuma zemkopības nozares investīciju projektiem 2004. gadā ir 63%. Turpmākais finansējuma pieaugums ir atkarīgs no valsts pamatbudžetā šiem mērķiem paredzētā finansējuma.

Lai varētu nodrošināt ES finansējuma pieejamību, pildot ES normatīvajos aktos noteikto, ZM ir nepieciešams lielāko daļu valsts investīciju novirzīt tieši šiem mērķiem paredzētajiem projektiem, līdz ar to atsakoties no projektiem, kuriem nav iespējams piesaistīt ES finansējumu.

2004. gadā, salīdzinot ar 2003. gadu, nepietiekamā finansējuma dēļ netika turpināti astoņi valsts investīciju projekti.

3. diagramma
 ZM VIP 2004. gada projektu finansējums no pamatbudžeta (2002.–2004. gadā, Ls milj.)

ZM iedalītie valsts investīciju līdzekļi bija ierobežoti, tāpēc tai nebija iespējams uzsākt kāda jauna projekta realizāciju.

KOPSAVILKUMS UN SECINĀJUMI

Zemkopības ministrijai VIP ietvaros līdz šim piešķirtais finansējums neno drošina reālo vajadzību pēc investīcijām, tāpēc ir iespējams realizēt tikai ierobežotu skaitu projektu. Tas diemžēl nevar garantēt ilgtspējīgu attīstību nozarē, jo finan siālais atbalsts šobrīd ir vairāk vērsts uz prioritārajiem projektiem.

Likumā "Par valsts budžetu 2005. gadam" uzsāktie valsts investīciju pro jekti vairs netiek paredzēti kā ilgtermiņa saistības. Tas nozīmē, ka tiek apdrau dēta pašreiz uzsākto projektu sekmīga realizācija. Par papildu finanšu līdzekļu piešķiršanu jau uzsāktajiem un arī jaunajiem investīciju projektiem tiks lemts valdībā, sagatavojot budžeta projektu 2006. gadam.

VIP uzdevumus, mērķus un funkcionēšanas kārtību nosaka 2003. gada 7. oktobra MK noteikumi Nr. 560 "Valsts investīciju programmas sagatavošanas, finansēšanas un īstenošanas kārtība". Noteikumos norādītās funkcijas un pienā kumi vēl nav pilnībā ieviesti VIP piecu gadu plānošanas ciklam. Līdz ar to vēl nav apzinātas visas problēmas un sarežģījumi VIP prognozēšanā. Tomēr jau tagad var konstatēt vairākas nepilnības:

- vienotas valsts investīciju politikas trūkums. Tā rezultātā VIP ietvaros notiek bieža investīciju prioritāšu maiņa, tiek pieņemti politiski lēmumi par projektu iekļaušanu VIP un valsts investīcijas valstī netiek mērķtiecīgi koordinētas;
- VIP sagatavošanas procesā nav pietiekamas sasaistes ar valsts budžeta sagatavošanas procesu;
- nav iespējams sagatavot VIP pamatnostādnes piecu gadu periodam, jo nav pietiekamas informācijas par nepieciešamo finansējumu turpmākajos gados paredzamajiem projektiem, kas saistīti ar ES fondiem.

ES fondu līdzfinansējuma nodrošināšana ir noteikta par galveno prioritāti, līdz ar to ir ierobežota iespēja nodrošināt valsts investīcijas aktivitātēm, kurām nevar piesaistīt ārvalstu finanšu palīdzības finansējumu. Tas savukārt var radīt nesabalansētu nozaru investīciju apmēra sadalījumu.

PIELIKUMS

Informācija par valsts budžeta līdzekļu izlietojumu

1. tabula

Aktīvi un pasīvi (kopsavilkuma bilance latos)

Nr. p.k.		2004. gada sākumā	2004. gada beigās
1.	Aktīvi:	189 479 656	186 953 372
1.1.	ilgtermiņa ieguldījumi	146 791 803	151 803 504
1.2.	apgrozāmie līdzekļi	42 687 853	35 149 868
2.	Pasīvi:	189 479 656	186 953 372
2.1.	pašu kapitāls	155 106 566	159 897 369
2.2.	kreditori	34 373 090	27 056 003

2. tabula

Valsts pamatbudžeta līdzekļu izlietojums (latos)

Nr. p.k.		Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Ieņēmumi (kopā):	107 645 429	174 745 025	161 089 141
1.1.	dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	79 355 865	132 700 437	132 700 437
1.2.	dotācija īpašiem mērķiem	0	0	0
1.3.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	11 482 290	11 122 721	8 282 749
1.4.	ārvalstu finanšu palīdzība	16 807 274	30 921 867	20 105 955
2.	Izdevumi (kopā):	105 524 947	174 369 545	161 120 082
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā):	100 882 596	168 981 926	156 155 563
2.1.1.	atalgojumi	20 888 465	216 68 046	21 573 746
2.1.2.	komandējumi	631 998	860 122	836 280
2.1.3.	subsīdijas un dotācijas	57 786 493	122 769 530	112 967 810
2.1.4.	pārējie uzturēšanas izdevumi	90 7861	23 684 228	20 777 727
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem (kopā):	4 642 351	5 387 619	4 964 519
2.2.1.	kapitālās iegādes	2 141 590	3 094 456	2 737 763
2.2.2.	kapitālais remonts	305 552	446 432	446 265
2.2.3.	investīcijas	2 176 104	1 846 331	1 780 091
3.	Nodarbinātība:			
3.1.	faktiskais nodarbināto skaits	8117	x	8066
3.2.	vidējā darba alga	214	x	223

Valsts speciālā budžeta līdzekļu izlietojums (latos)

Nr. p.k.		Iepriekšējā gadā (faktiskā izpilde)	Pārskata gadā	
			apstiprināts likumā	faktiskā izpilde
1.	Ieņēmumi (kopā):	886 027	0	0
1.1.	īpašiem mērķiem iezīmētie ieņēmumi	886 027	0	0
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	0	0	0
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	0	0	0
2.	Izdevumi (kopā):	945 860	0	0
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā):	907 861	0	0
2.1.1.	atalgojumi	0	0	0
2.1.2.	komandējumi	0	0	0
2.1.3.	subsīdijas un dotācijas	875 861	0	0
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem (kopā):	37 999	0	0
2.2.1.	kapitālās iegādes	0	0	0
2.2.2.	kapitālais remonts	0	0	0
2.2.3.	investīcijas	37 999	0	0
3.	Nodarbinātība:	0	0	0
3.1.	faktiskais nodarbināto skaits	0	0	0
3.2.	vidējā darba alga	0	0	0

Maksas pakalpojumi un to izcenojumi, citi pašu ieņēmumi (latos)

Nr. p.k.	Maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi*	Izcenojums	Faktiskie ieņēmumi
603	Ieņēmumi par valūtu maiņas kursiem		197 211,19
611	Mācību maksa		1 438 887,38
639	Ieņēmumi par pārējiem kancelejas pakalpojumiem		177 063,15
0641	Ieņēmumi par nomu		629 783,02
643	Ienākumi no kustamā īpašuma izmantošanas		4 800,45
664	Ieņēmumi par komunālajiem pakalpojumiem		114 650,37
669	Pārējie ieņēmumi		132 427,05
690	Pārējie ieņēmumi		3 990 731,53
619	Pārējie ieņēmumi par izglītības pakalpojumiem		7 975,95
620	Ieņēmumi no lauksaimnieciskās darbības un meža resursu realizācijas		50 283,56
642	Ieņēmumi par viesnīcu pakalpojumiem		29 1126,65
649	Pārējie ieņēmumi par nomu un īri		10 261,69
663	Ieņēmumi par biļešu realizāciju		1 674,80
680	Ieņēmumi no palīgražošanas		236 779,34
639	Ieņēmumi par pārējiem kancelejas pakalpojumiem		138 335,16
597	Maksa par valsts uzraudzību un kontroli (robežkontroles ieņēmumi)		860 758,08
	Kopā	–	8 282 749,37

* Var grupēt ieņēmumu veidus un minēt maksas pakalpojumu vidējos izcenojumus.

**Ministrijas pakļautībā un pārraudzībā esošo budžeta finansēto institūciju
saņemto ziedojumu un dāvinājumu izlietojums**

Nr. p.k.		Lati
1.	Saņemts (kopā):	278 465
1.1.	lielākie ziedotāji:	
1.1.1.	Latvijas uzņēmēj sabiedrības un privātās personas:	80 346
1.1.2.	Ārvalstu uzņēmēj sabiedrības un privātās personas:	77 336
	Nīderlandes Ūdru centra fonds	12 648
	Zviedrijas nacionālā meža pārvalde	16 538
	Zviedrijas Lauksaimniecības universitāte	13 167
	Lietuvas Lauksaimniecības universitāte	2 082
	Projekta „Leonardo da Vinči” līdzekļi	7 853
	Eiropas Komisijas galvenā pētniecības direkcija	2 536
2.	Izlietots (kopā):	258 948
2.1.	finansētie pasākumi (kopā)*:	112 382
2.1.1.	algu izmaksas	37 672
2.1.2.	komandējumi	41 017
2.1.3.	pamatlīdzekļu iegāde	24 493
2.1.4.	kapitālais remonts	9 200

* Apkopojums par lielākajiem un nozīmīgākajiem pasākumiem.

Iemaksas starptautiskajām organizācijām (latos)

Nr. p.k.	Organizācijas nosaukums	2003. gadā	2004.gadā
1	Graudu zinātnes un tehnikas organizācija (ICC)	1 815	0
2	Starptautiskā sēkļu kontroles asociācija (ISTA)	2 794	2 862
3	Eiropas un Vidusjūras augu aizsardzības organizācija (EPPO)	10 166	7 877
4	Starptautiskais Epizootiju birojs (OIE)	8 058	17 308
5	Pārtikas un lauksaimniecības organizācija (FAO)	36 119	41 705
6	Baltijas jūras zvejniecības komisija (IBSFC)	20 872	20 473
7	Pasaules arāņu organizācija (WPO)	1 275	0
8	Starptautiskā cukura organizācija (ISO)	2 758	2 955
9	Ziemeļrietumu Atlantijas Zvejniecības organizācija (NAFO)	9 703	11 058
10	Starptautiskā Jūras pētniecības padome (ICES)	31 399	32 828
11	Ekonomiskā sadarbības un attīstības organizācija (OECD)	1 651	1 675
12	Starptautiskā organizācija zvejniecības attīstībai Austrumu un Centrālajā Eiropā (EUROFISH)	12 380	14 588
13	Dzīvnieku audzēšanas Eiropas asociācija (EAAP)	1 978	2 015
14	Starptautiskais augu ģenētisko resursu institūts (IPGRI)	1 274	1 527
15	Starptautiskā apvienība jaunu augu veidu aizsardzībai (UPOV)	5 268	4 645
16	Starptautiskā medijamo un savvaļas dzīvnieku aizsardzības komiteja (CIC)	0	236
17	Eiropas Savienības Medību un dabas aizsardzības asociāciju federācija (FACE)	0	1758
	Kopā	147 510	163 510

SAĪSINĀJUMI

AAI	augu aizsardzības līdzekļi
CVI	Ciltsdarba valsts inspekcija
EK	Eiropas Komisija
ELVGF	Eiropas Lauksaimniecības virzības un garantiju fonds
ES	Eiropas Savienība
GMO	ģenētiski modificētie organismi
IAKS	integrētā administrēšanas kontroles sistēma
ICAR	Starptautiskā dzīvnieku pārraudzības komiteja
KLP	Kopējā lauksaimniecības politika
LAD	Lauku atbalsta dienests
LAP	Lauku attīstības plāns
LDC	Lauksaimniecības datu centrs
LIZ	lauksaimniecībā izmantojamā zeme
LLKC	Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs
LLU	Latvijas Lauksaimniecības universitāte
LOSP	Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padome
LPS	Latvijas Pašvaldību savienība
LVAEI	Latvijas Valsts agrārās ekonomikas institūts
LVM	akciju sabiedrība "Latvijas Valsts meži"
LZRA	Latvijas Zivju resursu aģentūra
MAF	Meža attīstības fonds
MK	Ministru kabinets
MKP	Meža konsultatīvā padome
MLA	mazāk labvēlīgie apvidi
MSAF	Medību saimniecības attīstības fonds
PHARE	Eiropas Savienības ekonomiskās palīdzības programma Centrāleiropas un Austrumeiropas valstīm
PTO	Pasaules Tirdzniecības organizācija
PVD	Pārtikas un veterinārais dienests
RLP	Reģionālā lauksaimniecības pārvalde
SAPARD	Speciālā pirmsiestāšanās programma lauksaimniecībai un lauku attīstībai
VAAD	Valsts augu aizsardzības dienests
VIP	Valsts investīciju programma
VMD	Valsts meža dienests
VPD	Vienotais programmdokuments
VPM	Vienotais platībmaksājums
VVMDC	Valsts veterinārmedicīnas diagnostikas centrs
VZD	Valsts zemes dienests
VZP	Valsts zivsaimniecības pārvalde
ZM	Zemkopības ministrija
ZVFI	Zivsaimniecības vadības finansēšanas instruments

KONTAKTINFORMĀCIJA*

ZEMKOPĪBAS MINISTRIJA

Republikas laukums 2, Rīga, LV-1981

Tālrunis

702 7010

Fakss

702 7512

E-pasts: zm@zm.gov.lv

Mājaslapa: <http://www.zm.gov.lv>

“Karstais telefons” –

702 7010

Trešdienās no plkst. 9.00 līdz 10.00

uz jautājumiem atbild zemkopības ministrs!

Kopējās lauksaimniecības politikas departaments –	702 7378
Starptautisko lietu departaments –	702 7122
Lauksaimniecības departaments –	702 7160
Veterinārais un pārtikas departaments –	702 7522
Lauku attīstības departaments –	702 7004
Meža politikas departaments –	702 7459
Meža resursu departaments –	702 7101
Eiropas Savienības un valsts atbalsta departaments –	702 7056
Juridiskais departaments –	702 7087
Budžeta un finanšu departaments –	702 7351
Iekšējā audita departaments –	702 7267
Administratīvais departaments –	709 5190
Preses un sabiedrisko attiecību nodaļa –	702 7070

* Kontaktinformācija dota pēc 2005. gada struktūras.